

LAHTI
GREEN
DESIGN WEEK

Laura Montonen ja Ulla Saarela (toim.)

LAB-ammattikorkeakoulun julkaisusarja, osa 33

LAHTI

GREEN

DESIGN WEEK

LAHTI GREEN DESIGN WEEK 2021

Laura Montonen ja Ulla Saarela
(toim.)

LAB-ammattikorkeakoulun julkaisusarja, osa 33
Vastaava toimittaja: Henri Karppinen
Tekninen toimittaja: Heli Vilja-Sarromaa

Taitto: Ida Guev, Julia Ojapelto
Kuvitus: Lotta Oksanen

ISSN 2670-1928 (PDF)
ISSN 2670-1235 (painettu)
ISBN 978-951-827-386-1 (PDF)
ISBN 978-951-827-387-8 (painettu)

Lahti, 2021

SISÄLTÖ

Johdanto	7
Alkusanat	8
Taustoitus	10
Green Lahti	13
Maanantai 3.5.2021	17
Avajaiset	18
Sitowise	35
Yhteistyö Tiirismaan koulun kanssa	46
Showroom Muotsikka 2021	53
LGDWin Tekninen Toteutus	59
Tiistai 4.5.2021	63
Muotoilu ja liiketoiminta muutoksessa	64
Yhteistyö Kannaksen lukion kanssa	72
Lahti - vihreiden virtuaalilasien läpi	79
Uudistunut, raikas ilme LGDW 2021	84
Keskiviikko 5.5.2021	89
Aainutlaatuinen inspiraatiopäivä yrityksille	90
LAB yhteistyössä yritysten kanssa	96
EcoDesign ja muotoilun kestävä kehitys	103

Torstai 6.5.2021	113
Energiatehokkuuswebinaarin järjestäminen osana projektikurssia	114
Opiskelijat asiantuntijaseminaarin tuottajina	119
Kaupunkimuotoilun päivä	122
Taide- ja muotoilu-koulu TAIKA ja opettaja Leena Töyrylä	132
Taide- ja muotoilukoulu TAIKA	
LGDWillä 2021	137
Perjantai 7.5.2021	143
Askeleita kestäviin palveluihin	144
Palvelumuotoilua Lahest!	148
Degree Show	151
Virtuaaliluentosarja osana puuosaaajien mentorointia opiskelijoille	158
Yhteenveto	163
Loppusanat	164
Kirjoittajat	166

JOHDANTO

ALKUSANAT

Laura Montonen ja Ulla Saarela

Lahti Design Week järjestettiin nyt kolmatta kertaa Lahden ollessa Euroopan Ympäristöpääkaupunki 2021. Ympäristöpääkaupungin hengessä tämän vuotinen Design Week saikin lisäimemkseen GREEN.

Päijät-Hämeen älykkään erikoistumisen kärjet ovat muotoilu, kiertotalous sekä liikunta ja elämykset. Lahti Green Design Week 2021 tavoitteena oli nostaa entisestään Päijät-Hämeen mainetta kestävien ratkaisujen, kestävä muotoilun ja kiertotalouden edelläkävijänä ja tuoda alueen muotoilua, tekemistä ja osaamista laajasti näkyväksi. Tapahtuma oli näyteikkuna siihen, miten Päijät-Hämeessä toteutetaan kestävä muotoilua, tuotekehitystä sekä ihmislähtöisiä kestävä elämäntavan ratkaisuja.

Lahti Green Design Week 2021 osana Lahden Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021-vuotta oli Päijät-Hämeelle, Lahdelle sekä tapahtumaa toteuttaville avaintoimijoille merkittävä avaus kohti Päijät-Hämeen muotoilun tiekartassa määriteltyä visiota: Päijät-Häme on 2030 kestävä ja vastuullisen muotoilun monipuolinen ja kansainvälinen onnistuja, jossa muotoilu tuottaa merkittävää liiketoiminnan kasvua ja yhteiskunnallista hyötyä.

Lahti Green Design Week nosti erityisesti esille alueen monimuotoista muotoiluosaamista eri oppilaitosten ja toimijoiden kautta. Lahti Green Design Week 2021 siirtyi vallinneen koronatilanteen myötä suurelta osin virtuaaliseksi. Tapahtumien

toteuttajat osoittivat jälleen joustavuutta ja innovaatiokykyä etsiessään uusia kanavia omien tapahtumiensa esille tuomiseen virtuaalisesti.

Haluamme erityisesti kiittää Lahti - Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021-projektitukiohjelmaa, joka mahdollisti tapahtumaviikon toteutumisen tässä laajuudessa. Hyvästä yhteistyöstä tapahtuman toteutuksessa haluamme kiittää yhteistyöryhmää; Lahden kaupunkia, Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy:tä, Suomen Muotoilusäätiötä ja LAB-ammattikorkeakoulua sekä hankkeen koko johtoryhmää asiantuntijuutenne jakamisesta. Eriytyisen kiitoksen haluamme osoittaa LAB-ammattikorkeakoulun opiskelijoille, lehtoreille ja hanketoimijoille hienojen webinaarikokonaisuuksien ja näyttelyiden sekä myyjäisten suunnittelusta ja toteutuksesta. Samoin kiitos Kannaksen lukion, Tiirismaan koulun ja TAIKA taide- ja muotoilukoulun oppilaille, opiskelijoille ja opettajille. Yhteistoimijuudessa on voimaa.

Lahdessa lokakuussa 2021

TAUSTOITUS

Kristiina Soini-Salomaa

Lahti on vihreä muotoilukaupunki

Päijät-Häme ja Lahti ovat profiloituneet kestävien ratkaisujen edelläkävijöiksi. Tämä näkyy strategisina valintoina kuten älykkäänä erikoistumisena (RIS3) kiertotalouden ja muotoilun kärsiä. Kärkeä viedään eteenpäin tiekarttojen avulla; Päijät-Hämeen muotoilun tiekartta julkistettiin keväällä 2021. Päijät-Hämeen muotoilun tiekartta ohjaa eri toimijoiden tavoitteellista yhteistyötä eri teemojen kautta. Tiekartan teemat jäsentävät muotoilun hyödyntämistä liiketoiminnan, ympäristön, hyvinvoinnin ja asumisen näkökulmista. Näitä teemoja viedään eteenpäin mm. lukuisin kehittämishankkein, joita esiteltiin Lahti Green Design Week tapahtumassa toukokuussa 2021 osana Lahden ympäristöpääkaupunkivuotta.

Tapahtuma oli kolmas Design Week, joka on järjestetty Lahdessa painottuen erityisesti kestäväan muotoiluun ympäristövuoden teemojen mukaisesti. Design Week tapahtumasta on muodostunut hyvä näyteikkuna esitellä alueen muotoiluosaamista, muotoilun käyttöä edistäviä kehittämistoimenpiteitä sekä muotoilua hyödyntäviä yrityksiä. Design Week tapahtumia järjestetään Suomessa, Euroopassa sekä ympäri maailmaa. Suomessa Design Week tapahtumia on järjestetty säännöllisesti Hel-

singissä (Helsinki Design Week), Rovaniemellä (Arctic Design Week) ja Lahdessa. Tapahtumille on muodostunut omat profiilinsa, Arctic Design Week keskittyy nimensä mukaisesti pohjoisen Suomen muotoiluteemoihin ja Helsinki Design Week esittelee laajasti pääkaupunkiseudun muotoiluun liittyvää toimintaa.

Lahti Design Week on profiloitunut alueen vahvuuksiin pohjautuen kestäväan muotoiluun ja muotoiluun liiketoiminnan arvonaluajana. Tapahtumaa on pitkäjänteisesti suunniteltu ja toteutettu yhdessä avainkumppaneiden kanssa. Tapahtumaa on koordinoitunut LAB-ammattikorkeakoulu ja toteuttanut yhdessä Lahden kaupungin, Suomen Muotoilusäätiön ja Lahden seudun kehitysryhtio LADECin kanssa. Mukana on ollut eri vuosina myös lukuisa joukko muita oppilaitoksia, yrityksiä, muotoilun ammattilaisia sekä kolmannen sektorin toimijoita. Ensimmäinen Lahti Design Week järjestettiin Lahden Hiihdon MM-kisojen aikaan vuonna 2017. Erityisesti Muotoiluinstituutin osaaminen oli näkyvästi esillä, kisa-alueelle vievän pääreitillä varrella oli muotoiluopiskelijoiden design-myymälä, joka sai suuren suosion.

Lahti Design Weekillä on myös tärkeä rooli Lahden seudun brändin rakentamisessa; se tuo näkyviin alueen erikoisosaamista kansallisesti ja kansainvälisesti. Tapahtuma kokoaa yhteen ajankohtaisia puheenvuoroja, toteuttaa osallistavia työpajoja eri kehittämisteemoista sekä esittelee muotoilua näyttelyiden avulla. Näyttelyissä tulee näkyviin alueella tehtävä muotoilu laajalla rintamalla - lasten muotoilukasvatuksen tuotoksista ammattilaisten tuotteisiin ja alueen kehittämistoiminnan tuloksiin.

Alueen muotoiluosaaminen ankkuroituu vahvasti LAB-ammattikorkeakoulun Muotoiluinstituutin vankkaan asemaan muotoilukorkeakoulujen joukossa. LAB-ammattikorkeakoulu on

toiseksi suurin kulttuurialan ammattikorkeakoulu ja suurin ja laajimman ammattikorkeakoulutasoisen muotoilukoulutuksen toteuttaja Suomessa. LAB on myös ainoa ammattikorkeakoulu, joka on profiloitunut muotoiluun Design vahvuusalueensa avulla. Design vahvuusalueella tehdään monipuolista yritys yhteistyötä ja TKI (tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa) alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Muotoiluinstituutti on ollut myös keskeisessä roolissa Lahti Design Week tapahtumien toteuttamisessa tuottaen tapahtumien visuaalisen ilmeen, markkinointimateriaalin, markkinoinnin eri kanavissa sekä tuottaen eri tapahtumakokonaisuuksia eri puolella kaupunkia.

Seuraava Lahti Design Week järjestetään vuonna 2023. Tapahtumaa onkin hyvä lähteä valmistelemaan entistä laajemmalla rintamalla - Lahden visuaalisten taiteiden museo Malva avautuu keväällä 2022 Malskin yritys- ja kulttuurikeskukseen. Malva esittelee elämyksellisesti taide-, muotoilu- ja julistesisältöjä sekä tarjoaa osallistavaa toimintaa myös muotoiluteemojen ympärillä kuten Designpaahtimo keskusteluja muotoilusta, taiteesta ja tulevaisuudesta. Yhteistyötä alueen toimijoiden kanssa tuleekin entisestään vahvistaa - tarvitsemme kaikki mukaan entistä vahvemmin nostamaan Lahti myös kansainvälisten muotoilukaupunkien joukkoon. ●

GREEN LAHTI

Milla Bruneau

Kestävä kehitys ja design kulkevat käsi kädessä

Lahti on Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021. Euroopan ympäristöpääkaupunki eli European Green Capital Awards on Euroopan komission järjestämä kilpailu, jossa asiantuntijat arvioivat kaupunkien ympäristötyötä erilaisten ympäristöindikaattoreiden mukaisesti. Lahti sai kilpailussa parhaat pisteet jätteen, ilmanlaadun, vihreän kasvun, ekoinnovaatioiden sekä johtamisen osioista, ja voitti näin ympäristöpääkaupungin tittelin vuodelle 2021. Kansainvälinen raati katsoi Lahden olevan ympäristötoiminnan edelläkävijä. (Kuva 1.)

Pienenä ja pohjoisena ympäristöpääkaupunkina Lahti näyttää muille kaupungeille, miten kestävän kehityksen tavoitteita toteutetaan konkreettisesti korkeakoulujen, yritysten ja asukkaiden kanssa yhdessä luoden uusia vihreämmän elämäntavan ratkaisuja ja palveluja. Vihreys ei tarkoita pelkästään uusiutuvien energialähteiden käyttöä tai sähköbusseja, vaan sen on oltava kaikkien toimijoiden yhteinen tavoite.

Kunnianhimoisesta ja pitkäjänteisestä ympäristötyöstä myönnetyn ympäristöpääkaupungin statuksen lisäksi Lahti on jo pitkään tunnettu muotoilukaupunkina. Ympäristöpääkaupunkivuoden kunniaksi Lahti Green Design Week 2021 -tapahtuma toi nämä kaksi vahvuutta yhteen näyteikkunaan.

KUVA 1. Lahti on todella vihreä kaupunki. Kuva: Tuomas Uusheimo

Ympäristöpääkaupunkivuoden aikana Lahdessa on muutoinkin nostettu aktiivisesti esiin kaupungin muotoiluosaamista. Elokuussa tuotiin lahtelaisten käyttöön puistoihin ja metsiin Viita-metsätyöpisteitä, jotka mahdollistavat etätyön tekemisen luonnon helmassa. Työpisteiden suunnittelussa oli mukana opiskelijoita LAB-ammattikorkeakoulusta. Puihin kiinnitettävien työpisteiden muotoilussa yhdistyvät ekologisuus, paikallisuus ja toiminnallisuus. Metsätyöpisteet on valmistettu suomalaisesta kuusesta, mikä on ulkokäytössä kestävä materiaali. Työpisteissä on huomioitu käyttäjän tarpeet: niistä löytyy esimerkiksi paikka

tietokoneelle, mukipidike ja ripustuskoukku laukulle. Viita-metsätyöpisteet ovat hyvä esimerkki siitä, miten muotoilu kytkeytyy ympäristökysymyksiin ja ihmisten hyvinvointiin. (Kuva 2.)

Kestävä kehitys ja muotoilu kuuluvat luontevasti yhteen: muotoilulla on keskeinen rooli entistä ympäristöystävällisempien ratkaisujen ja palvelujen kehittämisessä. Vastuullisista valinnoista tulee tehdä ihmisille helppoja ja toimivia. Yksi Lahden ympäristötavoitteista on siirtyminen jätteettömään kiertotalouteen vuoteen 2050 mennessä - tässäkin työssä design on avainasemassa. Miten tehdään houkuttelevia, toimivia ja kiertotalouden periaatteiden mukaisia tuotteita? Entä miten luodaan palveluja ja liiketoimintaratkaisuja, jotka edistävät materiaalien kiertoa ja vähentävät resurssien hukkaamista?

KUVA 2. Viita-metsätyöpiste Mustakallio, Lahti. Kuva: Tuomas Uusheimo

Yksi Lahden menestystekijä ympäristöpääkaupunkikilpailussa olivat ekoinnovaatiot. Ympäristö- ja muotoiluosaamisen yhtymäkohta on ainutlaatuinen mahdollisuus uusiin ekologisiin innovaatioihin, jotka voivat lisätä kaupungin elinvoimaa ja ihmisten hyvinvointia. Hyödyntämällä kaupungista löytyvää osaamista ja tekemällä yhteistyötä eri alojen kesken olemme hyvällä tiellä kohti ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävää kaupunkia. ●

MAANANTAI
3.5.2021

AVAJAISET

Laura Montonen ja Ulla Saarela

Julkinen taide – Lahti Green Design Week 2021 avajaisten teema

Yleistä julkitaiteesta

Julkinen taide on nyt kaikkien huulilla, medianäkyvyyttä saavat niin teidenvarsille ilmestyneet murallit ja taideteokset kuin kaupunkikuvaa elävöittävät seinämuraalit sekä graffititkin. Kaupunkikuvan kiillottaminen on trendikästä – kerrostalojen ja liikekiinteistöjen betoniseinät saavat kaupungissa kuin kaupungissa kasvojenkohotuksen murallien myötä. Julkisesta taiteesta voidaan olla montaa miltä, sekin hyväksytään tämän päivän kahvipöytäkeskusteluissa.

Julkinen taide ei ole uusi asia – kalliomaalauksethan edustavat julkitaidetta jos mikä.

Julkinen taide on julkisella tai puolijulkisella paikalla, joko ulkona tai sisällä, olevaa taidetta. Julkinen taideteos voi olla rakennuksista erillinen (esim. jalustalla oleva veistos) tai rakennuksiin integroitu (esim. seinämaalaukset tai rakenteisiin asennettu valoteos). Julkinen taideteos voi olla esimerkiksi maalaus, veistos, grafiikan teos, valokuvateos, videoteos, valo- tai ääniteos, esityksellinen tapahtuma tai näiden yhdistelmä. (Julkinentaide.fi 2021) (Kuva 1. ja 2.)

Julkisesta taiteesta puhuttaessa 2010-luvulla esille on noussut termi, prosenttiperiaate, joka tarkoittaa periaatteellista päätöstä

siitä, että rakennushankkeeseen käytettävästä budjetista osa käytetään taiteen hankkimiseen tai toteuttamiseen. Periaatteen toteuttamiseksi on nykyään useita rahoitusmalleja ja laskentakaavioita. Prosenttiperiaatetta voidaan soveltaa uudisrakentamiseen, peruskorjauksiin, täydennysrakentamiseen sekä infran rakentamiseen. Kunnallisella puolella prosenttiperiaate voidaan esim. liittää tontinluovutusehtoihin. Periaatteen käyttöön on luotu julkisesti saatavilla oleva Prosenttiperiaatteen käsikirja (2016), joka on osoittautunut tärkeäksi julkisen taiteen perusteokseksi, jonka sisältöjä hyödyntävät niin taitelijat, taiteen tilaajat, rakentajat kuin muutkin julkisen taiteen parissa toimivat tahot. (Julkinentaide.fi 2016)

KUVA 1. Julkista taidetta Islannista ja Lahdesta.
Kuva: Laura Montonen

KUVA 2. Julkista taidetta Lahdesta, Lappeenrannasta ja Euroopasta.
Kuva: Laura Montonen

Laukaan kunnan kaavoitusjohtaja Mari Holmstedt

Kerro lyhyesti kuka olet ja miten työtehtäväsi kytkeytyvät julkiseen taiteeseen?

Olen keskiuomessa sijaitsevan Laukaan kunnan kaavoitusjohtaja Mari Holmstedt. Vastaan kunnassa tiimini kanssa maankäytön suunnittelusta sekä maa- ja metsäomaisuudesta. Yleiskaavatasolla suunnittelun mittakaavasta johtuen julkinen taide ei ole tarkastelun kohteena, mutta asemakaavasuunnittelussa se on mukana pohdittaessa julkisia tiloja, kuten puistoja, reittejä ja aukioita. Myös erilaisissa kehittämissuunnitelmissa taide on mukana yhtenä elementtinä.

Olen mukana myös kunnan julkisen taiteen työryhmässä. Ryhmässä on laaja edustus kunnan eri palvelualueilta sekä taiteen ammattilaisista. Työryhmän tehtävänä on mm. laatia kunnan taideohjelma, edistää prosenttiperiaatetta kunnan uudisrakentamis- ja peruskorjaushankkeissa sekä tehdä taidetta tutuksi kuntalaisille.

Miten Laukaan kunnassa on päädytty hankkimaan julkista taidetta? Mihin taidetta on sijoitettu?

Aiemmin julkisen taiteen hankinnat tehtiin palvelualueiden omina hankintoina ilman selkeää koordinoitua tai laajempaa kilpailutusta. Vuonna 2017 kunnan päätaajamaan kirkonkylälle valmistui bulevardimainen tiealue, jonka kiertoliittymiin hankittiin ensimmäiset merkittävämät ulkotaideteokset taitelija Kari Aloselta. Tämä hankinta käynnisti keskustelun yleisesti taiteesta sekä julkisen taidetyöryhmän tarpeesta, taiteen kilpailutuksesta ja prosenttiperaatteen tuomisesta kunnan rakennushankkeisiin. (Kuva 3.)

Ensimmäinen julkisen taiteen työryhmän tehtävä oli hankkia lukion uudisrakennukseen taidetta. Taidehankinnoista tai hankintoihin liittyvistä rahoitusvaihtoehdoista ei kunnan viranhaltijoilla ole osaamista eikä resurssitkaan riitä aiheeseen perehtymiseen tai prosessin ohjaamiseen. Siksi päädyttiin jo alkumetreillä hankkimaan puuttuva osaaminen ja resurssi taidekoordinaattorilta. Yhteistyössä lukion suureen lasipintaan sekä sisäänkäynnin lasiruutuihin toteutettiin taitelija Jyrki Markkasen teokset digiprinttitekniikalla.

Lukion rakennuksen taidehankinnan jälkeen julkisen taidetyöryhmän seuraava kohde oli Vihtavuoren

taajaman koulukeskuksen pysäköintitilaa rajaavat muurit. Muurielementeistä sekä teräspalloista muodostuvan teoksen "Elämän kulku" toteutti taitelija Pertti Kukkonen.

Seuraavat taidehankinnat kohdistuvat Leppäveden taajamaan rakentuvaan liikuntapuistoon sekä uuden kunnanviraston rakennushankkeeseen.

Miten kuntalaisia on osallistettu näissä hankinnoissa tai onko?

Tähän mennessä toteutetut taidehankinnat ovat kohdistuneet kouluihin, jolloin luontevaa on ollut osallistaa koulun henkilökuntaa ja oppilaita. Mm. lukion rakennuksen teoksessa on oppilaiden piirtämiä ruukkuja. Laajempaa kuntalaisten osallistamista ei ole tehty, mutta näkisin, että julkisiin ulkotiloihin toteutettavat pysyvät taideteokset voisivat olla laajemman osallistamisen kohteena.

Miten näet julkisen taiteen merkityksen kaupunki-/kuntaimagon näkökulmasta?

Julkisen taiteen hankkimisella ja sijoittamisella julkisiin tiloihin on myönteinen vaikutus kunnan imagoon. Taiteen keinoilla voidaan luoda ympäristöön viihtyisyyttä ja elävyyttä. Kunta voi myös hyödyntää taidetta profiloitumiseen, identiteetin luomiseen tai teemoittamiseen esimerkiksi aluekohtaisilla taideohjelmilla. Ylipäätään taiteen tuominen julkiselle paikalle edistää taidekasvatusta sekä tuo taiteen kaikkien saataville.

KUVA 3. Laukaan keskustan bulevardin teos "Kehityksen pyörä" (Kari Alonen).
Kuva: Laukaan kunta.

Miten kannustaisit muita kuntia/kaupunkeja hankkimaan julkista taidetta ympäristöönsä?

Erityisesti pienemmissä kuntaorganisaatioissa ei välttämättä ole osaamista tai resursseja taiteen hankkimiseen. Kannustaisin kuitenkin rohkeasti tutustumaan aiheeseen, rahoitusmahdollisuuksiin ja erityisesti hyödyntämään taidekoordinaattoreiden osaamista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa hankintaa. Myös paikalliset alan toimijat, kuten taidemuseot ja taitelijayhdistykset, tuovat laajalti esiin mahdollisuuksia toteuttaa eri taidemuotoja elämysten tarjoamiseksi kuntalaisille.

KUVA 4. Keravan Taiteen talon töitä. Kuva: Laura Montonen

LABin opiskelijat ja alumnit pärjäävät kilpailuissa

LABin Muotoiluinstituutin ja kuvataiteen opiskelijat ja alumnit ovat pärjänneet hyvin erilaisissa julkisenaiteen kilpailuissa. Nyt työn alla ovat muun muassa Joutsenon koulun "Kasvukäyrät"-teos, joka on Hanna Ryynäsen käsialaa. Joutsenon koulun teosta valittaessa myös koulun oppilaat pääsivät osallistumaan toteutettavan teoksen valintaan.

Myös Lauritsalan uudelle koululle tehdyt taideteokset ovat LABin opiskelijoiden tai alumnien suunnittelemaa ja toteuttamia. Myös uuden Lahden Eteläisen Kehätien varrella on kolme LABin opiskelijoiden suunnittelemaa muraalia ja ympäristötaideteosta.

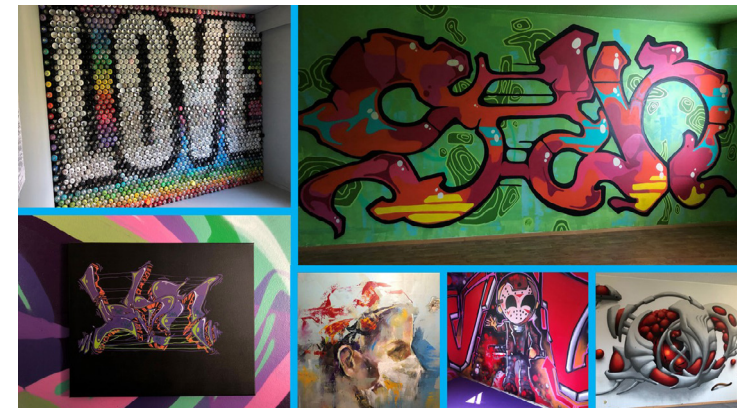
LGDWin avajaisissakin saimme kuulla opiskelija Rosalinda Louhijoen kommentteja julkitaiteesta, siihen liittyvistä kilpailuista sekä sopimusviidakosta, joka kiinteästi liittyy julkitaiteen projektien toteuttamiseen. Louhijoki mainitsi, että julkitaiteen kilpailut tuovat

mukavaa vaihtelua opiskeluun. Lisätietoa kaivattaisiin jo opiskelujen aikana mm. sopimusteknisistä asioista. Näissä sopimuskouke-roissa onneksi apua on mahdollista saada mm. Ornamolta.

Kerava 2020 / 2021

Koronakesän 2020 ylivoimaisesti suurimmaksi ilmiöksi nousi Keravalla sijaitseva purkutaidetalo "Taiteen kotitalo", johon satakunta taiteilijaa loi erilaisia tiloja Keravan kaupungilta purkutuo-mion saaneeseen kerrostaloon. Taiteen kotitalo keräsi valtavan joukon kävijöitä, yli 30 000 kävijää. Taiteen kotitalo oli toimijoi-densa kahdeksas ja suurin taidetoteutus. Taiteilijat saivat vapaat kädet omien tilojensa muuntamisesta kokonaisvaltaisiksi taide-teoksiksi. Taiteilijat pyrittiin valitsemaan mahdollisimman laajalla kirjolla eri taidetyylien edustajista. (Kuva 4.)

Kävijälle Taiteen kotitalo tarjosi tajunnan räjäyttäviä elämyk-siä huoneesta toiseen siirryttäessä ja kerroksesta toiseen liikut-taessa ja vielä tiloissa uudelleen kulkiessa löytyi uusia näkökulmia

KUVA 5. Keravan Taiteen talon töitä. Kuva: Laura Montonen

ja ihailtavia teoksia. Talossa olisi voinut viettää tovin, jos toisenkin. Kävijät muodostivat läpileikkauksen keskivertosuomalaisista, lapsiperheistä nuoriin aikuisiin, taiteenlajin aktiiviharrastajista satunnaisiin kulkijoihin. Keravan kohteesta poikkeuksellisen tekee myös se, että taide oli viety rakennuksen sisätiloihin eikä pelkästään ulkokuoreen. (Kuva 5.)

2021

Purkutaide-kollektiivin organisoimana Taiteen kotitalo sai uuden ilmeen taas keväällä 2021 Keravan kaupungin tukemana. Tämän vuoden teokset levittyivät kaikkialle talon pinnoille – ulos ja sisälle. Teokset koostuivat mm. valo- ja videotaiteesta, musiikista, äänimaisemista, interaktiivista installaatioista sekä graffiti- ja katutaiteesta. Kävijöitä Keravan Taiteen kotitalo keräsi noin 20 000 kesällä 2021.

Banksy

Kesällä 2021 Suomeen rantautui ”maailman kuuluisimmaksi katutaiteilijaksi” tituleerattu Banksy. Näyttely sai kotipesän Serlachius museosta. Banksy on tituleerattu kapinalliseksi, jonka kaupallisuutta halveeraavat teokset nousevat uskomattomiin hintoihin. Taideteokset ovat visuaalisesti puhuttelevia, sisältäen inhimillisyyttä ja huumoria, purevuuden ja kyynisyyden alla. Serlachius museon näyttelyssä nähtiin Banksyn töitä ensimmäistä kertaa Suomessa tässä laajuudessa. Näyttelyssä oli esillä reilut sata eri kokoelmista lainattua teosta, painopisteenä Banksyn varhainen tuotanto. Teokset ottavat kantaa niin Syyrian kuin Palestiinan tilanteeseen sekä Brittimonarkiaan ja Disneylandiin. Esillä oli myös levykankasia, julisteita ja postikortteja, jotka osaltaan

KUVA 6. Banksyn teoksia Serlachius museon näyttelyssä kesällä 2021.
Kuva: Laura Montonen

valottavat Banksyn monipuolista tuotantoa. Teosten dynamiikka vaihtuu donitseista viivakoodiin. Virallinen näyttely tämäkään ei ollut, sillä taiteilija ei sitä itse auktorisoinut. Näyttelyn kuratoinista vastasi pop- ja katutaiteen asiantuntija Gianni Mercurio. Korona iski tähänkin näyttelyyn, mutta järjestelyt toimivat erinomaisesti, vaikka kävijällä ei ennakkovarausta näyttelyyn olisi ollutkaan. (Serlachius museot 2021). (Kuva 6.)

Eri mediat nostivat Banksyn näyttelyn otsikoihin ja omiin juttuihinsa. Häiriköt-päämajan Jari Tamminen (2021) kuvaili Banksy ja näyttely seuraavasti: ”Kun lähdemme siitä, että Banksyn taide kumpuaa katutilasta, luvattomuudesta ja museoinstituutioiden kritiikistä, ei mikään näyttelyssä ole totta tai aitoa. Samalla näyttely kuitenkin onnistuu kertomaan Banksystä jotain olennaista ja tuo tämän museoiden vierastaman taiteilijan suuren yleisön nähtäväksi niin, että yksittäisten ja irrallisten teosten sijaan huomio kohdistuu hänen tuotantonsa taustalla vaikuttaviin

ajatuksiin, arvoihin ja merkityksiin. Saattaisin uskoa, että taiteilija itse ei harmistu siitä, että hänen viestinsä, yhteiskuntakritiikkinsä ja ajatukset näin kontekstoidaan ja saatetaan yleisölle.”

Rumban Jukka Hätinen (2021) kuvaa näyttelyä seuraavasti: ”Banksyn teokset leikittelevät nurinkurisilla rooleilla ja ristiriidoilla. Oli kysymys kapitalismista tai ihmisoikeuksista, Banksyllä on kyky ravistella ajatuksia yksinkertaisilla oivalluksilla. Kun heittäjän käteen vaihtaa polttopullon tilalle kukkakimpun, kuvan dynamiikka ja viesti vaihtuvat radikaalisti. Kun rivi raskaasti varustautuneita poliiseja toivottaa hyvää päivää, päivä tuskin on hyvä. Ja kun edellä mainitut havainnot tulivat seuralaisena olleelta seitsenvuotiaalta, Banksyn sanoman kirkkaus on pelottava.”

Aamulehden Simopekka Virkkula (2021) pohtii omissa, reilun aukeaman artikkelissaan onko Banksy kenties tämän hetken

KUVA 7. Banksyn taidehotelli Betlehemissä Israelissa. Kuva: Laura Montonen

vaikutusvaltaisain taiteentekijä, vaikka hänen nimeään ja kasvokuvaansa arvuutellaan edelleen. Tämä salaperäisyyden viittaa kanta-va kapinallinen hahmo liikkuu katujen varjoissa ja kaupunkien öisillä kaduilla. Väittää olevansa oikeudenmukaisuuden puolesta puhuja, mutta toimii itse omin luvin yhteiskunnan harmaalla alueella.

Banksyn uran high lights

2005 Banksy ottaa kantaa Palestiinan tilanteeseen ja maalaa seitsemän muraalia Israelin ja Palestiinan rajamuuriin. Banksy palaa kohteeseen vuosittain kunnes

2010 Banksy julkaisee sarkastisen dokumenttielokuvan ”Exit Through the Gift Shop”, joka saa valtaisa suosiota ja pääsee ehdolle jopa Oscar-palkinnoille. Keväällä 2021 dokumentti löytyy myös Youtubesta.

2013 Banksy valloittaa maailman metropoleista sykkivintä ja monimuotoisinta, New Yorkin teokset vaihtelevat sapluunamaalauksesta ääniteoksiin. Kaupunkia valloitetaan kuukauden verran, josta kehkeytyy kissa ja hiiri -leikki taiteilijan, virkavallan ja teoksilla rikastumista yrittävien kanssa.

2015 Banksy avaa Dismaland-nimisen hämmennyspuiston, jossa on yhteiskuntakriittisiä teoksia 58 taiteilijalta, heidän joukossaan suomalainen Jani Leinonen. Puisto puretaan 36 päivän olemassaolon jälkeen ja materiaaleista rakennetaan suojia Syyrian sodan pakolaisille.

2017 Perustaa muurin lähelle Betlehemiin taidehotellin. (Kuva 7.)

2018 Sotheby's myi Banksyn teoksen ”Tyttö ja punainen ilmapallo” 1,4 miljoonalla dollarilla. Kun meklari kopauttaa vasaran,

teos alkaa muuttua silpuksi huutokauppayleisön silmien edessä. Banksy kertoo kätkeneensä kehyksiin silppurin siltä varalta, että teos päätyisi huutokauppaan. Taiteen järjettömiä hintoja vastaan viritetyllä esityksellä olikin käänteinen vaikutus – sähköisen median aikana uutinen leviää kaikkialle ja Banksyn teosten hinnat nousevat taivasiin. (Kuva 8.)

KUVA 8. Tyttö ja punainen ilmapallo. Kuva: Laura Montonen

Miksi avajaisten teemaksi valikoitui julkinen taide?

Lahti Green Design Week 2021 avajaisten teemaksi valikoitui julkinen taide, asian ajankohtaisuuden, yleisen kiinnostavuuden ja tämänhetkisen medianäkyvyyden vuoksi. Toki myös LABin opiskelijoiden ja alumnien menestyminen julkitaiteen kilpailuissa vaikutti asiaan. Avajaisissa tervehdykset tilaisuuteen toivat Lahden kaupunginjohtaja Pekka Timonen ja Lahti – Euroopan Ympäristöpääkaupunki 2021 johtaja Milla Bruneau. Kaupunginjohtaja korosti puheessaan lahtelaisen muotoilukoulutuksen pitkää ja maineikasta historiaa ja samalla totesi, että muotoilua tarvitaan ennen kaikkea nyt. Muotoilun tulee olla kestävää ekologisesti ja kestää aikaa sekä olla taloudellisesti myös kestävä. Muotoilu tulee viedä tuotteiden kestävästä suunnittelusta aina kaupunkisuunnitteluun asti. Tietysti Lahden status ympäristöpääkaupunkina, ensimmäisenä suomalaisena kaupunkina, välähti kaupunginjohtajan puheessa. Ympäristöpääkaupunki 2021 johtaja Milla Bruneau nosti tervehdyksessään esille muotoilukasvatuksen rinnalle ympäristökasvatuksen, jota alueella tehdään vahvasti. Lisäksi Lahti on profiloitunut myös ympäristötaidekaupunkina, ympäristötaide on kaikkien nähtävillä ja koettavissa. Milla korosti myös puheenvuorossaan, että ympäristöpääkaupungin asiat eivät jää vain ympäristöpääkaupunkivuoden teoksi vaan kuinka toimintaa viedään eteenpäin. Muotoilua ja taidetta tarvitaan kaupunkien kehityksessä jatkossakin sekä kaupunkilaisten osallistamista näissäkkin asioissa.

Avajaisissa varsinaiseen teemaan kuulijat johdatti Anna Vilkuna, Kaakon taide ry:n taidejohtaja. Julkista taidetta kautta aikain on toteutettu ja tuotettu uskontoön liittyvän taiteen kautta,

KUVA 9. Kuvakaappaus LGDW avajaisista. Kuva: Laura Montonen

taiteena sekä ulko- että sisätiloissa. Taiteen toteuttaminen on liittynyt mahtavuuteen ja voiman ilmentämiseen sekä tietysti tarinan kerrontaan. Normaalisti julkitaidet tulkitaan esim. patsaina ja rakennuksina, pikkuhiljaa on käsitys laventunut mm. taiteilijoiden toteuttamaan muraalitaiteeseen. Ympäristötaidetta on levinnyt moottoriteiden reunoille, julkisiin tiloihin sekä sisälle että ulos. Yhä kaupunkilaisten osallistaminen on hyvin vähäistä julkisesta taiteesta puhuttaessa. Kaupunkilaisten huomiointi sitouttasi heidät projektiin ja antaisi lisää merkittävyyttä kaupunkilaisille.

Alustuksen jälkeen siirryttiin paneelikeskusteluun, johon oli saatu keskustelijoiksi Jouni Väänänen; Purkutaide, Ville Penttilä; SOK Hämeenmaa, ravintolakonsepti Kuja, Janne Nurminen; Inspis Lahti ry, Rosalinda Louhijoki; LABin opiskelija ja maisema-arkkitehti Tarja Kojo; Afry Finland Oy. Paneelissa moderaattorina toimi LUT yliopiston ja LAB-ammattikorkeakoulun tapahtumakoordinaattori Laura Montonen. Paneelissa keskusteltiin muun muassa siitä, voisiko Lahti tituleerata itseään julki-

taiteen Suomen pääkaupunkina. Ihan vielä ei Lahtea nähty pääkaupunkina, paljon on vielä tehtävää byrokratian puolelta, mutta suunta on oikea. Lahdessa on myös historiaa yritysten ja nuorten katutaiteilijoiden kesken. Inspis ry ja Lahti Energia toteuttivat jo 2010-luvulla julkitaidetta sähkökaappeihin ympäri kaupunkia, ilahduttaen ja elävöittäen kaupunkikuvaa.

Keskusteltiin myös esiin nousseesta byrokratiasta ja lupasioista - Lahdessa on laadittu opas julkitaiteen toteuttamiseen taidekoordinaattorin toimesta, häneltä saa myös apuja oman projektin toteuttamiseen. Julkinen taide on muuttunut viimeisen 10 vuoden aikana. Pääkaupunkiseudulla "Stop töhryille" -tyyppiset hankkeet jne. ovat edesauttaneet muraalitaiteen esiintuloa ja sitä kautta kasvavaa suosiota. Julkisten rakennusten ulkopinnoille onkin ilmestynyt vuosien saatossa muraaleja, yhä useampien kaupunkien katukuvaan, ilahduttamaan kansalaisia.

LABin rehtori Turo Kilpeläinen summasi päätössanoillaan avajaiset ja julisti Lahti Green Design Week 2021 avatuksi. Erittymisesti Turo korosti muotoiluajattelun viemistä muotoilun perinteisten käyttökohteiden ulkopuolelle. Muotoilulla on niin paljon annettavaa kaikille osaamisalueille, kun vaan annamme sille mahdollisuuden ja laajennamme katsantokulmaa. (Kuva 9.)

Paljon on siis hyvää jo tehty, mutta tilaisuuksia on vielä paljon hyödyntämättä. Osallistuminen ja osallistaminen, yhdessä tekeminen ja yhteisten pelisääntöjen luominen ovat varmasti tässäkin avainasemassa. Opiskelijoilla on varmasti vahva rooli näidenkin käytänteiden muokkaamisessa ja julkitaiteen raja-aitojen kaatamisessa.

Näin oli siis Lahti Green Design Week 2021 avattu. ●

Lue lisää:

Hanna Rynänen ehdotus "Kasvukäyrät" on voittanut Joutsenon koulun taidekilpailun: <https://www.lappeenranta.fi/fi/Palvelut/Rakentaminen-ja-maankaytto/Kaavoitus/Ajankohtaista/Joutsenon-koulun-taidekilpailu>

Lauritsalan koulun taidekilpailun on voittanut ehdotus "Ikkuna tulevaisuuteen": <https://www.epressi.com/tiedotteet/kaupungit-ja-kunnat/lauritsalan-koulun-taidekilpailun-on-voittanut-ehdotus-ikkuna-tulevaisuuteen.html>

Lähteet:

Hätinen, J. 2021. Banksyn käyttämä seinä todellakin on ase. [Viitattu 4.10.2021]. Saatavissa: <https://www.rumba.fi/uutiset/banksyn-kayttamana-seina-todellakin-on-ase/>

Julkinentaide.fi 2021. [Viitattu 4.10.2021]. Saatavissa: www.julkinentaide.fi

Julkinentaide.fi. 2016. Prosenttiperiaatteen käsikirja. [Viitattu 4.10.2021]. Saatavissa: <https://www.julkinentaide.fi/prosenttiperiaatteen-kasikirja>

Serlachius museot. 2021. Banksy. A Visual Protest. [Viitattu 4.10.2021]. Saatavissa: <https://serlachius.fi/n%C3%A4ytely/banksy-a-visual-protest/>

Tamminen, J. 2021. Banksy kaapattiin museoon, ja hyvä niin. [Viitattu 4.10.2021]. Saatavissa: <https://voima.fi/hairkot/artikkeli/banksy-kaapattiin-museoon-ja-hyva-niin/>

Virkkula, S. 2021. Miksi Banksy on niin kuuluisa? On aika pelastaa pallo. Etusivu & B6-B8. Aamulehti 8.5.2021. [Viitattu 4.10.2021]. Saatavissa: <https://epress.fi/reader/issue/1883/278726/38>

SITOWISE

Laura Montonen ja Ulla Saarela

Design Sprint Blockupy haastekilpailu: Opiskelijat kehittämässä kaupunkikeskustaa

Lahti Green Design Week 2021 ohjelmassa oli opiskelijoille Design Sprint -keskustan tyhjiä liiketilojen elävöittämissä kilpailu. Kilpailun järjestelyistä vastasivat Sitowise yhteistyössä Lahti Green Capitalin kanssa.

Sitowise järjesti kilpailun nyt neljättä kertaa, edellisen kerran Sitowise oli mukana Helsinki Design Week 2020 ohjelmistossa, ja tämä yhteistyö tarjosikin luonnollisen väylän jatkaa yhteistyötä Lahti Design Weekin kanssa. Sitowisen kilpailukonsepti on helpposti monistettavissa ja muokattavissa Lahden tarjoamaan keskustaympäristöön sekä lahtelaisille opiskelijoille. Design Sprint on aina perustunut kohdekaupungin antamaan ajankohtaiseen kilpailuhaasteeseen, joka liittyy eri tavoin rakennettuun ympäristöön ja ihmisten toimintaan. Tänä vuonna tietysti yhteistyö Lahti Green Capitalin kanssa toi erityishuomion vastuullisuusteemoihin sekä miten ne näkyvät kaupunkiympäristössä. (Kuva 1.)

Design Sprint siis pohjautuu osallistuvan kaupungin antamaan kehittämistehtävään, Lahdessa toimeksianto tiivistettiin seuraavasti: "Kehitä konsepti, jonka avulla kivijalkaliikkeitä saadaan hyötykäyttöön ja siten elävöitetään Lahden keskustaa".

Tämä konsepti pitää myös olla mahdollista monistaa muihinkin kaupunkeihin, koska kauppakeskusten keskittyminen kaupunkien laitamille sekä verkkokaupan kasvava suosio ovat muuttaneet keskustojen kaupan rakenteita.

Sitowisen muotoilupäällikkö Matias Halmeenmäki, kerro miten Blockupy -idea syntyi? "Aika pian haastetta suunniteltaessa keskustelu asettui tyhjiin liiketiloihin Lahden keskustassa ja etenkin rakennusten kivijalassa. Saman ongelman tunnistivat myös jälkikäteen haastatellut tavalliset kaupunkilaiset. Lahti on yksi viimeisimpiä vielä ruutukaavaan rakennettuja kaupunkikeskustoja Suomessa ja Lahdessa on poikkeuksellisen paljon kivijalkaliiketilaa. Kaupan murros, koronaviruspandemian vaikutus ja myös suunnitellut saneeraukset pitävät melko suurtakin osaa kivijalkaliiketiloista tyhjinä. Asukkailla on toki huoli keskustan tu-

KUVA 1. DesignSprint Blockupy kilpailun ilme. Kuva: Laura Montonen

levaisuudesta, elinvoimasta ja viihtyvyydestä. Kiinteistön omistajat toivovat varsinkin pitkäaikaisia vuokralaisia tiloihinsa. Tyhjen tilojen hyötykäyttöön saaminen on siis kaikkien osapuolien intressi. Tyhjänä oleva tila on epämiellyttävä ja ajatuksia herättävä myös ympäröivässä katutilassa. Blockupy -idea syntyi yhtäältä tilojen haltuun ottamisesta muuhun käyttöön, mutta toisaalta liiketilojen henkisen tilan laajentamisesta katutilaan. Pidimme hie- man rafflaavasta ja siten mahdollisesti kiinnostusta herättävästä nimestä kilpailulle."

Lahdessa kilpailu avattiin LAB-ammattikorkeakoulun, LUT-yliopiston ja Helsingin yliopiston opiskelijoille. Mukana olleet toimijat ovat Sitowise, Lahden kaupunki, Lahden keskustan kehittämisyhdistys Lahti City ry, Ympäristökaupunki säätiö ja Lahdessa toimivat korkeakoulut olisivat toivoneet, että kilpailun avaus, opiskelijoiden työskentely, mentorointi ja palkitseminen olisi voitu järjestää täysin läsnä olevana ja paikan päällä kaupungin ytimessä. Valitseva koronatilanne kuitenkin vei tapahtuman etätoteutukseen. Opiskelijoille tarjottiin mahdollisuutta työskennellä pienryhmissä nimetyssä työskentelytilassa Lahdessa, muutoin kilpailu toteutettiin Teamsilla. Kilpailuun valittiin mukaan hakijoiden joukosta kuusi joukkuetta. Joukkueet saivat haasteen toimeksiannon ensimmäisen kilpailupäivän aamuna. Valmiit konseptit tuli palauttaa seuraavan päivän iltapäivänä arvioitaviksi. Välissä pidettiin yksi mentorointi kullekin ryhmälle, jossa Lahden kaupungin ja Sitowisen asiantuntijat sparrasivat jokaista opiskelijaryhmää erikseen. "On aina ilahduttavaa nähdä opiskelijaryhmien työskentelyä ja lopputulokset, etenkin kuin kilpailun kesto on niin napakka. Konseptien laatu oli varsin korkea ja voittajien valinta vaatikin tuomaristolta paljon pohdintaa" kertoo Matias

Halmeenmäki. Kilpailun tuomaristo oli varsin arvovaltainen, puheenjohtajana toimi Lahden kaupunginjohtaja Pekka Timonen ja tuomareina LAB-ammattikorkeakoulun lehtori Sara Ikävalko, Lahti City ry:n toiminnanjohtaja Pipsa Wirtanen sekä Sitowisen osastopäällikkö Kirsi Rantama. Tuomaristo kiinnitti erityistä huomiota innovatiivisuuteen, soveltavuuteen Lahteen, skaalautuvuuteen muihin kaupunkikeskustoihin yleensä, toteuttamiskelpoisuuteen parin vuoden aikajanelä sekä tietysti kestävien arvojen huomioimiseen konseptissa. (Kuva 2.)

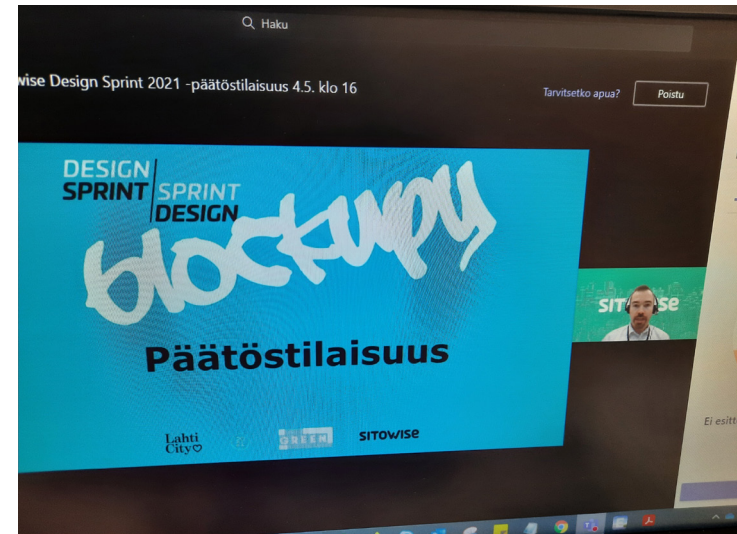
Tuomaristo palkitsi kilpailun sääntöjen mukaan kaksi parasta konseptia. Ensimmäinen palkinto myönnettiin ryhmälle Guatre konseptista "Alku District". Toinen palkinto myönnettiin ryhmälle Team TäTi konseptista "Tarvehuone". Lisäksi kunniamaininta osoitettiin ryhmälle Kasarmi konseptista "Green Block".

Nähtäväksi jää miten Lahden kaupunki ja sen toimijat edistävät palkittujen konseptien etenemistä kokeiluihin ja jatkokehitykseen. Sitowisen Matias Halmeenmäki kannustaakin voittajaryhmiä edistämään ideoimiaan konsepteja omalla aktiivisuudellaan. Entä Design Sprint 2022 - Matias ei vielä kerro tulevan kilpailun kaupunkia ja haastetta, mutta vahvistaa, että kilpailulle on jatkoa luvassa.

Lisätietoa haastekilpailusta:

Konsepteihin ja kilpailuun voi tutustua tarkemmin <https://www.sitowise.com/fi/design-sprint-2021>

Tulevien kilpailujen tilannetta voi seurata Sitowisen verkkosivuilta www.sitowise.com

KUVA 2. Kuvakaappaus virtuaalisesta päätöstilaisuudesta. Kuva: Ulla Saarela

Sitowisen Design Sprint Blockupyn voittajat - Alku District

Laura Montonen ja Ulla Saarela

Sitowise järjesti neljännen kerran Design Sprint -ideakilpailun. Aikaisempi, hyvin sujunut yhteistyö Helsinki Design Week -tapahtuman kanssa toi luontaisen jatkumon tehdä yhteistyötä Lahti Design Week -tapahtuman kanssa.

Haastekilpailu toteutettiin osana Lahti Green Design Week 2021 tapahtumia. Kaksipäiväisen kilpailun aikana opiskelijatiimit kehittivät ratkaisuja Euroopan ympäristöpääkaupunki Lahden antamaan konseptointihaasteeseen: Kaupunkikeskustan elävöittäminen ja tyhjiällä olevien kivijalkaliiketojen hyödyntäminen.

Haastekilpailuun haki mukaan 11 opiskelijajoukkuetta, joista hakemusten perusteella annettua haastetta valittiin ratkaisemaan kuusi tiimiä. Mukaan päässeitä tiimejä yhdisti kiinnostus kestävään suunnitteluun, uuden oppimiseen ja vahva halu haastaa omaa osaamista. Tiimit näkivät osallistumisen kilpailuun hyvänä tapana koetella omaa osaamista ja testata käytännössä opinnoissa saatua osaamista. Tänä vuonna kilpailu toteutettiin täysin etänä, mikä poikkesi aiempien vuosien toteutuksesta täysin. Tänä pandemian aikana etätyöskentelyvälineet ja -tavat ovat kehittyneet vauhdilla, ja osa niistä varmasti jää arkityöhön pandemian jälkeisessäkin ajassa.

Nyt tutustutaan Design Sprint Blockupy 2021 haastekilpailun voittajatiimiin.

Alku District, kertokaa tiimistänne: ketä olette, mitä teette tällä hetkellä ja mitkä ovat taustanne

Joanna Hamberg on toisen vuoden kokemus- ja palvelumuotoilun opiskelija LAB-ammattikorkeakoulun (LAB) Muotoiluinstituutista. Tällä hetkellä hän työskentelee projektikoordinaattorina ja taitelijana Lapualla Aisaparin hankkeessa, jonka tavoitteena on maaseudun virkistäminen taiteen keinoin.

Essi Salminen opiskelee samalla vuosikurssilla Joannan kanssa. Hän on puolestaan työskennellyt kesän ajan Nykytaidetapahtuma Helsinki Biennaalissa ja pyörittää omaa suunnitteluyritystään.

Rebekka Anttila ja Emma Eini opiskelevat kolmatta vuotta kauppatieteitä Aalto-yliopistossa pääaineenaan tieto- ja palvelujohtaminen.

Mistä saitte tiedon Sitowisen Design Sprint Blockupy -haastekilpailusta?

Saimme tiedon alun perin kilpailusta LABin kanavien kautta ja kerroimme siitä eteenpäin Rebekalle, joka pyysi mukaan Emmen.

Mikä innosti ja kiinnosti teitä niin, että päädyitte osallistumaan?

Meitä innosti osallistumaan mm. uuden oppiminen, ryhmätyöskentely monialaisessa tiimissä ja uusien konseptien ideoiminen. Käytännön kokemus alalta ja näkökulmien vaihtaminen on todella arvokasta, ja opiskelijana on hyvä päästä kokemaan suunnittelua käytännön kautta.

Miten ryhmä muodostui? Miten kohtasitte? Ryhmänne muodostuu kuitenkin kahden korkeakoulun opiskelijoista – tunsitteko toisenne entuudestaan?

Ryhmämme tosiaan muodostui toisille osittain tuntemattomista ihmisistä. Joanna ja Rebekka olivat entuudestaan tuttuja, samoin Rebekka ja Emma olivat osallistuneet samalle kurssille Aallossa. Essi tunsikin etukäteen vain Joannan ja he ovatkin vanhoja tuttuja niin ammatillisessa mielessä kuin vapaa-ajallakin.

Miten organisoiduitte ja miten työskentely sujui?

Tapasimme muutamia kertoja Zoomissa ryhmämme kanssa jo ennen kilpailua. Alkuun tutustuimme toisiimme,

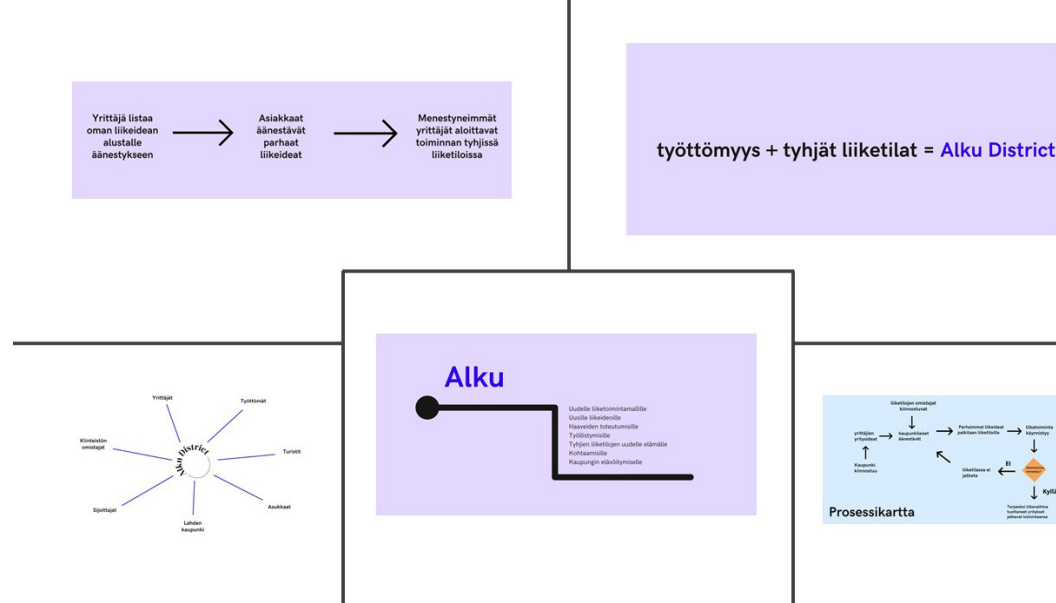
jonka jälkeen keskustelimme siitä, miten lähdemme eteenpäin. Jaoimme tehtäviä lähinnä osaamisen, aikataulun ja kiinnostuksen mukaan. Emma työskenteli kilpailupäivät etänä, kun taas muut ryhmäläisistä kokoontuivat yhteen.

Ensimmäinen päivä kului pääsääntöisesti yhdessä ideoimiseen. Lähdimme miettimään rauhassa erilaisia skenaarioita ja vaihtoehtoja lopulliselle ratkaisulle. Emme halunneet valita suoraan ensimmäisiä ideoita, mitä mieleen juolahti. Osallistimme lahtelaisia, mitä juuri he halusivat kaupunkiinsa. Käyttäjä- ja asukaslähtöinen lähestyminen tuntui meille luontevalta, koska emme muuten voineet tietää mitä paikalliset aidosti ympärilleen toivoivat. (Kuva 1.)

Lähdimme pureutumaan tehtävänantoon kaikki ensin itseksemme. Jokaisen oli tarkoitus keksiä mahdollisimman monta ideaa, jotka voi jakaa ryhmäläisille. Tämän jälkeen yritimme etsiä yhteisiä isompia teemoja, jotka yhdistävät keksimiämme ideoita ja lahtelaisten toiveita. Lopulta paras idea valikoitui ja kiteytimme sen.

Kilpailuun osallistuminen oli äärimmäisen rikastuttava kokemus. Oli hienoa, ettemme opiskele kaikki samaa alaa. Jokainen katsoi tehtävänantoa omasta perspektiivistään, jonka kautta uskomme onnistuneen lopputuloksen syntyneen. Kaiken kaikkiaan opimme sen, että pitäisi rohkeasti uskaltaa hypätä uusiin haasteisiin ja tilaisuuksiin.

Kilpailu oli kokonaisuudessaan hyvin järjestetty. Pohjatiedot olivat hyvät ja toimeksianto selkeä. Ryhmämme kohdalla mentorointitilaisuus tarjoutui hiukan liian nopeasti, emmekä ehkä saaneet siitä sen vuoksi niin paljon irti kuin olisimme halunneet.

KUVA 1. Kuvakaappaus Alku Districtin esityksestä. Kuva: Laura Montonen

Konseptin jatkojalostuksesta ei ole vielä sen koommin keskusteltu. Olisi mahtavaa, jos konseptistamme kehkeytyisi jotakin todellista! (Kuva 2.)

Jokainen meistä komppaa toisiaan, miten osallistuisi mielellään uudestaan vastaavanlaiseen kilpailuun. Tämänlaiset tapahtumat ovat oiva tilaisuus tutustua uusiin ihmisiin ja kerätä monipuolista kokemusta, jota varmasti arvostetaan myös työelämässä. Suosittelemmekin kaikkia opiskelijoita lähtemään mukaan ja poistumaan hetkeksi omalta mukavuusalueeltaan. Tiimimme suurin etu oli toisistaan erilaiset opiskelijat ja täten monipuolisemmat ideat. Tärkein neuvo on kuitenkin olla ideointivaiheessa avoin kaikille ideoille.

Syksyllä opinnot jatkuvat. Osa meistä jättää tutut ympäristöt taakseen ja lähtee korkkailemaan kansainvälisiä opiskelumahdollisuuksia vaihdon merkeissä.

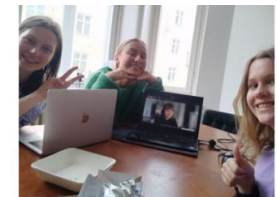
Kaksipäiväisen haastekilpailun päätöstilaisuus oli kaikille avoin online-tilaisuus, jossa osallistujatiimit esittelivät omat ratkaisuehdotuksensa annettuun haasteeseen ja arvovaltainen tuomaristo teki valinnan palkittavista ehdotuksista. Tuomaristoa johti Lahden kaupunginjohtaja Pekka Timonen, joka totesi omassa lausunnossaan, että Lahden kaupungille on tärkeää, että kaupunki on elävä, kehittyvä ja omaleimainen. Hän kertoi myös näiden ominaisuuksien täyttyneen voittajana palkitussa Alku District-konseptissa. Tuomaristo myös totesi, että kaikki kuusi ratkaisuehdotusta vastasivat annettuun haasteeseen erinomaisesti ideoillaan ja laadullaan.

Voittajakonseptilla pyritään luomaan käyttöä keskustassa tyhjillään oleville liiketiloille ja sen myötä parantamaan alueen työllisyystilannetta. Konseptissa opiskelijat haluavat antaa alun uudelle liiketoimintamallille, uusille liikeideoille, haaveiden toteutumisille, työllistymiselle, kohtaamisille ja kaupungin elävöittämiselle. Alku District olisi siis kaupunki-ilmettä elävöittävä start up-kiihdyttämö. Konseptissa keskiössä toimii alusta, johon liiketila kaipaava listaa oman toimintaideansa äänestykseen ja asiakkaat antavat sitten äänensä mielestään parhaille ideoille. Eniten ääniä saaneet aloittavat toiminnan tyhjiissä liiketiloissa ja liiketoiminnan kehittyessä ja menestyksen kasvaessa yrittäjä voi jatkaa toimintaa liiketilassa. Mikäli toiminta ei ole kannattavaa, samaan tilaan valitaan uusi toimija äänestysprosessin kautta. Alusta testaa siis jatkuvasti itseään tämän kiertokulun kautta - pysyy ajan tasalla kysynnästä ja ennen kaikkea kaupunkilaisten toiveet ja äänet pääsevät kuuluviin. Alku District-alustan toimintamalli lisäisi asukkaiden osallisuutta ja aktiivista roolia kaupunkikuvan kehittäjinä. Tuomaristo totesi myös, että voittajatyössä kiehtoi

konseptin innovatiivisuus, rohkeus sekä lähestymistapa, jossa heikkoudet käännettiin vahvuudeksi. Ratkaisu huomioi Lahden erityispiirteet ollen kuitenkin helposti muokattavissa myös muihinkin kaupunkiin. Konsepti osallisti ja se oli napakasti kiinni arkitodellisuudessa mikä lisäsi myös konseptin toteuttamiskelpoisuutta. Voittajakonseptiin ja muiden tiimien töihin voi tutustua tästä: <https://www.sitowise.com/fi/design-sprint-2021>

Nyt vain jäädään odottamaan konseptin käyttöönottoa Lahdessa. ●

Kiitos!

KUVA 2. Kuvakaappaus Alku Districtin esityksestä poimintoja.
Kuva: Laura Montonen

YHTEISTYÖ TIIRISMAAN KOULUN KANSSA

Laura Montonen ja Ulla Saarela

Yhteistyö lahtelaisten oppilaitosten kanssa on tiivistynyt vuosi vuodelta Lahti Design Week tapahtumissa. Yksi aktiivisimmista yhteistyötahoista on ollut Tiirismaan koulu, joka oli mukana jo 2019 järjestetyllä Lahti Design Week ”Kädentaitojen leikkauspiste” -kutsunäyttelyssä. Tuolloin näyttelyyn kutsuttiin koodinovan tahon, Lahden ammattikorkeakoulu (LAMK), toimesta toimijoita, joiden toiminta tuo esille lahtelaista ja pääjätähämäläistä muotoiluosaamista sen eri ilmentymismuodoissa.

Peruskoulussa ei enää opeteta teknistä työtä tai tekstiilityötä vaan kaikille oppilaille samansisältöisesti ilmiöpohjaista käsityötä. Näyttelyiden tuotokset ilmentävät myös tätä muutosta.

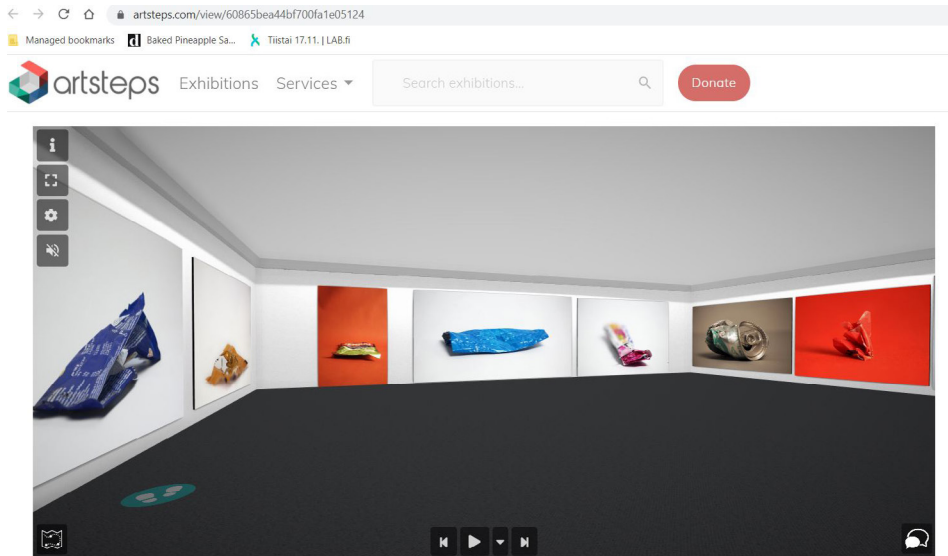
Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä

jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014)

Nämä opetussuunnitelman reunaehdot antoivat raamin myöskin näille Tiirismaan koulun Lahti Green Design Week 2021 nähdylle näyttelyille.

Tiirismaan koulu oli nyt Lahti Green Design Week 2021 (LGDW) -tapahtumissa mukana kolmen näyttelyn voimin:

NÄYTTELY	OHJAAVA OPETTAJA		
Valitut palat - kirjan uusi elämä	Minna Lindqvist	monialainen oppimiskokonaisuus 7-9-luokkalaiset	https://issuu.com/minnalindqvist5/docs/valitut_palat
Rumakaunis roska	Mirkka Polojärvi	Kuva- ja mediakuva- taitteet	https://www.artsteps.com/view/60865bea44bf700fa1e05124
Jälki-istuntoa- varuus	Tiina Torvinen ja Minna Lindqvist	5-luokkalaiset	https://www.thinglink.com/video/1437157738013523971?-fbclid=IwAR1gFKxSHp9GtuQoxg-hui0lcEUZRv2kLmFJaSVg-O8uOT8n-7VmfllK92ht0

rumakaunisroska

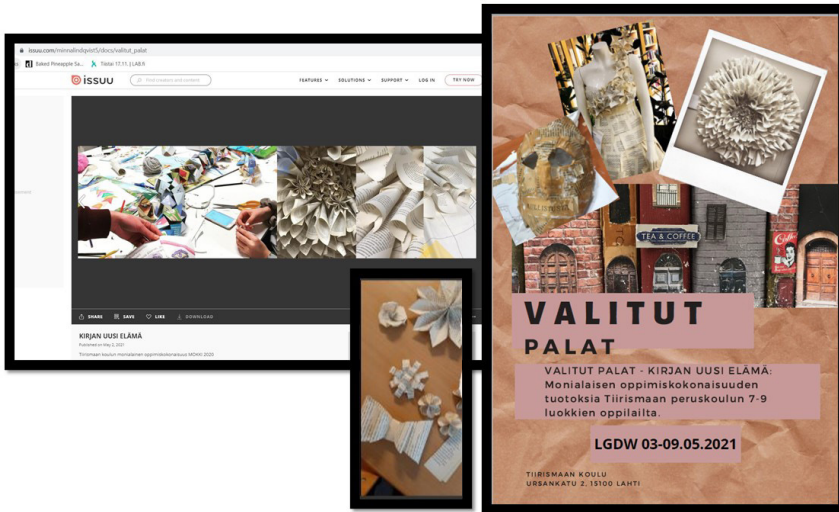
KUVA 1. Rumakaunis roska virtuaalinäyttely. Kuva: Laura Montonen

Tiirismaan koulussa yhteyshenkilönä toimi Minna Lindqvist, joka oli mukana jo toteuttamassa vuoden 2019 Lahti Design Week näyttelyä oppilaiden kanssa. Minna toimii Tiirismaan peruskoulun monimateriaalisen käsityön opettajana. Minna innosti myös kollegansa, kuvataiteen lehtori Mirka Polojärven, mukaan yhteistyöhön. Opetusharjoittelua suorittanut Tiina Torvinen toi oman lisänsä toteutuneiden näyttelyiden kirjoon.

Näyttelyissä toteutui opetussuunnitelman mukainen monialainen oppimiskokemus. Rumakaunis roska -näyttely perustui jo aiemminkin aiheena käytettyyn konseptiin – pohdintaan sitä mikä on kaunista ja/tai rumaa, ja mitkä seikat vaikuttavat kauneuden ja rumuuden tuntuun. Oppilaat aloittivat työskentelyn aiheen pa-

riissa jo syksyllä 2020, ennen kuin yhteistyöstä Lahti Green Design Week 2021 kanssa oli edes tietoa. Oppilaat joutuivat miettimään miten koulun pihalta löytyneistä roskista saisi kauniita ja tyylikkäitä valokuvia. Projektin tarkoituksena oli antaa oppilaille valmiuksia pienimuotoiseen studiokuvaamiseen ja miten valokuvaan luodaan syvyysterävyden vaihteluilla erilaisia tunnelmia. Alun perin näyttelyn piti toteutua fyysisesti Lahden pääkirjastossa, mutta korona sotki nämä suunnitelmat ja näyttely meinaisi jäädä kokonaan toteutumatta. Yhteistyö Lahti Green Design Week 2021 kanssa mahdollisti kuitenkin kuvien esille saamisen virtuaalinäyttelyn muodossa. ”Mahtavaa, että hienot kuvat pääsivät lopulta esille. Yhteistyö sujui varsin jouhevasti, ja saimme jopa Ornamon juristilta ohjeistusta tunnettujen tuotemerkkien esiintuomiseen liittyvästä ongelmasta” summaa Mirka yhteistyön hyötyjä. Toinen positiivinen asia yhteistyössä oli tietysti se, että oppilaiden työt pääsivät esille vaikka vain virtuaalisesti. Ja tietysti koko oppimisprosessi itsessään antoi toivottavasti osallistuneille oppilaille kipinän valokuvauksen alkeista ja haastoi myös käsittelemään aiheen ja lopputuloksen ristiriitaisuutta – ulos hylätty roska muovautuukin kauniiksi valokuvaksi. (Kuva 1.)

Toinen näyttely Valitut Palat – kirjan uusi elämä oli alun perin yhteisprojekti Lahden pääkirjaston kanssa. Materiaalit töihin saatiin kirjaston poistolavalta ja oppilaat saivat vapaat kädet antaa näille hylätyille kirjoille uuden elämän omien toteutustensa kautta. Materiaalista ei ollut pulaa – oli värikkäitä kirjoja ja ei niin värikkäitä – oli jo ajan kellastamia ja kulutuksen nuhjaamia kirjoja. Tämäkin näyttely oli alun perin tarkoitus toteuttaa toukokuussa 2020 Sibeliustalolla pidettäväksi suunniteltuun Lahden koulu-jeen ympäristöogaalaan. Tämäkin tilaisuus peruttiin koronan vuok-

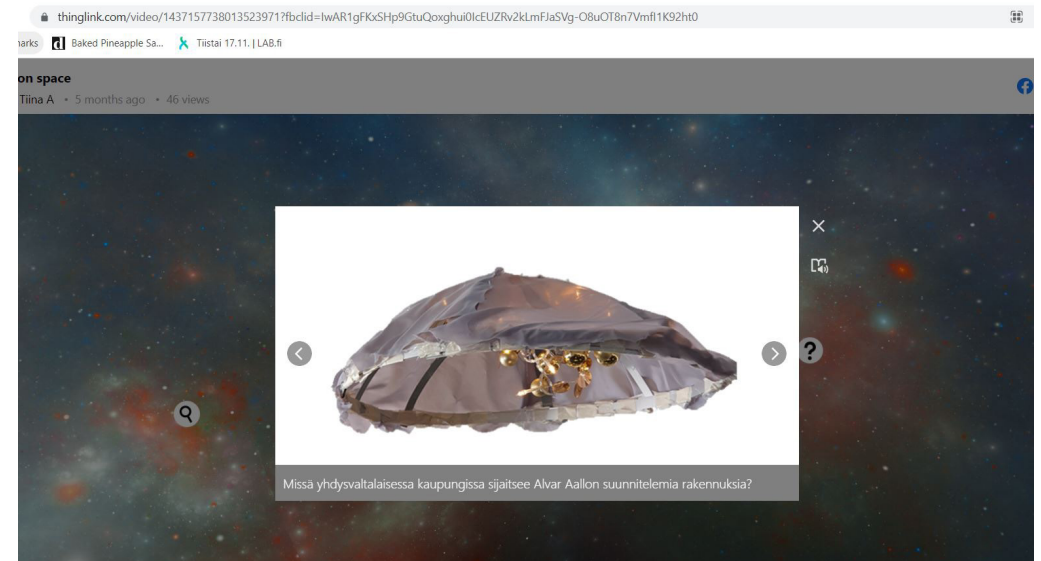

KUVA 2. Valitut Palat. Kuva: Laura Montonen

si ja aluksi näytti siltä, että Valitut palat – kirjan uusi elämä -projektin tuotokset jäisivät kokonaan vaille näyttelyä. (Kuva 2.)

Projektia ohjasi Minna Lindqvist: ”Koen tämänkaltaisen yhteistyön niin opettajan kuin oppilaankin kannalta merkityksellisenä, koska silloin paljon aikaa ja vaivaa vievät oppimisprosessit kouluissa eivät jää huomiotta. Oppilaat huomaavat tekevänsä merkityksellisiä asioita ja heille annettava koulun ulkopuolelta tuleva palaute on heidän kehityksensä kannalta tosi tärkeää. Itsetunto ja oman arvon tunto kehittyvät myönteisestä palautteesta ja huomiosta. Oman opettajan työn kannalta tämä on myös merkittävää, koska usein taito- ja taideaineopettajat tekevät työtä hyvin yksinäisinä, aineryhmät ovat todella pieniä. Yhteiskuviot ja koulu- maailman avartuminen on tärkeää niin opelle kuin oppilallekin.”

Kolmas näyttely oli opetusharjoittelua suorittavan Tiina Torvisen ja opiskelijoiden näkemys Alvar Aallost. Oppilaat olivat saaneet tehtäväksi suunnitella ja valmistaa valaisimen prototyyppi, jossa yhdistyvät luovuus, kekseliäisyys ja tarkoitukseen sopiminen. Oppilaat saivat käyttää prototyypin valmistamiseen kierrätysmateriaaleja ja luokasta löytyviä työvälineitä lukuun ottamatta ompelukoneita ja saumureita. Oppilaiden tuotoksista koottiin Jälki-istuntoavaruus, josta voi palata maapallolle vasta, kun on ratkaissut oikein Alvar Aaltoon liittyvät kysymykset ja kokeillut onnea arvoitusten suhteen tai jälki-istuntoajan umpeuduttua. VR- laseilla näyttely antaa todentuntuisimman kokemuksen, mutta toimii hyvin ilmainkin. (Kuva 3.)

KUVA 3. Jälki-istuntoavaruus kuvakollaasi. Kuva: Laura Montonen

Kysyimme vielä Minna Lindqvistiltä miten hän koki tämän työskentelyn sujuneen? ”Tämän kevään LDGW 2021 haastoi minua opettajana todella, koska verkkonäyttelyn rakentaminen ei ole ollut ihan jokapäiväistä touhua. Kevään rikkonainen etäopetus ja hybridikuviot eivät mitenkään auttaneet asiaa, kaikilla oli yllin kyllin työtä ja oppilaille ei vaan enää raaskinut antaa lisää tekemistä. Jos tilanne tulee eteen uudemman kerran, niin silloin kyllä työllistän oppilaita myös näyttelyn esillepanon suhteen. Lisäksi ammattitaitoista muotoilukasvatusta ei ole koskaan liikaa, joten jonkin workshop kouluillekin olisi kiva”, Minna summasi.

Tiirismaan koulu tarjosi Lahti Design Week 2021 osallistujalleen varsin monipuolisen kattauksen virtuaalinäyttelyitä. Näyttelyt olivat onnistuneita paitsi sisällöllisesti, mutta myös teknisiltä toteutuksiltaan. Kuhunkin näyttelyyn oli valittu soveltuva virtuaalialusta, joka tuki osallistujan osallistumiskokemusta.

LGDW:n järjestäjätaho oli hyvin iloinen saadessaan nämä upeat näyttelyt osaksi viikkoaan ja yhteistyöstään Tiirismaan koulun kanssa. Jatketaan hyvää yhteistyötä jatkossakin. Teillä on hienoja ja taitavia oppilaita. ●

Lähteet:

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. [Viitattu 30.9.2021].

Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>

SHOWROOM MUOTSIKKA 2021

Minna Cheung, Satu Kiiski ja Outi Wright

Myyntitapahtuma osana opiskeluja

Uusia tuttavuuksia, tilaisuuksia ja oppimisen paikkoja - näistä on opiskelu aika parhaimmillaan rakennettu. Tähän tarpeeseen on syntynyt Muotoiluinstituutin laajaa osaamista esittelevä Showroom Muotsikka. Se on alusta, joka toimii pop up-periaatteella ja mahdollistaa opiskelijoille myyntitapahtumien järjestämisen tarpeen ja tilanteen mukaan. Se on muotoutunut vuosien saatossa aikaan ja paikkaan sopivaksi. Täysin opiskelijoiden toimesta järjestettynä se on myös opiskelijoiden näköinen. Toiminnan ajatus pohjautuu kokeilukulttuuriin, jossa kokeileminen ja kehittäminen ovat koko ajan läsnä.

Aikojen saatossa muotoutunut

Alun perin koko konsepti muotoutui kuin sattumalta näyttely- ja myyntikonseptiksi, sillä sattumien kautta pieni putiikki vaihtui yllättäen isoksi liiketilaksi kauppakeskuksessa. Tämä sai aikaan sen,

KUVA 1. Ensimmäinen Showroom Muotsikka -myynti ja näyttelytapahtuma esitteli laajasti Muotoiluinstituutin pääaineita opiskelijatöiden muodossa.
Kuva: Tuuli Pursiainen

että Showroom Muotsikassa on usein myytävien tuotteiden lisäksi näyttelytilaa. Opiskelijoilla on näin laajemmat mahdollisuudet tuoda esiin mm. kalusteprojekteja, keramiikkaa ja videosisältöä, sillä muotoilun ja visuaalisen viestinnän opiskelijat eivät kaikki välttämättä valmista myytäviä tuotteita vaan luova tekeminen ulottuu laajalle taiteeseen ja jopa alakulttuureihin. Showroom Muotsikka on koko kansan näyteikkuna Muotoiluinstituutin opiskelijoiden maailmaan.

Keväällä 2021 Showroom Muotsikka järjestettiin Lahden keskustassa, yhteisöllistä työtilaa tarjoavan Doorroomin tiloissa. Suunnittelu aloitettiin alkuvuodesta, jotta kaikki olisi valmiina toukokuuhun mennessä. Olosuhteet eivät olleet otollisimmat myyntitapahtuman järjestämiseen. Kampuksella tällaisen avoimen myymälän pitäminen ei vallitsevien olosuhteiden vuoksi

ollut mahdollista, sillä kampus oli kiinni opiskelijoilta sekä ulkopuolisilta vierailijoilta. Pitkään tiloja etsittiin keskusta-alueelta ja eri liiketiloja kontaktoitiin tuloksetta. Löydettyämme Doorroomin katutasen kokoustilan, tajusimme sen olevan aivan kuin tehty tähän käyttöön. Yhteistyön merkeissä saimme tiloihin mukaan myös Rehome -projektin, jonka kalustenäyttely esittäytyi yhtenä loistavana esimerkkinä Muotoiluinstituutin opiskelijaprojekteista.

KUVA 2. Myymälätilan sijainti keskustassa oli yksi edellytys tilan valinnassa.
Kuva: Satu Kiiski

Aktiivinen toiminta luo mahdollisuuksia

Vuosien ajan Muotoiluinstituutin aktiivinen opiskelijatoiminta on kasvattanut luotettavien toimijoiden yhteistyöverkostoa. Pitkäaikaiset yhteistyökumppanuudet takaavat sen, että myös tulevaisuudessa opiskelijat voivat luoda ajankohtaisia tapahtumia Lahden seudulle. Jatkuvuus on tärkeää alati muuttuvassa opiskelijayhteisössä, sillä eläväinen luovan alan yhteisö tuo seudulle värikkyyttä, vilinää ja mahdollisuuksia. Myös kaupunkilaiset ovat vuosien saatossa tottuneet piipahtamaan kaikille avoimissa myyntitapahtumissa ja inspiroitumaan opiskelijoiden oivalluksista.

Omalta osaltaan muotoiluopiskelijoiden aktiivinen toiminta muodostaa myös opiskelijoiden itsensä näköisen, luovan opiskelijakulttuurin, joka ei ole minkään muun tahon määrittelemiä. Näin

KUVA 3. Näytteille asettaminen tapahtuu yhteistyössä. Kuva: Satu Kiiski

myös Muotoiluinstituutti näyttäytyy ulospäin opiskelijoidensa näköisenä. Myyntitapahtumat ovat oppilaitokselle sekä paikallisille erinomainen väylä tutkia eri koulutusaloja opiskelijoiden silmin, koska myyntitapahtumat konkretisoivat opittuja taitoja ja tietoja.

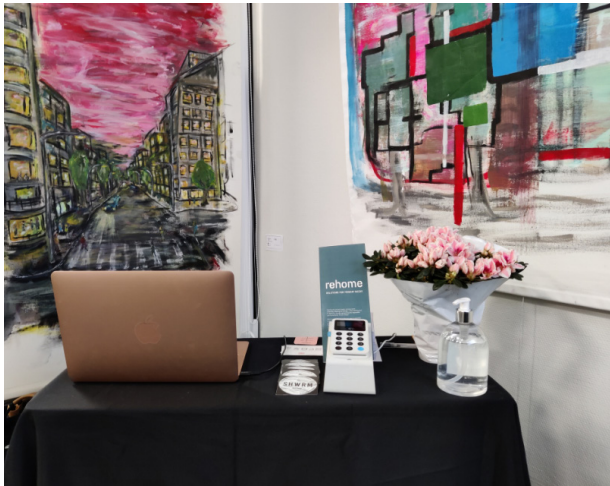
Tekeminen kehittyy käytännön kautta

Etäopiskelu on tuonut mukanaan joustavuutta opiskeluihin, mutta samalla asettanut haasteita konkreettisen tekemisen ja toteuttamisen osalta. Showroom Muotsikan toiminnan kannalta oleellinen kokeilu ja kehittäminen tapahtuu koulun tiloissa ja laitteilla. Tästä syystä olikin haastava saada opiskelijoita mukaan mm. koulun suljettujen pajatiilojen vuoksi. Koulun tuki ja laadukkaat pajatilat mm. metallin, pahvin, keramiikan ja puun työstöön ovat myyntitapahtumien suhteen aivan erityisessä asemassa. Ilman pajojen tiloja ja laitteita ei opiskelijoilla ole samanlaisia mahdollisuuksia tutustua valmistusmenetelmiin ja materiaaleihin. Ammattitaitoisen pajahenkilökunnan kanssa tutustuttaa laitteistoihin ja valmistustekniikkaan, ja tämä on monelle muotoilun opiskelijalle opintojen kohokohta.

Toinen näkökulma Showroom Muotsikan olemassaololle on, että asettamalla tuotteensa myyntiin opiskelijat saavat arvokasta myynti- ja hinnoittelukokemusta. Tämä on arvokasta oppia tuotteen valmistamisen, materiaalituntemuksen ja suunnittelun lisäksi. Useimmiten myynnit toimivat suorana palautteena asiakkaiden mielenkiinnosta tuotteita kohtaan. Lähtökohtaisesti, kun tuote on oikea, asiakas tietää sen arvon. Tuotteen myynti on kiinni sen käytettävyydestä, ymmärrettävyydestä ja tarkoituksellisuudesta, unohtamatta sen esteettisiä arvoja. Nämä ovat tärkeitä näkökulmia tuleville muotoilijoille.

Showroom on kaiken kaikkiaan muotoilun opiskelijoille matalan kynnyksen mahdollisuus kokeilla omien tuotteiden myyntiä ja niiden mahdollista liiketoiminnallista potentiaalia. Tämä luo hyvän tasapainon opiskeluissa toteutettujen yritysyhteistöiden kanssa ja antaa lähtökohdat opiskelijan omalle erikoistumiselle. Kokemus parhaimmillaan kannustaa seisomaan oman osaamisen takana ja toimii konkreettisena ponnahduslautana mm. yrittäjyyteen. Tapahtuma luo mahdollisuuden tuoda itseään esille tuotteen ja osaamisen kautta sekä ymmärtää markkinoinnin tai viestinnän arvo osana sitä. ●

KUVA 4. Myymälä on näyteikkuna myös opiskelijoiden maailmaan. Kuva: Satu Kiiski

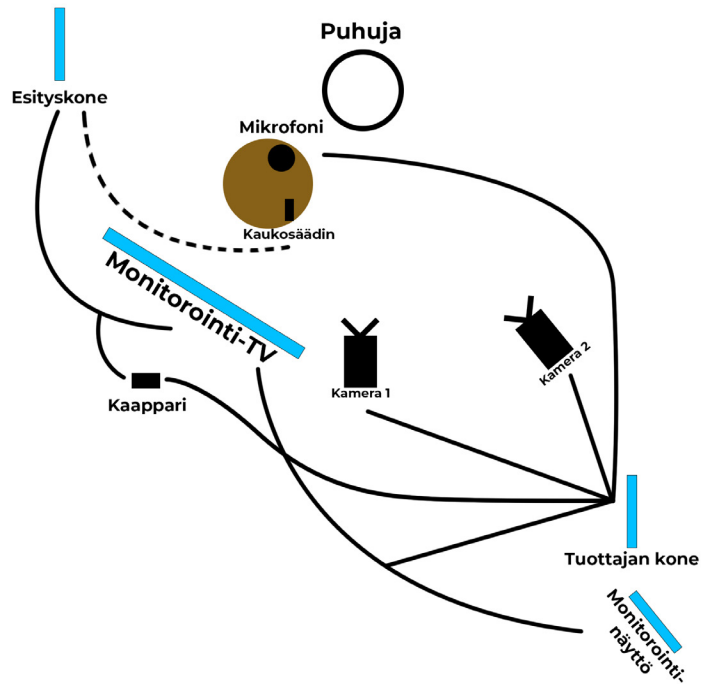

LGDWIN TEKNINEN TOTEUTUS

Juuso Perttilä

Lahti Green Design Weekin aikana toteutettiin kolme täysin digitaalista tapahtumaa, jotka olivat avajaiset, Design Venture Day ja Kaupunkimuotoilun päivä. Tapahtumien toteutus tehtiin LAB-ammattikorkeakoulun tiloista, josta tehtiin suorat lähetykset Vimeo -palveluun. Yleisöllä oli mahdollisuus osallistua ohjelmaan tekstichatin kautta. Lähetysohjelmistona Design Weekillä käytettiin Open Broadcaster Softwarea (OBS).

Koronatilanteen vuoksi tapahtumien esiintyjä otettiin lähetyksiin mahdollisuuksien mukaan paikanpäälle studioon, mutta

osa esityksistä jouduttiin tallentamaan etukäteen tai tuomaan lähetukseen etäyhteyden kautta. Etänä tulleet esitykset otettiin lähetysiin Zoomin kautta. Kaikille tapahtumille hankittiin erilliset juontajat, joiden avulla varmistettiin ohjelman sujuva läpivieminen ja yleisökysymyksiin tarttuminen.

Lähetysiin tarvittavat laitteet voidaan kuvan mukaisesti jakaa kahteen osaan: esiintyjän laitteisto ja tuottajan laitteisto. Esiintyjän tarvitsemat laitteet haluttiin pitää mahdollisimman yksinkertaisina. Esitykset laitettiin pyörimään niille varatulta erilliseltä tietokoneelta, josta ne saatiin näkyviin studiossa olevaan televisioon. Esiintyjä

pystyi vaihtamaan diojaan pöydällä olevalla kaukosäätimellä. Esitykset siirrettiin tuottajan koneelle esiintyjän koneen ja television väliin kytketyllä kaapparilla (Elgato HD 60 S+).

Tuottajan kone oli vastuussa lähetyksen ohjaamisesta. Koneeseen oli kytketty kaksi kameraa (Logitech Brio), joiden näkymää vaihdettiin tarpeen mukaan. Koneeseen kytkettiin myös esiintyjän pöydällä oleva mikrofoni (Blue Yeti) ja aiemmin mainittu kaappari. Tuottajalla käytössä oleva toinen näyttö oli liitetty peilaamaan monitorointi-tv:tä, mikä mahdollisti tuottajan antamaan tietoa esiintyjälle vaihtamalla televisio toiselle kanavalle. Kuvasta poiketen juontajalla oli pöydällä lisäksi kuulokkeet, joilla mahdollistettiin keskustelu etänä olevien esiintyjien kanssa. Tuottaja pystyi lähetyksen aikana katkaisemaan kameroiden kuvan ja mykistämään esiintyjän mikrofonin, jolloin pystyttiin ohjeistamaan esiintyjää siirtymistä tai teknisistä ongelmista. Lähetysiin tehtiin myös erillisiä siirtymädioja, joiden aikana pystyttiin vaihtamaan esiintyjää tai tekemään muutoksia studioon. Siirtymädioiden avulla esiintyjä ei tarvinnut vaihtaa lennosta, eikä esiintyjien tarvinnut vain kävellä ulos kuvasta.

Tekniseltä toteutukselta Lahti Green Design Weekin lähetyspäivät onnistuivat hyvin. Lähetyksistä on jälkikäteen tehty lyhyempiä videoita, jotka ovat näkyvissä viikkojen verkkosivulla. ●

www.ldw.fi

TIISTAI

4.5.2021

MUOTOILU JA LIIKETOIMINTA MUUTOKSESSA

Veli-Pekka Rätty

Muutokset yritystoiminnassa, muotoilussa ja koulutuksessa nousivat esille kolmannen kerran järjestetyssä Design Venture Dayssä. Toimintaympäristöt ovat olleet jo muutoksessa, kuinka yritysten ja muotoilijoiden on muututtava? Design Venture Day toi viisi näkökulmaa muutokseen.

KUVA 1. Kolmas Design Venture Day järjestettiin verkkotapahtumana. Mirja Kälviäinen painottaa palvelumuotoilun osuutta ympäristövastuullisuudessa yritysten kuluttajaratkaisuihin. Kuva: Tommi Mustaniemi

01

Kohti uusia teollisuuden ja markkinoinnin ajattelutapoja

”Meidän on täysin muutettava ymmärrystämme. Siirrymme luomisen aikakaudesta osallistumisen aikakauteen. Yhä enemmän olemme kietoutuneina tuotteisiin ja palveluihin, joita käytämme”, painottaa ranskalaisen designkoulun johtaja Christian Guellerin, ”ongelma ei enää ole suojella maapalloamme, ongelma on pelastaa planeettamme.”

Huomisen tuotteet varmasti vaikuttavat yrityksen strategiaan, ja yrityksellä on mahdollista tai jopa välttämätöntä muuttaa työtä, muuttaa talouden mallia. Muotoilijan tehtävä on piirtää huomisen maailma. Tehtävä on piirtää, kuvata, kuvitella.

”Digitaaliset sovellukset tunkeutuvat elämäämme uuden teknologian käytön avulla, ja se on hyvä”, napauttaa Christian. ”Tässä on tilaisuus keksiä elämäntapamme uudelleen. Ja tietysti keksiä kaikki käyttötarkoitukset tämän ympärillä paremmin.”

Christian päättää pohdintaan: ”Luultavasti emme enää elä insinöörien tai markkinoijien aikakautta. Nyt on designereiden aikakausi.” Muotoilusta on tullut yrityksille strategista toimintaa, ja luultavasti muotoilijoita pyydetään ottamaan strateginen huippuasema yrityksissä. Christian ei kuitenkaan ole varma, että designerit ovat valmiita ottamaan tuon aseman. ”Opetammeko opiskelijoillemme kunnianhimoa niihin tehtäviin?”

02

Kuinka piirrämme tulevaisuutemme

Luova johtaja Alok Nandi huomautti innovaation ja designin yhteyksistä: miten muotoilu voi auttaa kehystämään lähestymistapoja ja päätöksiä yrittäjyydessä?

Kun Alok puhuu designista, se on ajattelutapojen ja työkalujen tarkastelua tulevaisuuden tutkimiseksi: Miten luonnostelemme huomisen? Mitä ominaisuuksia on siihen käytettävissä yrityksissä tai yliopistoissasi?

Alok haluaisi meidän ylittävän yksinkertaistetun kaksijakoisen ajattelun "funktio johtaa muotoon". Alok painottaa, että fiktiota tarvitaan. Fiktio on katsomista tulevaisuuteen, asioihin joita ei vielä ole olemassa.

Siksi Alok näkee, että suunnittelu on vuorovaikutusta fiktion, funktion ja muodon (fiction, function and form) välillä. Tulevaisuuden luonnostelu on fiktiota ja muotoilijat ovat ihmisiä, jotka kuvittelevat.

Yrityksille ja muotoilijoille tämä tarkoittaa sitä, että on kuvattava asioita ja havaintoja uusilla tavoilla. Meidän on luonnosteltava ja piirrettävä tulevaisuutemme. Meidän on määritettävä yhteyksiä ja mahdollisuuksia, on löydettävä signaalit ja päätettävä siirtyä eteenpäin - eteenpäin prototyyppeihin, joita kokeilla käytännössä.

03

Palvelumuotoilulla ympäristövastuullisuutta yritysten kuluttajaratkaisuihin

"Tuotteiden korjaaminen sellaisenaan kuin ne nykyisissä systeemeissä ovat ei ehkä olekaan kauhean vahvaa ympäristötehokkuutta, vaan meidän pitäisi lähteä muuttamaan meidän elämäntyyliin ratkaisuja", esittää muotoilun ja median yliopettaja Mirja Kälviäinen.

Järkevään ajatteluun perustuvat ohjeet eivät kannusta ihmisiä muutoksiin. Sen sijaan tarvitaan sosiaalisia ja kulttuurisia tunteenomaisia tekijöitä, ja ne liittyvät meidän motivoitumiseemme tekemään asioita.

On myös muita ajureita muutoksiin: meillä on vahvoja kiinnostuksen kohteita, jotka voisivat liittyä kestäväan kuluttamiseen. Meillä on läheiset suhteet toisiimme. Oman identiteettimme rakentaminen voi olla tällainen tärkeä asia, myös sosiaalinen hyväksyntä. "Tarvitsisimme nopeaa palautetta ja ympäristötekojen näkyvyyttä, konkreettisuutta ja jopa paikallisuutta", Mirja painottaa.

Kiinnostuksen kohteitamme, joita yritykset voisivat hyödyntää muutoksissa, ovat esimerkiksi hyvinvointi, terveys, perhe, eläinrakkaus, luontorakkaus ja harrastusmahdollisuudet luonnossa. Hidas ja nostalginen elämä houkuttaa ihmisiä kaiken kiireen keskellä, mutta myös säästäminen ja kestävät tuotteet.

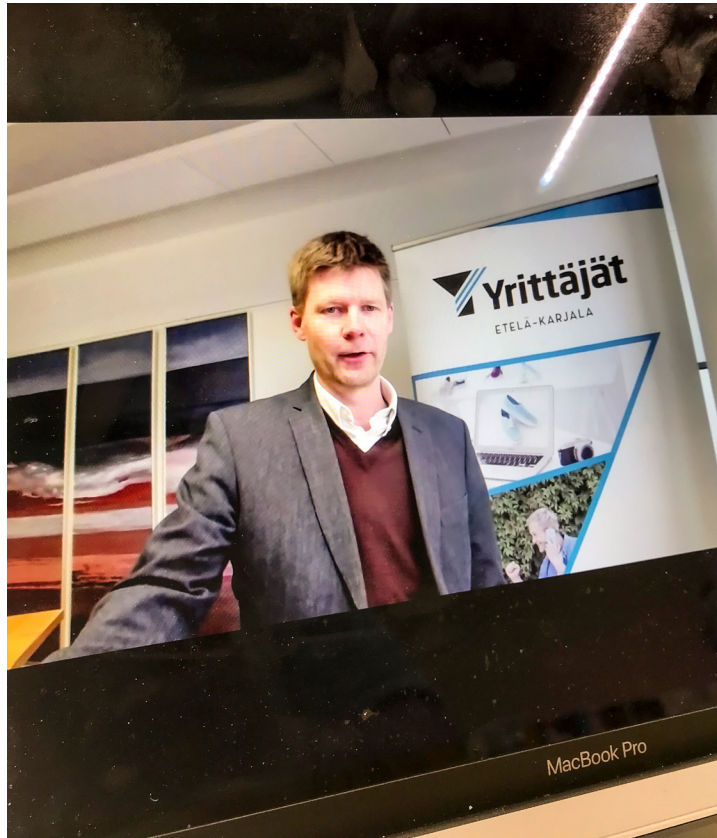
Kestävä ja vastuullinen vaatesuunnittelu

Miten suunnittelija voi omalta osaltaan edistää tuotteen kiertotalouden mukaista suunnittelua ja sitä että tuote toteuttaa kiertotalouden näkökulmasta parhaimpia ratkaisuja? Vaatesuunnittelija Mirka Uunimäki vastasi, että parhaiten tämä toteutetaan jo suunnitteluvaiheessa.

Mirka keskittyi muoti- ja tekstiiliteollisuuteen, joissa voidaan ymmärtää, että vastuullinen muoti ei tuota valmistuksessa tai sen käytön aikana haittaa ihmisille tai ympäristölle. Vastuullinen vaate on ekologinen, mutta myös eettinen. Vaate toimii vastuullisesti osana ympäristöä.

Kun mietitään vastuullisuuden määritelmää pitkäikäisydestä sekä muotia, joka määritetään usein kuvaamaan nopeasti tapahtuvaa muutosta, näiden kahden termin ristikkäisyys voidaan nähdä varsin paradoksaalisena.

Siksi suunnittelu on kiertotaloudessa keskeistä: tuotteen suunnitteluvaiheessa voidaan suunnitella myös käytön aikaisten päästöjen vähentäminen, uudelleenkäyttö ja kierrätys.

KUVA 2. "Käytännössä kukaan ei tiedä kaikesta kaikkea", ja Marko Hanhisuanto kehottaakin: "Kannattaa lähteä verkostoitumisen alkuun ja olla ylipäättään kiinnostunut erilaisista vaikkapa digitalisaatioon liittyvistä asioista."

Kuva: Tommi Mustaniemi

O5

Miten muotoilu löytää tiensä yrityksen tuotteisiin ja palveluihin

Miten muotoilijan osaaminen voi hyödyttää yritystä, joka ei varsinaisesti ole muotoiluintensiivinen omalta toiminnaltaan? ”Yrityksissä voi olla piilevää tarvetta muotoiluun eikä välttämättä yritysjohtokaan tiedosta sitä, miten muotoilijan osaaminen voisi hyödyttää yritystä”, tiivistää toimitusjohtaja Marko Hanhisuanto.

Nopea toteutus ja arviointi ovat olennaisia yritysmaailman muutoksissa. ”Teemme riittävän hyvää, mutta siihen täytyy liittyä myös reflektio jo tehdystä ja saadusta kokemuksesta.” Yritysten täytyy siis hyvin nopeasti päästä tuotteillaan ja palveluillaan asiakkaiden äärelle, saada sieltä palautetta tehdystä työstä, ja arvioida omaa tekemistään suhteessa asiakkaiden tarpeisiin ja käyttäjäkokemuksiin. Näin yritykset pääsevät entistä nopeampaan kiertoon tekemisessään ja liiketoiminnassaan.

Kokonaisvaltainen näkemys on tärkeää nykypäivänä: se etä nähdään oma työpanos ja sen vaikutukset ketjussa seuraaviin vaiheisiin. Toisaalta omaan työskentelyyn vaikuttaa iso kokonaisuus taustalla, se mitä on jo muualla tehty. ”Kannattaakin olla kiinnostunut ylipäätään hyvin laaja-alaisesti: ”Nykyään täytyy tuntea omaa substanssiosaamista, mutta sitten täytyy tuntea myös muiden osaamisalueiden reunaehtoja”, painottaa Marko yritysten ja muotoilijoiden yhteistoiminnasta.

Design Venture Day 2021 esiintyjät

Christian Guellerin

Directeur Général
L'École de Design Nantes Atlantique

Marko Hanhisuanto

Toimitusjohtaja, KTM
Etelä-Karjalan Yrittäjät ry

Mirja Kälviäinen

Muotoilun ja median yliopettaja, FT
LAB-ammattikorkeakoulu

Alok b. Nandi

Creative Director
Architempo + Spread Design

Mirka Uunimäki

Vaatesuunnittelija
LAB-ammattikorkeakoulu

Kiitokset

Design Venture Day 2021:n yhteistyökumppaneina olivat Lahti Green Design Week 2021 sekä Cumulus International Association of Universities and Colleges of Art, Design and Media.

Design Venture Day 2021:n tuotti LAB-ammattikorkeakoulun Design Venture Ohjelma -projekti, joka on saanut rahoitusta Euroopan aluekehitysrahastosta.

YHTEISTYÖ KANNAKSEN LUKION KANSSA

Laura Montonen ja Ulla Saarela

Yhteistyö kannaksen lukion kanssa alkoi myös jo Lahti Design Week 2019 tapahtumassa ”Kädentaitojen leikkauspiste” -kutsunäyttelyssä. Tuolloin näyttelyyn kutsuttiin koodinoivan tahon, Lahden ammattikorkeakoulu (LAMK), toimesta toimijoita, joiden toiminta tuo esille lahtelaista ja pääjähämäläistä muotoiluosaamista sen eri ilmentymismuodoissa. Kannaksen lukion opiskelijat toteuttivat näyttelyteokset tuolloinkin kierrätysteeman mukaisesti. (Kuva 1.)

Kannaksen lukion kuvataiteen opetuksessa haluttiin ylipäättään tuoda esille Lahden ympäristöpääkaupunkivuosi. Kannaksen lukio oli mukana kolmella erilaisella taideprojektilla Lahti Green Design Week 2021 -tapahtumassa. (Kaavio 1.)

Kannaksen lukiosta haastateltiin Taina Laakkosta ja Leena Valtosta, molemmat kuvataideopettajia Kannaksen lukion kuvataiteen erityislinjalla sekä yleislukion puolella. Molemmat kertoivat, että ovat halunneet huomioida Lahden ympäristöpääkaupunkivuoden aiheiden valinnassa. He olivat mukana toteuttamassa Hyönteishotelleja Green Lahteen ja Ympäristöviikon 2021 juliste -näyttelyitä. ”Hyönteishotellit ovat yksi ta-

KUVA 1. Kannaksen lukion teokset vuoden 2019 Lahti Design Week kutsunäyttelyssä.
Kuva: Laura Montonen

NÄYTTELY	OHJAAVA OPETTAJA	OPISKELIJAT	TEEMA
Hyönteishotelleja Green Lahteen	Taina Laakkonen ja Leena Valtonen	lukion ympäristö- ja yhteisötaiteen ryhmäläiset, 9 opiskelijaa eri vuosikursseilta ja linjoilta	Ympäristökasvatus
Ympäristöviikon 2021 julisteita	Taina Laakkonen ja Leena Valtonen	lukion kuvataide- ja muotoilulinjan ensimmäisen vuosikurssin 32 opiskelijaa	Julistekilpailun teemana on Vuoropuhelu: kuuntelen - ymmärrän - keskustelen
Green Lahti - Suuri seinämaalauk	Antti Kallio	lukion kuvataide- ja muotoilulinjan toisen ja kolmannen vuosikurssin 17 opiskelijaa	Green Lahti opiskelijoiden silmin

KAAVIO 1. Kannaksen lukion Lahti Green Design Week 2021 tapahtumaan toteuttamat osiot

KUVA 2. Opiskelijoiden nikkaroimat viihtyisät hyönteishotellit. Kuva: Kannaksen lukio

pa tukea hyönteisten säilymistä ja luonnon monimuotoisuutta. Olemme tehneet hyönteishotelleja aiemminkin ja meillä oli sopiva ympäristö- ja yhteisötaiteen ryhmä hyönteishotellien toteuttamiseen.” kertovat Leena ja Taina. Oppilaiden rakentamat hyönteishotellit saivat uuden kodin Pikku-Veskun ja Lanunpuiston puoleisen rinteeseen alaosaan ja ovat siellä ihastuttamassa kaupunkilaisia. (Kuva 2.)

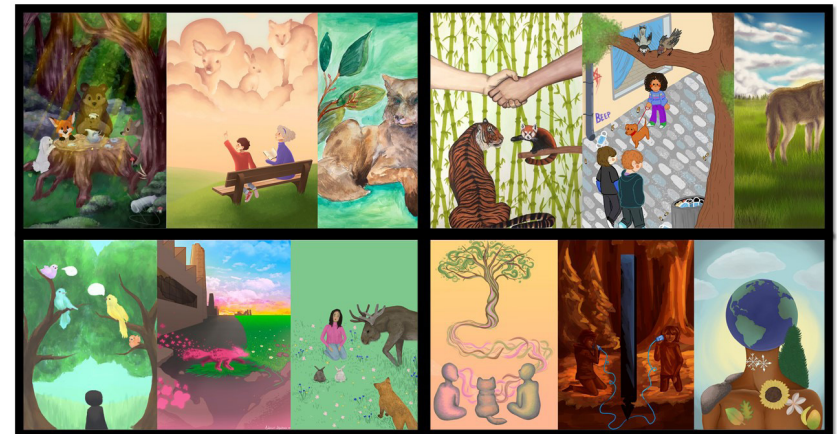
”Kuvataidelinjan ykkösvuoden visuaalisen viestinnän kursilla yhtenä työnä on osallistua Lahden seudullisen ympäristöviikon julisteen suunnittelukilpailuun. Ajattelimme, että näissä julisteissa toteutuisi sekä ympäristön arvot että myös muotoilun haasteet sopivassa muodossa. Tämän vuoden ympäristöviikon julisteen aiheet olivat aika vaikeat, joten se vaati normaalia laajempaa pohjustamista sekä aiheen jäsentämistä jo etukäteen. Tästä oli hyötyä”, toteavat Taina ja Leena. Julisteet olivat nähtä-

villä Lahti Green Design Weekin viestintäkanavissa sekä oppilaitoksen omilla sivuilla. (Kuva 3.)

Aiheiden valintaan valitettavasti vaikutti myöskin korona, kaikkia muita alustavia suunnitelmia ei päästy toteuttamaan. Opiskelijoiden motivaatio löytyi helposti näihin toteutuneisiin projekteihin ja ennen kaikkea yhdessä tekemiseen.

Haasteelliseksi yhteistyössä todettiin etäyhteydet, kasvotusten käydyillä palaverilla olisi ollut tehokkaampaa hoitaa ja edistää asioita. Yhteistyö Lahti Green Design Week -organisaation kanssa toimi hyvin, vaikka Kannaksen lukio olisi toivonut vielä enemmän näkyvyyttä ja viestintäpanostusta Lahti Green Design Week -organisaatiolta.

Virtuaalitoteutus koettiin myös hankalammaksi kuin konkreettinen tapahtuma. Yhteistyö Lahti Green Design Week -organisaation kanssa motivoi myös opiskelijoita - yhteistyö eri tahojen kanssa on aina tuottavaa ja opettavaista. Nuorille on hienoa

KUVA 3. Ympäristöviikon 2021 julisteita. Kuva: Kannaksen lukio

saada omia ensimmäisiä luotuja kuvia julkisesti esille. Tietysti fyysiset näyttelyt houkuttaisivat paikalla enemmän kävijöitä.

Tällaiset tapahtumat eivät ihan sellaisenaan istu opetussuunnitelmaan, vaan opettajat joutuvat säätämään ja järjestämään opetusta kurssiin ja opetussuunnitelmaan soveltuvaksi. Ensi syksynä alkava uusi lukion opetussuunnitelma mahdollistaa paremmin projektit ja kannustaa erilaisiin arjen ja työelämän projekteihin. Jatkoyhteistyöhön Kannaksen lukio suhtautuu postitiivisesti: ”Olemme mielellämme mukana jatkossakin. Tämän tyyppinen on meille tärkeää, oikean elämän paikka, päästä toteuttamaan ja esittelemään nuorten osaamista ja kokeilemaan omia siipiä. Olisi kiva saada vähän aikaisemmin tietää Design Weekin aiheesta ja toteutuksesta. Lukiossa opetus suunnitellaan etukäteen aika pitkälle jo edellisenä vuonna. Tarkennuksia tehdään sitten lukuvuoden aikana. Jos tapahtuma on vain verkossa, sen markkinointiin ja sivuihin voisi panostaa vielä enemmän”, kertovat Leena ja Taina.

Lisäksi Kannaksen lukion kuvataide- ja muotoilulinjan toisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijat toteuttivat Green Lahti - Suuri seinämaalauksen -näyttelyn Lahden Paavolan kampusalueen Kirkkokadun puoleiseen rakennustyömaata suojaavaan ja rajaavaan aitaan. Maalaukset on toteutettu osissa koulun työpajatilassa ja valmiit työt kiinnitettiin suoja-aitaan toukokuussa 2021. Maalauksesta syntyi 40 metriä leveä muraali, joka ilmentää oppilaiden näkemystä siitä, miten Lahti pidetään vihreänä ja viihtyisänä paikkana asua ja elää myös tulevaisuudessa. Työt ovat edelleen nähtävillä tätä julkaisua kirjoittaessa. (Kuva 4.)

Entä miten kannustaisitte muita kouluja lähtemään mukaan vastaaviin tapahtumiin ja projekteihin? ”Voisi tuoda esille juuri

KUVA 4. Lahden Paavolan kampuksen rakennustyömaan suoja-aidan maalaukset.
Kuva: Antti Kallio, Kannaksen lukio

mahdollisuuden projektien toteutumiselle sekä yhteistyön eri kouluasteiden ja yhteiskunnan osasten kanssa. Näyttävät paikat töiden esittelyyn houkuttelevat varmasti kouluja mukaan”, vastaavat Leena ja Taina.

Yhteistyöllä saamme aikaan vaikuttavuutta, näkyvyyttä sekä lisäämme osaamista kukin tahoillamme. Lahti Green Design Week on osoitus alueellisesta yhteistyöstä ja sen voimasta. Tästä on hyvä jatkaa kohti tulevia Design Week -tapahtumia. ●

KUVA 1. Näyttelyjuliste. Kuva: Mika Huovinen

LAHTI - VIHREIDEN VIRTUAALILASIIEN LÄPI

Oona Casalegno

LAB-ammattikorkeakoulun Muotoiluinstituutin opiskelijat laitoivat kuvitteelliset vihreät silmälasit päähänsä ja tarkastelivat Lahtea niiden läpi, uusin silmin. Mitä opiskelijat näkivät ja kokivat? Mitä yllättäviä puolia he Lahdesta löysivät? Miten juuri he esittelisivät Lahtea maailmalle ja houkuttelisivat ihmisiä käymään Lahdessa, tai jopa muuttamaan Lahteen?

Hankkeen ja opetuksen räätälöiminen mielekkääksi kokonaisuudeksi

Opiskelijoilta oli jo valmiiksi tullut kyselyitä ja toiveita liittyen Lahteen Euroopan ympäristöpääkaupunkina sillä myös he halusivat vaikuttaa ja olla mukana. Osallistumisen mahdollisti yhteistyöprojekti Lahti Green Design Weekin kanssa.

LGDW-projekti integroitiin Muotoiluinstituutin informaatiomuotoilun vapaavalintaiseen moduuliin, joka koostui kahdesta erillisestä kurssista. Ennen yhteistyöprojektia opiskelijoilta vaa-dittiin informaatiomuotoilun teoriakurssin käymistä. Varsinai-

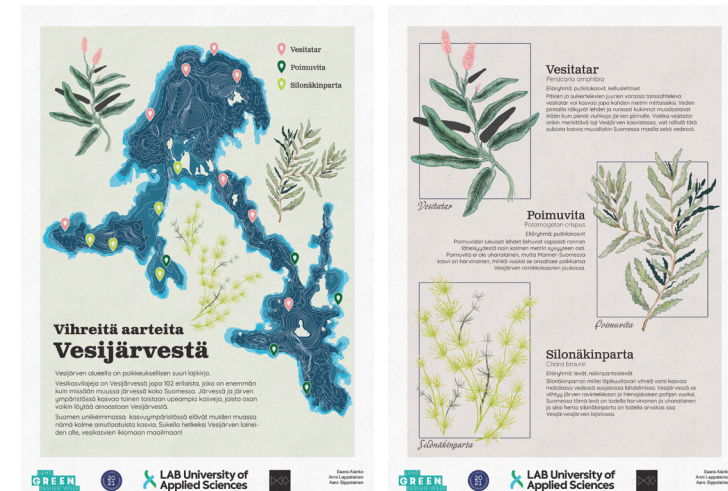
sessä yhteistyöprojektissa tätä aiemmin opittua teoriaa hyödynnettiin ohjelmisto-opetuksesta ja projektityöstä koostuvalla opintojaksolla, joka toteutettiin yhteisopettajuutena. Kurssilla toimi kahden opettajan tukena graafisen alan asiantuntija, joka antoi opiskelijoille rakentavaa käytännön palautetta töiden lopuunsaattamiseksi julistenäyttelyä varten.

Kohti syvempää ymmärrystä

Kurssin tavoitteena oli opetella hyödyntämään tutkittua ja monimutkaista tietoa, sekä suurta tietomäärää, visualisoiden tätä kaikkea ymmärrettävään ja saavutettavaan muotoon. Tavoitteeseen päästiin tekemällä ja kokeilemalla eli yritysten, erehdysten ja harjoitustehtävien kautta, hyödyntäen moduulin teorialuentojen tietoaaineistoa ja ohjelmisto-opetusta. Kurssin tavoitteena oli myös, että opiskelijat oppivat arvioimaan analyttisesti visuaalisten ratkaisujen toimivuutta ja vaikuttavuutta. Tähän pyrittiin keskustelevalle ja osallistavalle otteella opetustilanteissa. Informaatiomuotoilulla oli projektissa myös syvempi tavoite; tehdä tutkitusta tiedosta ihmisiä koskevaa ja koskettavaa, ja visuaalisen kokemuksen kautta lisätä ymmärrystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja maailmasta suhteessa itseän. Yhteistyöprojekti LGDWin kanssa antoi jokaiselle kurssin opiskelijalle mahdollisuuden esittää näkemyksiään Lahdesta ja päästä osaksi tätä historiallista ympäristöpääkaupunkivuotta tehtävänannon ja sitä seuranneen julistenäyttelyn kautta.

Koronapandemian varjosta kaikkien nähtäville

Koronapandemia sotki kurssin toteutussuunnitelman ja se jouduttiin heti alussa muuttamaan täysin virtuaaliseksi etäopetuksiksi. Muotoilu- ja graafisen alan opiskelijoille on ammatillisesti tärkeää saada töitensä esille ja julkaista niitä myös portfolioissaan. Siksi jo heti projektin alussa päätettiin kurssin loppuksi järjestää julistenäyttely. Koronapandemia sotki suunnitelmat myös julistenäyttelyn suhteen, sillä galleriatyyppisen näyttelyn toteuttaminen oli mahdotonta pandemiarajoitusten vuoksi. Julistenäyttely saatiin onneksi toteutettua LAB-ammattikorkeakoulun kampuksella ikkunagallerian muodossa koronaturvallisesti. Kai-

KUVA 2. Oma Säästöpankin näytekunaan valittu julistekokonaisuus. Kuva: Saara Alanko, Anni Leppänen ja Aaro Sippolainen

KUVA 3. Julisteet Oma Säästöpankin ikkunassa Aleksanterinkatu 6, Lahti.
Kuva: Ulla Saarela

kista pandemian tuomista vastoinkäymisistä huolimatta, tai juuri sen ansiosta opiskelijoiden julisteet pääsivät esille paraatipaikalle, aivan kampuksen pääsisäänkäynnin yhteyteen!

Kun tieto opiskelijoiden galleriahaasteista oli Lahdessa kiihtynyt, projektiin saatiin vielä yksi uusi osallistuja. Oma Säästöpankki halusi auttaa tilanteessa ja lahjoitti yhden näyteikkunapaikan Lahti Green Design Weekin ajaksi. Tällä tavalla aivan yllättäen yksi kurssin julistekokonaisuuksista pääsi varsinaisen näyttelyn lisäksi Lahden keskustaan osaksi LGDW tapahtumaa.

Positiivisesti ympäristön puolesta

Opiskelijoiden sekä ryhmätyönä, että yksilötyönä toteutetut Lahti-julisteet rakentuivat positiivisesti jonkin ympäristöön tai kestäväan kehitykseen liittyvän ajatuksen tai teeman ympärille, hyödyntäen kartografiaa ja informaatiomuotoilun keinoja. Yhteistyön tuloksena syntyi yhteensä 19 Lahtea kuvaavaa informatiivista julistetta, jotka tulostettiin korkealaatuisesti 500 mm x 700 mm kokoisina LAB-ammattikorkeakoulun suurkuvatulostimilla. Näyttelyjulisteen suunnitteli ja toteutti Mika Huovinen. Julistenäyttelyt järjestettiin LAB-ammattikorkeakoulun Lahden kampuksella ja Lahden Oma säästöpankin näyteikkunalla osana Lahti Green Design Weekiä 3.5.-9.5.2021. Molempiin näyteikkunanäyttelyihin osallistuttiin koronaturvallisesti ulkoa päin. ●

Kurssin asiantuntijat:

Lehtorit: Oona Casalegno ja Mika Huovinen
Ulkopuolinen graafinen asiantuntija: Kaisa Leka
Julisteiden tulostus: Aleks Tikkala
Näyttelyn suunnittelu ja pystytys: Oona Casalegno, Mika Huovinen ja opiskelija Noora Kaskisuo
TKI asiantuntija ja projektipäällikkö: Ulla Saarela

UUDISTUNUT, RAIKAS ILME LGDW 2021

Laura Montonen ja Ulla Saarela

Lahti Design Week (LDW) toteutettiin toukokuussa 2021 jo kolmatta kertaa. Ensimmäinen LDW järjestettiin vuonna 2017 yhteistyössä Lahden Seudunkehitys Oy LADECin kanssa Hiihdon MM-kisojen aikana. Toinen LDW järjestettiin 2019 Lahden ammattikorkeakoulu (LAMK) vetoisesti, koordinoinnista vastasi Design Venture Ohjelma ja sen projektityöryhmä. Vuoden 2017 tapahtumalle oli luotu LAMK:n opiskelijoiden toimesta ilme, jota hyödynnettiin myös 2019 tapahtumassa pienin päivityksin. Kun LDW sai teemakseen Green - Lahti Green Design Week - niin tapahtuman ilme haluttiin päivittää entistä raikkaammaksi. Poikkeusoloista huolimatta vuoden 2021 tapahtumalle haluttiin ilme, joka paremmin toisi esille tapahtuman teemaa; vihreyttä ja ekologisuutta, kestäväää kehitystä, nauttihan Lahden kaupunkikin Green Capital statusta vuonna 2021. Vuoden 2021 Lahti Green Design Week (LGDW) tapahtumien koordinoitavastuu oli LAB-ammattikorkeakoululla (LAB).

Ilmeen suunnittelu lähti liikkeelle opiskelijatoimeksiannosta LABin graafisen suunnittelun opiskelijoille. Tämä on varsin yleinen tapa toimia korkeakoulumaailmassa, annetaan toimeksian-

to soveltuvalle opintojaksolle, jossa opiskelijaryhmä laatii ehdotuksia opettajan / asiantuntijan ohjauksessa ja asiakas sitten saa useampia ehdotuksia, joista valita itselleen mieluisin tai tarvetta parhaiten vastaava versio. Näin myös opiskelijat saavat aitoja kokemuksia asiakastöiden tekemisestä ja myös näkevät, että samasta toimeksiannosta voi toteuttaa useanlaisia versioita asiakkaan valittavaksi. Opintojaksoon kytketyt asiakastyöt voivat olla hieman hidastempoisempia kuin suorat asiakastyöt, koska työt toteutetaan opintojakson aikajanaalla.

LGDW 2021 tapahtuman ilmeen toteuttajaksi valikoitui 25-vuotias kuvittajaksi tähtäävä graafisen suunnittelun opiskelija Lotta Oksanen. Lotta kertoo hakevansa inspiraatiota töihinsä luonnosta sekä erilaisista taiteen muodoista. LGDW ilmeen luonnostelu lähti liikkeellä hyödyntämällä sekatekniikkaa, jossa Lotta hyödynsi ylijäämämateriaaleja muista projekteista sekä arkipäiväisiä talousjätteitä. Lotta mainitsee tavoitteenaan olleen luoda

KUVA 1. Lahti Green Design Week 2021 ilme.

KUVA 2. Lahti Green Design Week 2021 ilmeen suunnittelija Lotta Oksanen
Kuva: Lotta Oksanen

LGDW 2021 ilme mahdollisimman raikkaaksi ja sellaiseksi, joka heijastelee vihreän suunnittelun arvoja. Lotan mielestä syntynyt ilme kuvastaa tapahtuman arvoja: kestävät materiaalit, kotimainen käsityö ja muotoilu sekä yhteisöllisyys. Ilmettä on keuhuttu mm. seuraavin adjektiivein: raikas, positiivinen, kierrätystä ilmentävä, tunnistettava, monikerroksinen, käsintehty, valoisa, toivoa antava – varsin sopivia sanoja ilmettä katsottaessa. (Kuvat 1. ja 2.)

Lotta onnistui ilmeen suunnittelussa erinomaisesti, hän kertoo yhteistyön projektiryhmän kanssa sujuneen mutkattomasti ja vaivattomasti – projektiryhmäläisten kanssa on hänen mielestään ollut helppo työskennellä yhdessä. Lisätietoja on voinut kysyä ja palautetta sekä kommentteja on saanut kiittävästi. Kysyttäessä Lotalta tekisikö hän jotain toisin ilmeen suhteen – vastaus tulee kirkkaasti:

”Jos voisin ajassa palata taaksepäin, tekisin varmasti monia asioita toisin, kuten aiemminkin mainitsin, tykkään testilla erilaisia tyyliä ja tapoja tehdä, ja olisi kiinnostavaa nähdä millainen lopputuloksesta olisi tullut, jos olisin lähtenyt lähestymään sitä jollakin toisella tekniikalla.” Lotta ei ole aiemmin opintojensa aikana tehnyt yhteistyötä LABin hankkeiden kanssa, mutta kertoo että jatkossa mielellään ottaa toimeksiantoja vastaan, jos vaan tehtävät soveltuvat opiskelun aikatauluun ja sisältöön.

Lotan suunnittelema ilme jää elämään Lahti Design Weekin www-sivustolle sekä somekanaviin ainakin seuraavaan tapahtumaan asti vuonna 2023. Projektiryhmä oli hyvin tyytyväinen Lotan työskentelyyn, aikataulut pitivät, hän otti ehdotuksia hyvin vastaan ja toteutti niitä taidokkaasti, mutta piti hyvin kiinni alkuperäisestä ideastaan ja näkemyksestään. Lopputulos vastasi toimeksiantoa ja yllätti raikkauksellaan. Yhteistyö lahjakkaiden ja innostuneiden opiskelijoiden kanssa on aina antoisaa. ●

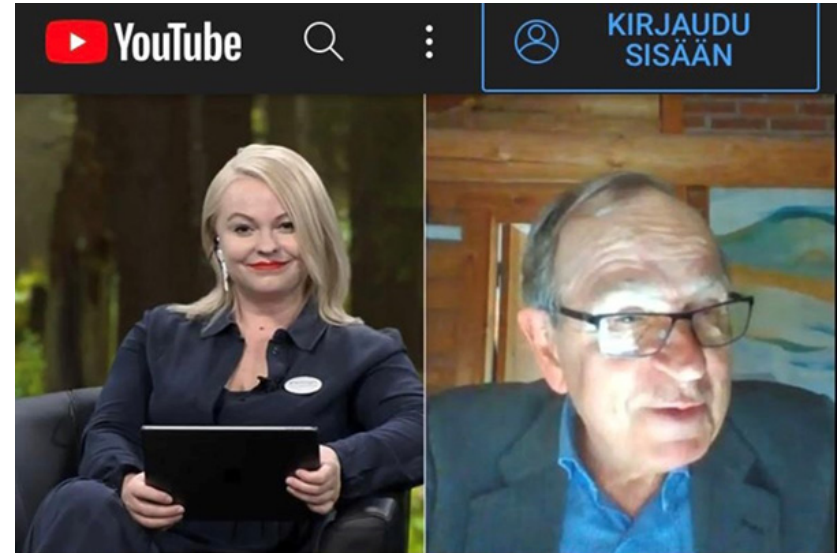
KESKIVIIKKO

5.5.2021

AINUTLAATUINEN INSPIRAATIOPÄIVÄ YRITYKSILLE

Heli Pöyry

Tapahtumapäivä toteutettiin korkealaatuisena livestream-tuotantona videomakersin studiolla Lahdessa keskiviikkona 5.5.2021. Päivän aikana kuultiin lukuisia case esimerkkejä eri alojen kärkitekijöiltä ja saatiin vinkkejä mm. kansainvälistymiseen, tuotekehitykseen, ideointiin ja muotoilun suojaamiseen.

KUVA 2. Lahti Green Design Weekin avajaisten tunnelmia. Kuvakaappaus: Heli Pöyry

KUVA 1. Sisustusarkkitehti Vertti Kivi kertoi puun mahdollisuuksista ja meneillään olevista projekteista. Kuvakaappaus: Heli Pöyry

Suomen Muotoilusäätiö koordinoi yrityksille suunnatun inspiraatiopäivän ja Säätiön kehityspäällikkö Heli Pöyry juonsi tapahtuman LADECin liiketoimintakehittäjän Mikko Kylan kanssa.

Monipuolista tapahtumaa suunniteltiin pitkään ja toiveikkaana laajan live tapahtuman järjestämisestä Lahden Sibeliustalolla, mutta alkutalven pandemiatilanteen pakottamana tilaisuus siirrettiin kokonaan verkkotapahtumaksi. Laadukas striimaus mahdollisti jälkitalenteet nähtäväksi Suomen Muotoilusäätiön YouTube kanavalle ja täten ajankohtaisten puheenvuorojen ja haastattelujen näkyvyys ei rajoittunut tapahtumapäivään. Osallistujayritykset olivat myös iloisia jälkitalenteiden saamisesta osaksi omaa viestintää ja markkinointia.

Tapahduman kuvaus

Tapahduman avasi Lahden kaupunginjohtaja Pekka Timonen inspiroivalla tervehdys yrityksille puheenvuorollaan (Timonen 2021). Ensimmäisenä esiintyi Uusi Puu hankkeen projektipäällikkö Virpi Korhonen, joka esitteli UUSI-PUU-hanke kilpailun tulokset sekä yrityksen toimintaa, jonka tavoitteena on lisätä ymmärrystä puupohjaisesta biotaloudesta (Korhonen 2021). Tämän jälkeen pääsimme kuulemaan Sulapac yrityksen innovatiivisen pakkausmateriaalin matkasta ja mahdollisuuksista, jota esitteli Sulapacin toimitusjohtaja & perustaja Suvi Haimi (Haimi 2021). Saimme myös vieraaksemme Lahden kotikulmilla toimivan LAB muotoiluinstituutin yksikön johtajan Vesa Härkösen, joka esitteli LABin yritysysteistyötä ja sen mahdollisuuksia (Härkönen 2021). Aineettomien oikeuksien tärkeydestä yrityksen arjessa kertoi esityksessään Castrén & Snellmannin EU-tavaramerkki- ja mallioikeusasiamies Nina Mikander, missä käsiteltiin muotoilun suojaamista (Mikander 2021).

KUVA 3. Lahti Green Design Weekin järjestäjäbanneri. Kuvakaappaus: Heli Pöyry

Inspiraatiopäivän puolessavälissä puheenvuoroon pääsi monipuolinen muoviosien sopimusvalmistaja sekä maailmanluokan putkiyhteiden tuottajan Wiitta Oy:n toimitusjohtaja Wille Viittanen, joka piti kattavan esityksen muovin tulevaisuudesta ja uusista käyttömahdollisuuksista (Viittanen 2021). Suomen Muotoilusäätiön kehityspäällikkö sekä päivän juontaja Heli Pöyry esitteli Suomen muotoilusäätiön toimintaa ja sen hyötyjä yrityksille (Pöyry 2021).

Liikkeestä mielenmaisemiin ja kansainvälistymiseen

Yrityspäivän iltapäivän ohjelma aloitettiin luovuutta lisäävällä ohjelmalla. Tanssinopettaja & koreografi Johanna Seppänen antoi vinkejä venyttelyyn ja liikkumiseen työpaikalla sekä muistutti liikkumisen tärkeydestä toimistotyöpäivänä (Seppänen 2021). Seuraavaksi menestynyt sisustusarkkitehti Vertti Kivi avasi omaa mielenmaisemaansa puun mahdollisuuksista ja meneillään olevista projekteista. Hän esitteli mm. Iskun kanssa yhteistyössä toteutettua uutta kalustesarjaa ja omaa huvilaprojektiansa Pornaisten saaristossa. (Kivi 2021).

Jatkoimme puun teemalla Lunawoodin markkinointi- ja tuotehallintajohtaja Maija Masalin esittelyyn, jossa hän esitti Suomen suurimman lämpöpuuyrityksen kansainvälisen menestystarinan (Masalin 2021). Seuraavassa aiheessa käsiteltiin kestävä kehitys ja Eurooppa aihetta. Puheenjohtaja Erkki Liikanen piti esityksen näkemyksestään kestävästä kehityksestä ja ajankohdallisista ajatuksista (Liikanen 2021).

Inspiroivien esitysten ohella kevään aikana järjestetyn Lahti – Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 Innovaatiokilpailun finalistit esittäytyivät projektipäällikkö Joel Pirisen johdolla (Pirinen 2021). Päivän lopuksi Katariina Mäenpää kertoi videolla PARK-hankkeesta. Hankkeessa kehitetään yritysten toimintaa ja uusia tuoteaihioita pelillisyyden ja palvelumuotoilun avulla. Hanketta toteuttavat Xamk, JAMK, KAMK ja LAB-ammattikorkeakoulut (Mäenpää 2021).

Tilaisuuden tarjosi Lahden kaupunki, Lahti Euroopan ympäristökaupunki 2021, LAB-ammattikorkeakoulu, LADEC ja Suomen Muotoilusäätiö. ●

Lähdeluettelo:

Haimi, S. 2021. SULAPAC - Biohajoavia pakkausratkaisuja, Lahti Green Design Week 2021. [Viitattu 31.08.2021].

Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=eOP8ZMVckCM>

Härkönen, V. 2021. LAB Yhteistyössä Yritysten kanssa - Lahti Green Design Week 5.5.2021. [Viitattu 31.08.2021].

Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=OUO6s5SWNRw>

Kivi, V. 2021. Vertti Kivi. Mielenmaisemana puun mahdollisuudet. Lahti Green Design Week 5.5.2021. Youtube. [Viitattu 31.08.2021].

Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=dfQwJ2AKY3k>

Korhonen, V. 2021. UUSI PUU -Hanke ja kilpailu - Lahti Green Design Week 2021. [Viitattu 31.08.2021].

Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=BAjCojjoO40>

Liikanen, E. 2021. Erkki Liikanen - Kestävä kehitys ja Eurooppa. Lahti Green Design Week 5.5.2021. Youtube. [Viitattu 31.08.2021]. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=ox7aSeaHZT8>

Masalin, M. 2021. LUNAWOOD - Kansainvälinen menestystarina, Lahti Green Design Week 5.5.2021. Youtube. [Viitattu 31.08.2021]. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=KrPjg1Qu600>

Mikander, N. 2021. NAIN SUOJAAT MUOTOILUASI - Nina Mikander - Castrén & Snellman, Lahti Green Design Week 2021. [Viitattu 31.08.2021].

Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=Pfil-23gWWQ>

Mäenpää, K. 2021. PARK-hankkeen esittely Lahti Green Design Week 5.5.2021. Youtube. [Viitattu 31.08.2021].

Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=6H8gHeb5QWI>

Pirinen, J. 2021. Innovaatiokilpailun tilannekatsaus 5.5.2021 - Lahti Green Design Week. Youtube. [Viitattu 31.08.2021].

Saatavissa: https://www.youtube.com/watch?v=_cCioblkCzI

Pöyry, H. 2021. Suomen Muotoilusäätiö sillanrakentajana. Youtube. [Viitattu 31.08.2021].

Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=U2KsYcN34NY>

Seppänen, J. 2021. Johanna Seppänen - Lisää luovuutta liikkeellä. Lahti Green Design Week 5.5.2021. Youtube. [Viitattu 31.08.2021].

Saatavissa: https://www.youtube.com/watch?v=EC9JK_PDCfs

Timonen, P. 2021. Lahden kaupunginjohtajan tervehdys yrityksille - Lahti Green Design Week 5.5.2021. [Viitattu 31.08.2021].

Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=bwFIPurpDL4>

Viittanen, W. 2021. Wiitta Oy - Muovin Uudet Mahdollisuudet, Lahti Green Design Week 2021. [Viitattu 31.08.2021].

Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=zHxiOXNeRwY>

LAB YHTEISTYÖSSÄ YRITYSTEN KANSSA

Vesa Härkönen

Korkeakoulujen ja elinkeinoelämän välinen yhteistyö on tärkeää monella tasolla. Korkeakoulua se auttaa ymmärtämään yhteiskuntamme tarpeita, jotta toimintamalleja, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyötä sekä koulutusta voidaan kehittää vastaamaan entistä paremmin tulevaisuuden osaamistarpeita. Opiskelijoita yhteistyö auttaa verkottumaan, nivoo osaamista yhteen aidoissa yhteistyöprojekteissa sekä auttaa kehittymään alan ammattilaiseksi. Yrityksille yhteistyö opiskelijoiden kanssa antaa ennen kaikkea tuoreita ajatuksia, mutta myös kontakteja uusiin osajiin sekä pitkäjänteistä soveltavaa tutkimusta opinnäytetöiden muodossa. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeissa (TKI) rakennetaan kilpailukykyä korkeakoulujen asiantuntijoiden ja verkostojen kanssa käytännön ongelmien ratkaisusta kilpailukykyyn rakentamiseen, innovaatioiden

testaamiseen ja pilotointiin sekä strategisten vaihtoehtojen tuottamiseen. LABin toiminnan tavoitteena on uusien työpaikkojen luominen kasvuun ja kansainvälisyyteen keskittyviin yhteistyöyrityksiimme sekä lisätä kyvykkäitä korkeasti koulutettuja työelämään.

LABin Muotoiluinstituutti = LAMKin visuaalinen viestintä ja muotoilu + Saimian kuvataide

LABin Muotoiluinstituutissa yhteistyötä yritysten kanssa on tehty menestyksekkäästi jo alkuperäisen Muotoiluinstituutin perustamisesta lähtien. Lahden koulu perustettiin teollisuuden keskelle täyttämään sen tarpeita. Lahden ammattikorkeakoulun (LAMK) ja Saimaan ammattikorkeakoulun (Saimia) yhdistymisen myötä myös kuvataiteen koulutus on nostanut vahvasti päätään elinkeinoelämäläheisenä toimijana erityisesti julkisen taiteen saralla. Visuaalisen viestinnän sekä muotoilun koulutuksia toteutetaan Lahden kampuksella ja kuvataiteen koulutusta Lappeenrannan kampuksella – sekä tietysti verkkokampuksella.

Yksi LABin neljästä koko korkeakoulun läpileikkaavasta kärjestä on Design. Design-kärjellä toteutamme käytännönläheistä kehitystoimintaa, tuotekehitystä ja luomme yhteiskuntaamme palvelevia ratkaisuja yhteistyössä elinkeinoelämän ja yhteistyöverkostojen kanssa. Kestävien tuotteiden, palveluiden ja ympäristöjen muotoilussa LABilla on vahvaa näyttöä. Älykäs ihmislähtöinen muotoilu ja viestintä vauhdittaa yritysten liiketoimintaa, kehittää kaupunkeja palveluna, tukee pelialaa ja hyödyntää digitaalisuutta liiketoiminnan ja ihmisten arjen parantamisessa. Käyttäytymisen ja toimintamallien muotoilulla pyrimme

auttamaan kohti kestäviä valintoja ja elämäntyyliä. Vahvistamme taiteen merkitystä kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestäväen hyvinvoinnin ja ympäristövastuullisuuden tukena. TKI-toiminta on hyvin käytännönläheistä ja ratkaisuja hakevaa yhteistyötä.

Millaisilla toimintamalleilla LAB ja LABin Muotoiluinstituutti toimii?

LAB rakentaa TKI-toimintaan perustuvaa koulutusta sekä tarjoaa yrityksille keinoja tavoittaa tulevaisuuden osaajia erilaisten oppilaitosyhteistyömallien avulla. Teemme a) nopeita kokeiluita työelämän kanssa, joissa ratkomme esim. käytännön tuotekehitysongelmia, b) rakennamme kilpailukykyä kehittämällä toimintaa, osaamista ja ratkaisuja, c) testaamme ja pilotoimme potentiaalisia innovaatioita sekä d) toteutamme vaativaa innovaatiotoimintaa mm. yhteistyössä kansainvälisten korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa.

Tulevaisuuden osaajia yritysten on mahdollista tavoittaa useiden erilaisten toimintamallien avulla, joissa opiskelijat pääsevät kehittymään, ratkomaan ongelmia sekä todentamaan osaamistaan. Kesätyöpaikat, harjoittelujaksot, opiskelijaprojektit ja opinnäytetyöt ovat näistä monelle tuttuja ja toimivia tapoja. (Andelin & Tuomi 2020)

LABin Muotoiluinstituutti on tehnyt yhteistyötä vuodesta 2020 alkaen (LAB-ammattikorkeakoulu perustettiin vuonna 2020) yli 200 yrityksen kanssa. Yhteistyötä on tehty monella ammattialalla ja monella eri lähestymistavalla. Yhteistyön on koettu tuovan arvoa kaikille osapuolille.

Mitä yhteistyö on konkreettisesti ollut?

Avaan elinkeinoelämän ja yhteistyöverkostojemme kanssa tehtyä yhteistyötämme muutamien esimerkkien kautta.

Askel-hankkeessa yhteiskehitimme kestäväen asumisen palveluja tavoitteena luoda vähähiilisiä palveluesimerkkejä, jotka auttavat yrityksiä kehittämään ja tuotteistamaan palvelutarjontaansa uudenlaisia kestäviä palveluja. (LAB-ammattikorkeakoulu 2021a)

ECOtronics-hankkeessa yhdessä 12 muun organisaation ja yrityksen kanssa vastasimme tuotekehityksessä käyttäjälähtöisestä näkökulmasta sekä hankkeen viestien ymmärrettävyydestä tavoitteena edistää suomalaisen elektroniikka- ja optiikkateollisuuden vientiä. (VTT 2021)

Kupari-hankkeessa Lappeenrannan teknillisen yliopiston pakkaustekniikan laboratorion kanssa kehitimme ja pilotoimme tulevaisuuden ympäristöystävällisiä pakkausratkaisuja Etelä-Karjalan ja Päijät-Hämeen alueen elintarvikealan PK-yritysten tarpeisiin. (LAB-ammattikorkeakoulu 2021b) (Kuva 1. Khelli Palmgren)

Olemme toteuttaneet useita nopeita kokeiluja opiskelijoiden, yritysten ja asiantuntijoidemme kesken. Tilojen kehittämistä olemme tehneet useiden toimijoiden kanssa. Muun muassa Lahden kaupungille suunnittelimme Fellmannian muutostyöt, Stockmannille ompelupalvelun ja -pisteen ja Kempin turvallisuustuotteille shop-in-shop -konseptoinnin. Palaute itsessään kertoo arvosta, jota voimme luoda.

”LAB-ammattikorkeakoulun opiskelijat tukivat Stockmannin kehitystyötä premium tason ompelupalvelun suunnittelussa. Yhteistyön tavoitteena oli Stockmannin ompelupalvelun ja asiakaskokemuksen kehittäminen monikanavaisesti sekä erottuvan ja

toimivan ompelupisteen suunnittelu haasteelliseen tavarataloympäristöön. Yhteistyölle asetetut tavoitteet saavutettiin ja opiskelijatiimin tekemää työtä niin palvelumuotoilun kuin fyysisen ompelupisteen rakentamisen osalta käytetään hyödyksi palvelun jatkokehityksessä”. (Syvälahti 2021)

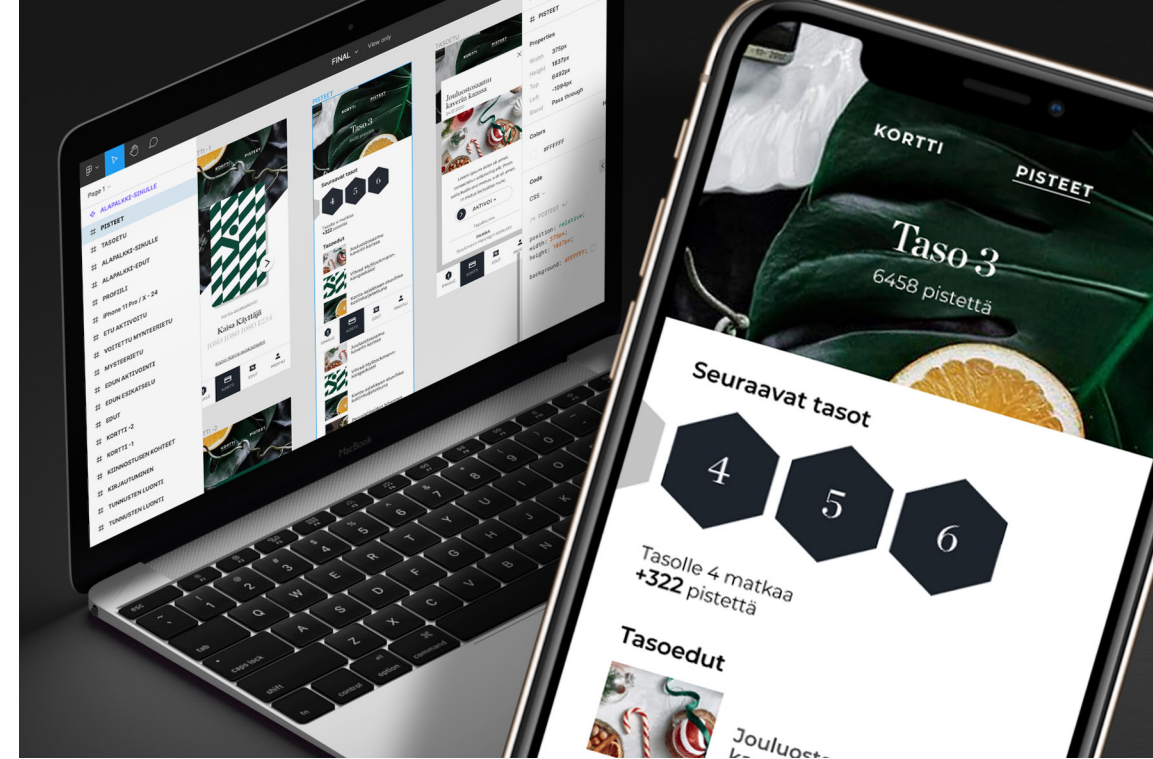
Kempin turvallisuustuotteet eivät näkyneet hyvin jälleenmyyjien myymälöissä. Kempin halusi kokeilla mitä esim. shop-in-shop voisi tarkoittaa.

”Ideointiin oppilaitosyhteistyö sopi meille hyvin. Hanke ei ollut superkriittinen, mutta kiinnostava.” (Karpainen & Kettunen 2021)

Kuvataiteen opiskelijat ovat kehittäneet rakennettua tilaa julkisen taiteen avulla. Lahden eteläisen kehätien valmistui ympäristötaideteoksia. (LAB-ammattikorkeakoulu 2020). Mitran toimitilarakennukseen toteutettiin muraali. (LAB-ammattikorkeakoulu 2021c)

Digitaalisten palvelujen käyttökokemuksen kehittämiseen on paljon tarvetta. Editalle opiskelijat rakensivat uusia toiminnallisuksia sähköisiin oppikirjoihin. Stockmannin kanta-asiakassovellusta varten neljä opiskelijaryhmää benchmarkkasi laatu-tavaratalojen mobiiliohjelmistoja New Yorkista Pariisiin, arvioi Stockmannin oman asiakasappin käytettävyyttä ja käyttökokemusta – sekä teki uudet vuorovaikutteiset mallit ohjelmistosta löydösten perusteella. (Kuva 2.)

Lisäksi LABin Muotoiluinstituutin opiskelijat ja asiantuntijat ovat auttaneet erilaisia palvelumuotoilua hyödyntävissä hankkeissa sekä luoneet uusia kestäviä tuotteita teollisen muotoilun keinoin.

KUVA 2. Kuvakollaasi: Harri Heikkilä

Kutsu kehittämään yhdessä?

Miksi LABin yritys yhteistyön pitäisi kiinnostaa elinkeinoelämää? Siitä yksinkertaisesta syystä, että se tuottaa arvoa kaikille osapuolille – uusia osajia, nopeita kokeiluja, pitkäjänteisempää käytännönläheistä kehittämistyötä, osaamisen kehittämistä, työllisyyttä ja kasvua. Monialainen yhteistyö kannattaa. Me olemme opiskelijoita sekä elinkeinoelämää varten. ●

Lähteet:

Andelin, N., Tuomi, K. (toim.) 2020. Oppilaitosyhteistyö - Käsikirja yrityksille. Lahti: LAB-ammattikorkeakoulu. [Viitattu 13.9.2021]

Saatavissa: <https://lab.fi/sites/default/files/2020-01/Oppilaitosyhteistyö%CC%88%20-%20ka%CC%88sikirja%20yrityksille.pdf>

Karppinen, J.& Kettunen, J. 2021. Kemppi. Kirjallinen tiedonanto 27.4.2021.

LAB-ammattikorkeakoulu. 2021a. Askel - Kestävän asumisen palvelut yhdessä kehittäen. [Viitattu 13.9.2021].

Saatavissa: <https://lab.fi/fi/projekti/askel>

LAB-ammattikorkeakoulu. 2021b. Kuitupohjaisten pakkausratkaisujen integrointi PK-yritysten tarpeisiin. [Viitattu 13.9.2021].

Saatavissa: <https://lab.fi/fi/projekti/kupari>

LAB-ammattikorkeakoulu. 2021c. Imatran Kukonlinnankadulle on suunnitteilla suuri muraali. [Viitattu 13.9.2021]. Saatavissa: <https://lab.fi/fi/uutiset/imatran-kukonlinnankadulle-suunnitteilla-suuri-muraali>

LAB-ammattikorkeakoulu. 2020. LABin opiskelijoiden ympäristötaideteokset valmistuvat Lahden eteläisen kehätien varrelle [Viitattu 13.9.2021].

Saatavissa: <https://www.lab.fi/fi/uutiset/labin-opiskelijoiden-ymparistotaideteokset-valmistuvat-lahden-etelaisen-kehätien-varrelle>

Syvälähti, A-P. 2021. Business Development Manager, Innovations and New Services. Stockmann. Kirjallinen tiedonanto 26.4.2021.

VTT. 2021. Ecotronics - sustainable electronics & optics. [Viitattu 13.9.2021]. Saatavissa: <https://www.ecotronics.fi/project>

Kuvituskuva Khelli Palmgren.

ECODESIGN JA MUOTOILUN KESTÄVÄ KEHITYS

Laura Montonen ja Ulla Saarela

Yksi näyttävimmistä toteutuksista Lahti Green Design Week 2021 tapahtumaviikolla oli EcoDesign -kutsunäyttely uniikisssa ProPuu Galleriassa Lahden sataman ja Sibeliustalon tuntumassa. EcoDesign näyttely avautui 6.5.2021 ja oli auki vielä Lahti Green Design Week 2021 päättymisen jälkeenkin, aina 27.5.2021 asti. (Kuva 1.)

Mistä EcoDesign -näyttelyt saivat alkunsa

EcoDesign näyttelyt ovat saaneet alkunsa Mainostoimisto Valon vetäjän Jari Pirhosen ja Habitare messujen yhteistyöstä. "Suomen Messut on ollut asiakkaanamme vuodesta 1999 lähtien ja olemme tehneet useiden vuosittaisten messutapahtumien markkinointiviestintää. Vuodelle 2008 suunnitelimme Habitareen yhdessä edesmenneen Kaisa Blomstedtin kanssa ensimmäisen Ahead osioon konttikylä näyttelyyn, jossa oli kymmeneen konttiin tehdyt kutsuttujen huippusuunnittelijoiden installaatiot mm. Jasper Morrison, Naoto Fukusava, Jyrgen Bay, Renzo Rosso/Willpert Dass (Dieselin omistajat), Marita Liulia, Ilkka Suppanen.

Näyttely oli menestys, jopa Casa Vogue:ssa oli koko sivun juttu. Messut pyysivät seuraavalle vuodelle 2009 kehittämään uuden vastaavan tapahtuman, joka olisi myös kansainvälinen. Vuonna 2008 Helsingin Design Museossa oli Yrjö Kukkapuron kokoelmasta näyttely ja siellä huomioni kiinnittyi Yrjön ja kiinalaisen Fang Hain yhdessä suunnittelemiin bambusta tehtyihin puutarhakalusteisiin, jotka olivat UNESCO:n toimesta tuotu esille ja jossa materiaalina ei ollut käytetty uhanalaisia puulajeja. Tästä syntyi ajatus, että huonekaluissa ei tuolloin ollut mitään ekologisuuheen liittyviä standardeja kuten oli jo kodinkoneissa jne. Samalla sain ajatuksen nimestä EcoDesign, jota nyt käyttää mm. EU direktiiveissään. Suomen Messut hyväksyi konseptin ja siitä kaikki alkoi kehittyä”, muistelee Jari Pirhonen sitä, miten kaikki sai alkunsa reilu vuosikymmen sitten.

KUVA 1. Kollaasi EcoDesign näyttelyn töistä. Kuvat: Laura Montonen ja Ulla Saarela

Ensimmäiseen näyttelyyn, vuonna 2009, kutsuttiin toistasataa suunnittelijaa Suomesta ja maailmalta, ja näyttelyn kuraattoriksi pyydettiin itse Yrjö Kukkapuroa, joka suostui tehtävään. Yhteistyössä Motivan kanssa syntyivät näyttelyn ekologiset kriteerit ja aiheeksi tiivistyi ”Ekologinen istuin”. Lopulta näyttelyyn valikoitui 86 työtä, suomalaisia huippunimiä kuten Yrjö Kukkapuro, Eero Aarnio, Harri Koskinen, Vesa Damski, Hannu Kähönen, Ilkka Suppanen, Yrjö Wihorheimo, Ahti Taskinen, Kaarle Holmberg, Raimo Räsänen, Tapio Anttila, Sari Anttonen, Terhi Tuominen, Jouko Järvisalo, Tuula Falk, Simo Heikkilä. Maailmalta näyttelyyn pääsivät mm. Åke Axelsson, Sigeru Ban, Stefan Borselius, Märten Claesson & Eero Koivisto & Ola Rune, Björn Dahlström, Toshiyuki Kita, Alexander Lervik, Fredrik Matsson, Jacques Toussant. Näyttely sai heti kattavasti maailmanlaajuisia huomioita, erityisesti Aasian suunnalta.

Menestyksen myötä oli helppo tehdä päätös, että näyttelyitä ja yhteistyötä jatketaan ekologisen suunnittelun ja muotoilun näkökulmasta huomioiden alan kehitys ja trendit. Toisen näyttelyn teemana oli ekologinen valaisin, ja teemat ovat vuosien saatossa vaihdelleet ekologisuuuden ympärillä. Näyttelyistä on myös vuosien saatossa koostettu erilaisia versioita mm. Milanon Triennaleen Milanon Design Week 2014 tapahtumaan, jossa oli mukana 60 työtä ja kävijöitä kertyi huimat 107 000, pienempiä kuratoituja koosteita on ollut Madridissa ja Pekingissä.

Näyttelyn teemat siis vaihtuvat, mutta pääpaino on aina ollut huonekaluissa, sisustuksessa ja asumiseen liittyvissä aiheissa. Näyttelykonseptin mukaisesti kutsutut suunnittelijat lähettävät tuote-ehdotukset tuomaristolle, joka valitsee näyttelyyn parhaiten soveltuvat työt.

Näyttelyissä esillä olleet työt ovat kaikki uniikkeja, kutakin näyttelyä varten suunniteltuja. Lisäksi suunnittelijat joutuvat arvioimaan työnsä ekoanalyysin avulla, jonka kriteereinä ovat:

- Ennakointi ja suunnittelu
- Materiaalivalinnat
- Valmistusprosessi
- Pakkaus ja logistiikka
- Käyttö, kestävyys ja huollettavuus
- Kierrätettävyys

Näyttelyn jälkeen osa töistä päätyy tuotantoon joko sellaisenaan tai jatkokehityksen kautta. Näyttelyyn osallistuminen on aina ollut suunnittelijoille ilmaista. Ilmaisuus on tärkeää, koska se mahdollistaa myös alan innovatiivisten opiskelijoiden osallistumisen näyttelyyn.

Lahden EcoDesign näyttelyn erityispiirteitä

Viimeisin toteutettu näyttely oli vuoden 2018 Habitaressa, jonne esille pääsivät aiempien vuosien palkitut työt. "Tämän vuoden teema on viime vuodelta, kun 2020 Habitarea varten suunnitellut työt eivät olleet pandemian vuoksi esillä. Aiheena oli etätyökaluste ja uuden sellutekstiilikuidun pohjalta olevan tekstiilin käyttö sertifioidun puun ohella. Lisäksi jokin muu sisustamiseen liittyvä työ, jossa on toteutunut näyttelyteeman kriteerit. Teemoihin vaikuttavat monet asiat, suunnittelijoiden, valmistajien, jälleenmyyjien eri yhteisöjen toiveet. Indikaatioita löytyy kan-

sainvälisistä alan tapahtumista, medioista sekä suhdanteista. Etätyökaluste oli pandemian myötä syntynyt ajankohtainen aihe, johon eniten saimme ehdotuksia", selventää Jari Pirhonen Lahti Green Design Week 2021 näyttelyn teeman taustoja.

Lahden näyttelyn erityispiirteenä oli Yrjö Kukkapuron suunnittelema "Jokapaikan tuoli 2021" - tuoli itsessään oli suunniteltu jo Habitarea varten, mutta tuoli saikin uuden tekstiilin noin kolme viikkoa ennen Lahden näyttelyn avautumista. "Tiedossani oli, että sellutekstiilikuitu oli lähestymässä tuotantovaihetta ja olin yhteydessä Aalto yliopiston professori Pirjo Kääriäiseen, joka on alan asiantuntija ja hänen suosituksestaan päädyin olemaan yhteydessä Spinnovan kanssa. He lupautuivat toimittamaan ensi kertaa huonekalukäyttöön tarkoitettua sellukuitukangasta. Sain Yrjö Kukkapuron ja Elina Heleniuksen sekä Nellia Honkasen käyttämään töissään edellä mainittua sellukuitukangasta", täsmentää Jari Pirhonen Lahden näyttelyn erityispiirteitä. Yhteistyöstä Spinnovan kaltaisten innovaatioyritysten kanssa hyötyvät myös muotoilijat - uudet materiaalit saadaan heti alkuvaiheessa testattaviksi käytännössä ja sitä kautta uusi tuote jalostuu nopeammin laajemmille markkinoille.

Yrjö Kukkapuron muotoilutyö perustuu sekä esteettiseen, että toiminnalliseen innovatiivisuuteen, käyttökokemukseen ja ergonomiaan. Kukkapuro on poikkeuksellisen pitkällä, yli 60 vuotta kestäneellä urallaan, luonut aikansa huippumoderneja huonekaluja, jotka aika on osoittanut moderneiksi klassikoiksi. Kukkapuron suunnittelema esineitä on esillä pysyvässä näyttelyssä muun muassa New Yorkin Museum of Modern Artissa ja Lontoon Victoria ja Albert Museumissa.

"Lahdessa kaikki työt olivat uniikkeja tuotoksia ja hyvällä ta-

valla erilaisia omassa kategoriassaan, ja jokainen oli tuotantovalmis jatkokehittelyn kautta. Uskoisin, että esim. Yrjö Kukkapuron, Tapio Anttilan, Kaarle Holmbergin, Elina Heleniuksen, Saara Reenvallin, Juri Karisen, Hannu Kähösen, Hemmo Honkosen, Maija Rädyn, Sami Lahtisen, Joonas Hakaniemen, Nellia Honkasen, Mikko Paakkasen työt päätyvät mahdollisesti tuotantoon ja kuluttajienkin saataville”, arvioi Jari Pirhonen jatkotuotantomahdollisuuksia. Vuosien varrella järjestetyistä näyttelyistä tuotteita on päätyntä tuotantoon ja sitä kautta tavallisten kuluttajien saataville. Jari Pirhonen arvio, että viisi - kymmenen tuotetta jokaisesta näyttelystä on päätyntä tuotantoon.

Tässä muutamia esimerkkejä:

- Tapio Anttila / MixTrack, Valaisin,
- Susan Elo / Valaisin,
- Timo Ripatti / Tuoli,
- Yrjö Kukkapuro / Tuolit
- Simo Heikkilä / Tuoli,
- Mikko Paakkanen / Jakkara,
- Inni Pärnänen / Valaisin,
- Kasper Nyman / Tuolisarja,
- Samuli Naamanka / Tuoli,
- Alberto Häberdel / Pöydät,
- Konstantin Cricic / Tuoli,
- Toshiyuki Kita / Tuoli jne.

Näyttelyn perimmäinen tarkoitus on, että kaikki työt tulisivat tuotantoon ja kuluttajien saataville.

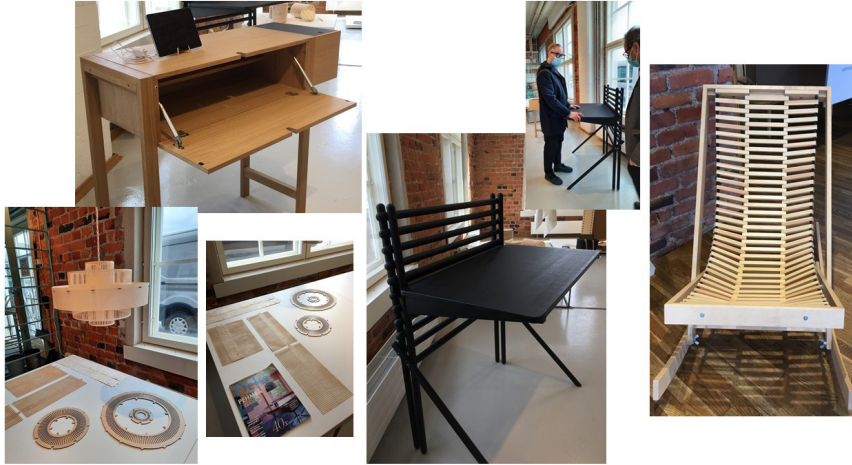
EcoDesign lukuina

Vuosien saatossa näyttelyissä on päässyt esille reilun 600 suunnittelijan työt, sisältäen myös työryhmät. Töitä on ollut esillä 544. Muutama suunnittelija on saanut kunnian olla mukana kaikissa vuosien varrella järjestetyissä näyttelyissä. He ovat itse oikeutetusti Yrjö Kukkapuro, Tapio Anttila ja Mikko Paakkanen. Lahdessa näyttely keräsi noin 700 kävijää Pro Puu Galleriassa tänä poikkeuksellisena ja rajoitusten värittämänä aikana. Kävijämäärä on kovin vähäinen verrattuna aiempien vuosien Habitaressa keskimääräiseen kävijämäärään verrattuna, joka on ollut noin 30 000-40 000 kävijää. Toki kävijäprofiilikin oli Lahdessa erilainen kuin messuilla, jossa asiantuntijakävijöiden määrä on aina ollut huomattava.

EcoDesign näyttely ja yhteistyö LABin kanssa

Yhteistyötä on vuosien varrella ollut mm. LABilaisten lehtoreiden töiden kautta sekä opiskelijoita on osallistettu näyttelyosastojen suunnitteluun sekä näyttelyn graafisen ilmeen suunnitteluun. Lahti Green Design Week 2021 vahvisti tätä yhteistyötä - olihan näyttelyssä LABin lehtoreiden töitä esillä. ”Opiskelijat on erittäin tärkeä osa alan kehitystä, koska näyttelyyn osallistuminen täydentää opiskelijan koulussa saamaa ekologisen suunnittelun ja muotoilun lähtökohtaa ja avaa uusia mahdollisuuksia tulevalla uralla. Oppilaitoksen ansio on tarjotessa tukensa opiskelijoiden näyttelyyn osallistuvien töiden kehittämisessä,” sum-

100% RECYCLED

KUVA 2. Kollaasi EcoDesign-näyttelyn töistä.
Kuvat: Laura Montonen ja Ulla Saarela

maa Jari Pirhonen. Suunnitelmat syksyn 2021 näyttelyä varten olivat jo valmiina, joten tähän näyttelyyn opiskelijat eivät päässeet osallistumaan – ehkä tulevina vuosina taas, kun näyttelyt saadaan jälleen pyörimään normaalisti. ”Näyttelyn suunnittelu on tavallaan jatkuvaa, koko aika kerätään tulevaan teemaan liittyvää aineistoa seuraten kansainvälisiä tapahtumia ja toimijoita. EcoDesign on kutsunäyttely ja tiimissä valitaan kutsuttavat, joita on aiemmin osallistuneita sekä ammattilaisia, jotka ovat kiinnostuneita ekologisista lähtökohdista olevasta muotoilusta. Näyttelyn kokoaminen on pitkä prosessi suunnittelupöydältä valmiiksi tuotteiksi. Pandemian aikana kutsuttuina ovat olleet vain suomalaiset. Opiskelijoita on kutsuttu alan oppilaitosten kautta ollen yhteydessä opettajiin”, valottaa Jari Pirhonen näyttelyn taustalla tapahtuvaa ennakkosuunnittelutyötä. (Kuva 2.)

Kilpailuun osallistuminen on aina oppimisprosessi, josta kaikki suunnittelijat pitävät, niin kokeneet ammattilaiset kuin uransa alkutaipaleella olevatkin.

Suomalaisen muotoilun nykytilasta

”Suomalaisen muotoilun nykytila on kliseisesti sanottuna laaja kysymys. Toimiala on monenlaisessa puristuksessa, kansainväliset isot toimijat ovat kasvaneet dominoimaan, verkkokauppa on yhä suosittumpaa ja siellä menestyvät muutamat yritykset. Muotoilu on jäänyt vähälle huomiolle, sen huomaa esim. Hesarissa on todella harvoin alan liittyviä artikkeleita ja pandemia on lisännyt puutetta, kun näyttelyitä ei ole järjestetty. Kansainvälistä designin valtamediat kääntävät katseensa Suomeen varsin harvoin ja poikkeuksen täytyy olla todella muista poikkeava, kuten nyt oli Yrjön tuolin kohdalla. Näitä tarvitaan lisää ja Suomessa on potentiaalia nuorissa valmistuvissa ja valmistuneissa muotoilijoissa. EcoDesign-näyttelyn kaltaiset tapahtumat on hyvä ponnistusalusta maailmalle,” summaa Jari Pirhonen suomalaisen muotoilun nykytilaa omasta näkökulmastaan.

Näyttelyn tulevaisuus Lahti Green Design Week 2021 jälkeen

Lahdessa Lahti Green Design Weekin aikana nähty näyttely oli tarkoitus viedä syyskuussa 2021 pidettäväksi suunnitelluille Habitare-messuille hieman laajennettuna versiona. Teeman piti olla syksyn 2021 Habitaressa sama kuin Lahti Green Design

Weekillä, mutta nyt jää nähtäväksi koska seuraava oikea näyttely voidaan järjestään. Näyttelyn oli tarkoitus myös lähteä Kiinaan, mutta pandemia esti nämäkin suunnitelmat tai ainakin siirsi ne tulevaisuuteen. Aasiassa EcoDesign-näyttely olisi tarjonnut näkyvyyttä suomalaiselle huippumuotoilulle - arvostusta eco-designille - tuonut ensimmäisenä esille vastuullisen ja kestävän kehityksen merkityksen muotoilulle. Näemmekö EcoDesign-näyttelyn uudella teemalla vuoden 2023 Lahti Design Week -tapahtumassa - se jää nähtäväksi. ●

Lisätietoja:

Motiva. Kestävän kehityksen yhtiö: <https://www.motiva.fi/>

Tutustu Lahti Green Design Week 2021 yhteydessä järjestetyn Eco-Design näyttelyn suunnittelijoihin ja teoksiin: <https://propuu.fi/nayttelyt/ecodesign>

EcoDesign -näyttelyssä esillä ollut Yrjö Kukkapuron Jokapaikan tuoli 2021 pääsi Wallpaperin sivuille (18.5.2021). Yrjö Kukkapuron suunnittelun keskeiset arvot, kestävyys, ekologisuus ja ergonomia, istuvat hyvin myös EcoDesignin tematiikkaan. EcoDesign demo-tuoli tehtiin Lahti Green Design Weekin näyttelyä varten.

Materiaalit: koivu, ohutvaneri, Osmocolor-vaha, metalliset sideosat, kierrätetty vaahtomuovi, Spinnova©-verhoilukangas.

Tutustu artikkeliin täällä: <https://www.wallpaper.com/design/sustainable-chairs?fbclid=IwAR0dYBA-jfSbwz0QxnxEULht84g3HJ-jaqhsnYmGxcy5GH0EolM-O7Zc1K90>

TORSTAI

6.5.2021

ENERGIATEHOKKUUS- WEBINAARIN JÄRJESTÄMINEN OSANA PROJEKTI- KURSSIA

Jussi Kuusela, Tiia Merta, Eero Savola ja Anne-Marie Tuomala

Webinaarin aihe ja lähtökohdat

Olemme Eero Savola ja Tiia Merta, kolmannen vuoden Energia- ja ympäristötekniikan insinööriopiskelijoita LAB-ammattikorkeakoulusta. Koulutusohjelman usealla opintojaksolla käytetään projektioppimista ja tekemällä oppimista menetelminä yhteistyössä työelämän kanssa tehtävissä projektitoimeksiannoissa.

Lähdimme järjestämään Energiatehokkuus paikallisessa rakentamisessa -webinaaria osana Energy Project -kurssia. Päädyimme energiaterhokkuusaiheeseen, koska se ensinnäkin oli koko ryhmämme mielestä mielenkiintoinen, mutta se sopi myös yhteistyökumppanimme Green Lahti -projektin teemaan. Kuulumme molemmat opiskelijajärjestömmme Lahden Ympäristöalan Insinööriopiskelijat ry:n (LYMO 2021) hallitukseen, minkä vuoksi meillä oli jo hieman kokemusta virtuaalitapahtuman järjestämisestä, mutta ryhmässämme oli myös henkilö, jolla oli kokemusta vielä muita enemmän, mistä olikin iso etu tapahtuman järjestämisessä.

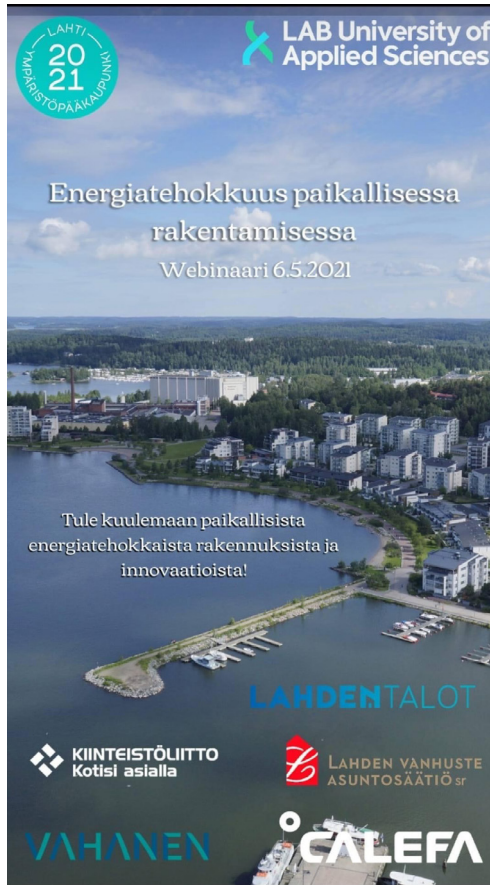
Energiaterhokkuus teemana

Lahden seudulla on tavoitteena olla vuoteen 2030 mennessä täysin hiilineutraali. Tavoitetta saavutetaan vähentämällä asumisen, liikkumisen, maankäytön kasvihuonekaasupäästöjen soveltuvin toimenpitein, lisäämällä ja voimistamalla hiilinieluja sekä toteuttamalla Päijät-Hämeen kiertotalouden vision. (Ympäristöministeriö 2021). Energiaterhokkaat ratkaisut rakentamisessa -tapahtuma tukee hiilineutraalin tulevaisuuden saavuttamista ja ryhmäämme rupesi kiinnostamaan millaisia energiaterhokkaita rakennusratkaisuja ja innovaatioita löytyy juuri Lahden alueelta. Aloitimme selvittämällä millaisia lahtelaisia tai Lahdessa toimivia rakennus- ja energia-alan yrityksiä täällä sijaitsee ja millaisia energiaterhokkuuteen liittyviä ratkaisuja he tarjoavat.

Yhteistyökumppanit ja webinaarin ohjelma

Saimme yhteistyökumppaniksi Lahti - Euroopan Ympäristöpääkaupunki 2021 -tapahtumavuoden (Green Lahti 2021), joka antoi meille alustan webinaarin järjestämiseen. Pääsimme osaksi Ympäristöpääkaupunki-tapahtumakalenteria, jonka kautta ihmiset voisivat löytää tapahtumamme. Etsimme ohjelmamme puhujiksi asiantuntijoita, joihin olimme sähköpostitse yhteydessä. Saimme lopulta puhujia viidestä eri yrityksestä sekä yhden asiantuntijan Lahden kaupungilta. Nämä yritykset olivat Kiinteistöliitto, Lahden Talot, Lahden Vanhusten Asuntosäätiö, Calefa Oy ja Vahanen Oy. Yritimme valikoida yrityksiä niin, että kaikilla olisi eri-

lainen näkökulma teemaamme, mutta samalla ottaen huomioon, että webinaari pysyisi yhtenäisenä. Puhujien aiheina oli muun muassa energiatehokkaan rakennuksen suunnittelu sekä oman energiankulutuksen tarkkailu. (LAB-ammattikorkeakoulu 2021).

KUVA 1. Energiatehokkuus paikallisessa rakentamisessa -tapahtuman mainos.
Kuvakaappaus: Ville Bröjjer

Webinaarin yhteenveto ja palaute

Webinaaria katsottiin lopulta YouTubeissa yli 250 kertaa, mikä ylitti odotuksemme. Myös webinaarin aikana linjoilla oli mukavasti katsojia. Opimme tapahtumajärjestämisestä sen, että mitään ei voi aloittaa liian ajoissa. Aluksi saattaa tuntua, että aikaa on runsaasti, mutta ennen kuin sitä ehtii itsekään huomata aikaa, on kulunut ja paljon on tehty, mutta silti on vielä paljon tehtävää. Onnistuimme valitsemaan monipuoliset puhujat, jotka pystyvät kertomaan oman asiantuntevan kantansa energiatehokkuuteen. Webinaarin yleisilme oli ammattimainen ja yhteydet toimivat erinomaisesti koko päivän, minkä koimme onnistumiseksi ja myös puhujamme antoivat näistä positiivista palautetta. Kehittämisen varaa jäi vielä markkinoinnissa. Jos olisimme aloittaneet markkinointimme aikaisemmin, olisimme voineet tavoittaa vielä suuremman määrän katselijoita.

Tapahtuma osana Lahti Green Design Week 2021 -teemaviikkoa

Yhteistyö Lahti Green Design Week 2021 (LGWD) -teemaviikon kanssa sujui mutkattomasti. Koimme, että markkinointi LGDW-kanavissa toi meille lisää näkyvyyttä ja sen myötä myös katselijoita. Kannustaisimme muita opiskelijoita vastaaviin projekteihin, koska näissä pääsee todella haastamaan ja ylittämään itsensä. Tässä projektissa jokainen ryhmämme jäsen astui täysin oman mukavuusalueensa ulkopuolelle ja se kannatti, koska projektissa lopputulos oli erinomainen. Tällaiset projektit ovat

tärkeitä myös tulevaa työelämää varten, koska ei jokainen työtehtävään tule aina olemaan se kaikista mieluisin, mutta juuri ne tehtävät kasvattavat eniten ja muokkaavat meistä alamme ammattilaisia. ●

Lähdeluettelo:

Green Lahti. 2021. Viitattu [9.9.2021] Saatavissa: <https://greenlahti.fi/>

LAB-ammattikorkeakoulu. 2021. Webinaari: Energiatehokkuus paikallisessa rakentamisessa. Viitattu [9.9.2021]

Saatavissa: <https://lab.fi/fi/tapahtumat/webinaari-energiatehokkuus-paikallisessa-rakentamisessa?fbclid=IwAR18RX2psJy-WdB-8q8i6d0rMgH2VATDp3EpNH7tzUFKwefVC4QR1VIHWE5c>

Lahden Ympäristöalan Insinööriopiskelijat LYMO Ry Viitattu [9.9.2021] Saatavissa: <https://www.facebook.com/lymory/>

Ympäristöministeriö. 2021. Lahden Kaupunkiseudun MAL-sopimus 2021-2031. [Viitattu 9.9.2021] Saatavissa: https://ym.fi/documents/1410903/40122839/Lahden+seutu_MAL-sopimus_neuvottelutulos_22042021+%281%29.pdf/14c6bc20-f000-8fe4-30ee-b9cdf4e8f7fb/Lahden+seutu_MAL-sopimus_neuvottelutulos_22042021+%281%29.pdf?t=1619690436138

Yritysten nettisivut:

<https://vahanen.com/fi/>
<http://www.calefa.fi/fi/>
<https://www.lvas.fi/>
<https://lahdentalot.fi/>
<https://www.kiinteistoliitto.fi/>

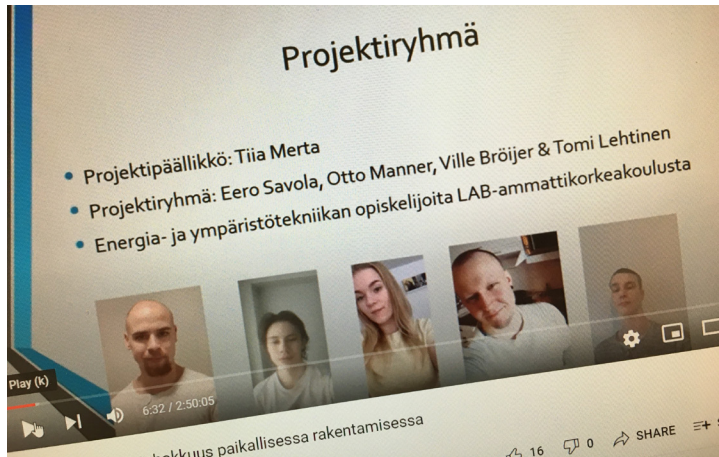
OPIKELIJAT ASIAANTUNTIJA- SEMINAARIN TUOTTAJINA

Laura Montonen ja Ulla Saarela

Yksi Lahti Green Design Week 2021 (LGDW) seminaareista oli LAB-ammattikorkeakoulun (LAB) energia- ja ympäristötekniikan kolmannen vuoden opiskelijoiden järjestämä Energiatehokkuus paikallisessa rakentamisessa -webinaari, torstaina 6.5.2021. Tapahtuman päätuottajina toimivat opiskelijat, Tiia Merta ja Eero Savola. (Kuvakaappaus 1.)

Webinaarin järjestäminen oli osa opiskelijoiden projektikursssia, seminaarin aihe "Energiatehokkuus" valikoitui ryhmän yhteisen mielenkiinnon mutta yhteistyökumppanin Green Lahti -projektin teeman mukaisesti.

Energiatehokkuus paikallisessa rakentamisessa keräsi linjoille mukavasti katsojia ja kuulijoita. Webinaaria on jälkikäteen katsottu yli 250 kertaa (tilanne kesäkuussa 2021), mikä ylitti järjestelyistä vastanneen opiskelijaryhmän kaikki odotukset. Webinaarin järjestelyissä pyrittiin hyödyntämään kunkin opiskelijan aiempaa osaamista tai kokemusta tapahtumajärjestämisestä. Osalla sitä oli hieman, toisilla ei lainkaan ja toisilla taas paljonkin.

KUVAKAAPPAAUS 1. Energiatohokkuus paikallisessa rakentamisessa seminaarin järjestäjät. Kuva: Laura Montonen

Webinaarin ohjelma oli varsin monipuolinen kattaus energiatehokkaan rakentamisen ammattilaisia, puheenvuorot olivat riittävän napakoita ja aamupäivän seminaariin saatiin mahtumaan monen ammattilaisen näkökulma. Esitysten myötä saatiin tietoa jo olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuuden parantamisesta, energiatehokkaan rakennuksen suunnittelusta, energajärjestelmistä sekä näitä asioita koskevasta lainsäädännöstä. (Kuvakaappaus 2.)

Kysyttäessä opiskelijoilta mitä he oppivat toteuttaessaan tätä webinaaria vastaus tuli aivan heti: "Tapahtumajärjestämisestä opittiin se, että mitään ei voi aloittaa liian ajoissa." Markkinointiin tulisi myös varata enemmän aikaa ja työpanosta. Työryhmä koki, että sai hyötyä yhteistyöstä Lahti Green Design Week 2021 -projektitiimiltä juuri tapahtuman markkinoinnin osalta, tieto webinaarista levisi LGDWin markkinointikanavissa eri kohderyhmille.

Asiantuntijat antoivat tapahtumasta positiivista palautetta, ennen kaikkea siitä kuinka hyvin ja toimivasti opiskelijat olivat esitystekniikan toteuttaneet ja webinaarin yleisilme oli ammattimainen.

Tiia ja Eero kannustavat muita opiskelijoita osallistumaan vastaaviin projekteihin, koska näissä pääsee todella haastamaan ja ylittämään itsensä. "Tässä projektissa jokainen ryhmämme jäsen astui täysin oman mukavuusalueensa ulkopuolelle ja se kannatti, koska tässäkin projektissa lopputulos oli erinomainen. Tällaiset projektit ovat tärkeitä myös tulevaa työelämää varten, koska ei jokainen työtehtävään tule aina olemaan se kaikista mieluisin, mutta juuri ne tehtävät kasvattavat eniten ja muokkaavat meistä alamme ammattilaisia." summaavat Tiia ja Eero.

Tämäkin webinaari osoittaa sen suuren potentiaalin joka opiskelijoissa on ja heidän osaamistaan tulee hyödyntää jatkosakin erilaisten asiantuntijataapahtumien tuotannossa. ●

KUVAKAAPPAAUS 2. Lahden kaupungin hiilineutraalin rakentamisen kehityskeskusten johtaja Juhani Pirisen esityksestä Lahti Smart Energy klusteri. Kuva: Laura Montonen

KAUPUNKI- MUOTOILUN PÄIVÄ

Sara Ikävalko

Yhteistyössä Lahti Green Design Weekin kanssa järjestetty Kaupunkimuotoilun päivä toi yhteen muotoilijoita, arkkitehteja, tutkijoita, päätöksentekijöitä, kaupunkikehittäjiä ja kaupunkilaisia.

Tapahtuma toteutettiin torstaina 6.5.2021 digitaalisesti Vimeo -webinaarina. Kaupunkimuotoilun päivä yllätti suosiollaan ollen Lahti Green Design Weekin eniten osallistujia kerännyt tapahtuma. Mukana oli lähes 150 osallistujaa. Webinaari on herättänyt alalla hyvää keskustelua ja tallennetta on katsottu kesän 2021 jälkeen jo reilu 400 kertaa. Tämä osoittaa, että olemme olleet kiinnostavan ja ajankohtaisen aiheen äärellä.

Kaupungit ovat tulevaisuudessa tärkeitä keskuksia, joista yhteiskunnallisia muutoksia hallitaan. Kaupunkimuotoilua on viime vuosina kuvattu yhteiskuntalähtöisten innovaatioiden ja muutosten mahdollistajana. Viimeisen kymmenen vuoden aikana muotoiluosaaminen on saapunut pysyvästi kaupungin kehittämistyön tueksi, ja parhaimmillaan kehittämistoiminnan lähtökohdaksi. Kaupunkimuotoilussa ajattelun fokus on ihmisessä. Kaupunkimuotoilu on suunnittelu- ja kehitystyötä, joka haastaa perinteisiä hallinnon malleja ja suunnitteluprosesseja, tuoden yhteiskuntaa lähemmäs

kaupunkilaisten tarpeita. Kaupunkimuotoilu on vuorovaikutteista ja kokonaisvaltaista kaupunkisuunnittelua, jonka päämääränä on rakentaa hyvää kaupunkikokemusta. Kaupunkimuotoilun tavoitteena on lisätä demokraattista suunnittelua, tuoda läpinäkyvyyttä päätöksentekoon, parantaa vuorovaikutusta ja edistää käyttäjä-lähtöistä suunnittelua kaupungeissa. (Ikävalko 2021)

KAUPUNKIMUOTOILUN PÄIVÄ

WEBINAARI JA ONLINE-TYÖPAJA TORSTAINA 6. TOUKOKUUTA 2021
KLO 12-16:00. TYÖPAJA KLO 17-19.

YHTEISTYÖSSÄ LAHTI GREEN DESIGN WEEKIN KANSSA JÄRJESTETTÄVÄ KAUPUNKIMUOTOILUN PÄIVÄ TUO YHTEEN (WEBINAARIIN) MUOTOILJOITA, ARKKITEHTEJÄ, TUTKIOITA, PÄÄTÖKSENTEKIJÖITÄ, KAUPUNKIKEHITTÄJIÄ JA KAUPUNKILAISIA. KAUPUNKIMUOTOILUSTA PUHUMASSA MM. MARCO STEINBERG, HANNA HARRIS, OUTI NOKKONEN, HENRIK SAARI, PÄIVI AIRAS, SARA IKÄVALKO, PEKKA TIMONEN JA MONIA MUITA.

TILAISUUDESSA ESITELLÄÄN MYÖS TYÖN ALLA OLEVA LAHDEN ARKKITEHTUURIPOLLIITTINEN OHJELMA APOLI 2030. ILTAPÄIVÄLLÄ KUTSUMME TEIDÄT VAIKUTTAMAAN TYÖPAJASSA LAHDESSA TEKEILLÄ OLEVAN TEKEILLÄ OLEVAN LAHDEN ARKKITEHTUURIPOLLIITTISEN OHJELMAN 2030 SISÄLTÖÖN.

ILMOITTAUDU ALLA OLEVASTA LINKISTÄ.

TERVETULOA MUKAAN!

KUVA 1. Yhteistyössä Lahti Green Design Weekin kanssa järjestettävä Kaupunkimuotoilun webinaari tuo yhteen kaupunkikehittäjiä, tutkijoita ja kaupunkilaisia. Kuva: Sara Ikävalko, piirroskuvat: Mervi Puustinen.

Webinaarissa kuulumme ajankohtaisia puheenvuoroja kaupunkimuotoilusta. Kaupunkimuotoilusta oli puhumassa kattava joukko alan pioneereja sekä tuoreita tekijöitä:

- Arkkitehti, strateginen muotoilija ja kaupunkimuotoilun kantaisä Marco Steinberg
- Helsingin kaupungin designjohtaja Hanna Harris
- Tampereen kaupungin palvelumuotoilija Outi Nokkonen
- Lahden kaupungista vuorovaikutussuunnittelija Henrik Saari ja kaavoitusarkkitehti Päivi Airas
- Kaupunkimuotoilija, lehtori Sara Ikävalko, Lahden kaupunki ja LAB Muotoiluintituutti
- City as a Service -hankkeen projektipäällikkö Kati Kumpulainen, LAB Muotoiluintituutti
- Kaupunkimuotoilun opiskelija Riikka Ahonen, LAB Muotoiluintituutti
- Kaupunkimuotoilun opiskelija Seesam Tsokkinen, LAB Muotoiluintituutti
- Lahden kaupunginjohtaja Pekka Timonen

Puhujina kaupunkimuotoilun uranuurtajia

Suomessa on vahva historia arkkitehtuurin ja muotoilun kentällä. Toukokuussa 2021 toteutetussa Kaupunkimuotoilu päivän webinaarissa tarkasteltiin monitasoisesti mitä kaupunkimuotoilu on ja mitä se tarkoittaa sekä kaupunkien että yhteiskunnan näkökulmista. Skandinaavisen muotoilun periaate on luoda hyvää, toimivaa ja kaunista arkea kaikille. Tämä arvo on voimissaan edelleen. Tilaisuuden avasi juhlavasti muotoilukaupunki Lahden kaupunginjohtaja Pekka Timonen. Hän kannusti muotoilijoita

KUVA 2. Muutama viikko ennen tapahtumaa, sosiaalisessa mediassa esiteltiin Kaupunkimuotoilun päivän puhujia visuaalisen ilmeen mukaisilla flyereilla. Kuva: Enna Eloranta ja Sara Ikävalko.

osallistumaan rohkeasti kaupunkien kehittämiseen. Työnsarkaa ja haasteita riittää.

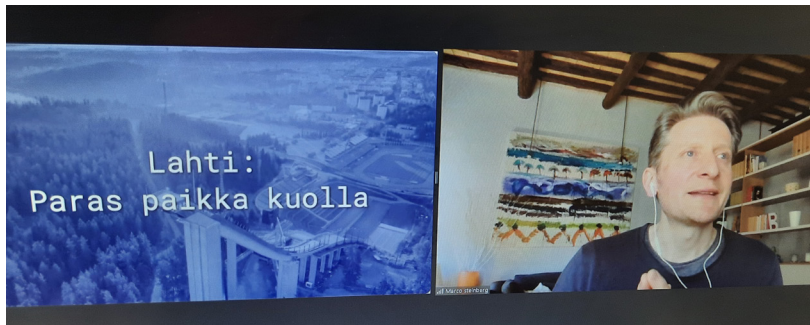
Arkkitehti, vaikuttaja Marco Steinberg oli tilaisuuden pääpuhja. Hän käsitteli omassa osuudessaan globaaleja ja yhteiskunnallisia vaikuttimia kaupunkien ja alueiden kehittämiseen. Kaupunkimuotoilun uranuurtajana hän esitteli kuinka strateginen suunnittelu ja kaupunkimuotoilu voivat olla oivia keinoja kinkkisten yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemisessa. Steinberg herätteli ajatelman, millaisia institutionaalisia innovaatioita voisimme olla julkisella sektorilla rakentamassa, jos vakiintuneita toimintamalleja ja rakenteita uskalletaan kehittää. Kuinka arkkitehtuuria ja muotoilua tehdään näkyväksi suomalaisessa yhteiskunnassa?

Helsingin designjohtaja Hanna Harrisin ja kaupunkimuotoilija, lehtori Sara Ikävalkon puheenvuoroissa tarkasteltiin, millainen suomalaisten kaupunkien designmatka on ollut viimeisen 10 vuoden aikana. Mitä olemme oppineet ja millaisia saavutuksia kaupunkimuotoilussa on saatu aikaan. Millaisia tavoitteita

asetamme seuraavalle 10 vuodelle? Puheenvuoroissa esiteltiin, kuinka muotoilua ylipäätään voidaan hyödyntää kaupunkikehittämisessä ja yhteiskunnassa. Ikävalko esitteli puheenvuoroonsa myös kaupunkimuotoilun korkeakoulutusta ja sen vaiheita 10 vuoden ajalta LAB Muotoiluinstituutissa Lahdessa.

Useassa puheenvuorossa pohdittiin millaista kaupunkimuotoilu tekeminen ja osaaminen on vuonna 2021. Palvelumuotoilija Outi Nokkonen kertoi muotoilijan roolista ja työnkuvasta kaupungilla. Kati Kumpulainen esitteli käynnissä olevan City as a Service -hankkeen, jossa kehitetään Lahden kaupungin palveluja yhdessä elinkeinoelämän kanssa.

Muotoilu tarjoaa kestävään ja ihmislähtöiseen suunnittelu- ja kehittämistyöhön mitä moninaisempia keinoja. Maankäytön ja kaupunkisuunnittelun puolelta vuorovaikutussuunnittelija Henrik Saari ja arkkitehti Päivi Airas esittelivät työn alla olevaa Lahden arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa. He tarkastelivat osallisuuden ja vuorovaikutteisen suunnittelun asemaa ja merkitystä kaupunkikehittämisessä?

KUVA 3. Marco Steinberg pohti esityksessään kaupunkiajattelun lähtökohtia. Kuva: Ulla Saarela

KUVA 4. Helsingin kaupungin designjohtaja Hanna Harris kuvasi omassa puheenvuorossaan Helsingin matkaa designkaupungiksi viimeisen 10 vuoden aikana. Tätä nykyä kokeneissa muotoilukaupungeissa halutaan vahvistaa myös strategisella tasolla ja johtamisessa muotoiluosaamista.

... ja tuoreita tekijöitä

Nuorta kaupunkimuotoilijoiden sukupolvea edustivat opiskelijat Seesam Tsokkinen ja Riikka Ahonen. Opiskelijat esittelivät LAB Muotoiluinstituutin kaupunkimuotoilun opinnäytteensä, joissa pohdittiin mitä ihmislähtöisyys tarkoittaa kaupunkikehittämisessä? Millainen on hyvinvointia tuottava kaupunki? Kuinka parempaa lähiympäristöä suunnitellaan? Tsokkinen opinnäyte käsittelee Lahden kaupungin osallistavaa budjetointia ja mallin kehittämistä pelillisyyden keinoin. Työssä tarkasteltiin nuorten mahdollisuuksia osallistua kaupunkikehitykseen. Ahosen opinnäytetyö käsitteli kaupunkitilan käyttöä rullalautailijoiden näkökulmasta. Ahonen esitteli mallin, kuinka kaupunki ja rullalautailijat voivat tehdä tulevaisuudessa sujuvammin yhteistyötä.

Kaupunkimuotoilun päivä 6.5.2021

OHJELMA

AIKA	OHJELMA
12:00	Tilaisuuden avaus
12:05	Tervetuloa Lahteen, muotoilun kaupunkiin - kaupunginjohtaja Pekka Timonen
12:15	Muotoilun rooli yhteiskunnan ja kaupunkien kehittämisessä - arkkitehti Marco Steinberg
12:45	keskustelutuokio
12:55	Helsinki muotoilukaupunkina, Helsingin matka muotoilukaupungiksi - Designjohtaja Hanna Harris
13:20	keskustelutuokio
12:25	tauko
13:30	Kaupunkimuotoilu Lahdessa & Kurkistus Kaupunkimuotoilun korkeakoulutukseen - Sara Ikävalko
14:00	keskustelutuokio
14:10	Julkisen sektorin palvelumuotoilu Tampereen kaupungilla - Outi Nokkonen
14:30	City as a Service - hanke esittäytyy - Kati Kumpulainen
14:40	keskustelutuokio
14:45	tauko
15:00	Kaupunkimuotoilun opinnäytteet esittäytyy: Rullattava kaupunki - Riikka Ahonen Nuorten osallistaminen aluekehitykseen osallistavan budjetoinnin keinoin - Seesam Tsokkinen
15:30	keskustelutuokio
15:40	Lahden Apoli esittäytyy - Päivi Airas ja Henrik Saari
16:00	Tilaisuus päättyy
17:00-19:00	Apoli-työpaja (ilmoittautuneille) Tilaisuudessa esitellään myös työn alla oleva Lahden arkkitehtuuripoliittinen ohjelma Apoli 2030.

Työpaja - Lahden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman 2030 kehittäminen

Kaupunkimuotoilun päivässä esiteltiin myös työn alla oleva Lahden arkkitehtuuripoliittinen ohjelma Apoli 2030. Apolin tavoite on parantaa rakennetun ympäristön esteettistä laatua. Se on tarkoitettu kaikille lahtelaisille ja työkaluksi rakennettuun ympäristöön vaikuttaville toimijoille.

Webinaaripäivän päätteeksi jatkoimme 40 osallistujan kanssa Apoli -työpajassa. Työpajassa esittelimme työryhmämme alustavasti laatiman ohjelman ja pyrimme selvittämään, olemeko nostaneet tekeillä olevaan ohjelmaan kaupunkilaisille ja asiantuntijoille keskeisiä teemoja. Mitä olisi syytä kehittää, korjata, poistaa tai lisätä? Työpajassa käsitelimme lähiympäristön ja arkkitehtuurin merkitystä ihmisille. Työpaja oli digitaalinen ja menetelminä käytimme erilaisia visuaalisia ja toiminnallisia menetelmiä, sekä vaalimme hyvää dialogia. Kysyimme ja keskustelimme millaisia arvoja, teemoja ja tavoitteita tulevaan arkkitehtuuripoliittiseen ohjelmaan tulee sisällyttää? Työpajassa tarkastelimme miellyttäviä ja epämiellyttäviä kaupunkitiloja, sekä laveerattiin kokonaiskuvaa millainen, on hyvinvointia tuottava kaupunki. Työpajassa syntynyt materiaali käytettiin Lahden uuden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman kehittämistyöhön.

Kohti uutta

Kaupunkimuotoilun päivä oli riemastuttava kokemus. Webinaariin osallistui runsaasti väkeä ja jälkikäteen tallenne on kerännyt satoja katsojia. Tiedotusta toteutettiin laajasti sosiaalisessa mediassa arkkitehtuurin, muotoilun, kaupunkikehittämisen, palvelumuotoilun, korkeakoulujen ja kaupunkien verkostoissa. Tämä malli osoittautui varsin tehokkaaksi keinoksi saada heterogeeninen ja laaja joukko väkeä mukaan. Tarvetta kohtaamisille on myös tulevaisuudessa. Työ jatkuu. Kaupunkimuotoilun päivää rakennetaan säännöllisesti toistuva tapahtuma, jossa ääneen pääsee kaupunkimuotoilusta inspiroituva väki. Tapahtumapäivän mahdollistajana toimivat kaupunkikehittämisen City as a Service -hanke sekä Lahti Green Design Week.

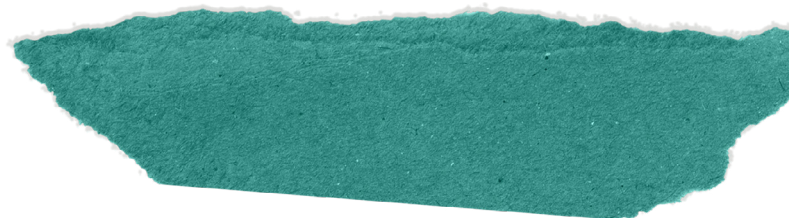
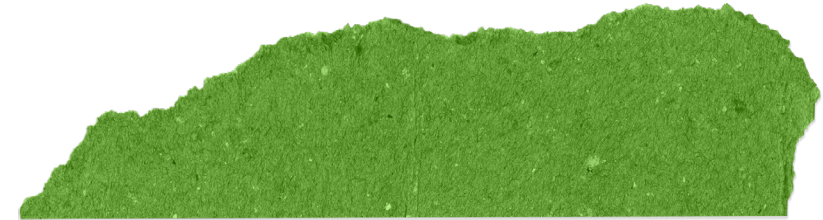
Yhdessä kohti kiehtovia kaupunkeja. ●

KUVA 5. Studioympäristö LAB-ammattikorkeakoulussa. Tekninen toteuttaja Juuso Perttilä ja tilaisuuden tuottaja ja käsikirjoittaja Sara Ikkävalko suorassa lähetyksessä. Tilaisuudessa rakennetun ympäristön- ja palveluympäristön kysymykset nousevat merkittävään rooliin hyvinvointia tuottavan kaupunkiympäristön kehittämisessä. Kuva: Ulla Saarela.

Lähteet:

Ikkävalko, S. 2021. Muotoiluosaaminen julkisella sektorilla. Teoksessa: Ruokamo, A. & Nurminen, P. (toim.). Tehtävänä tulevaisuus. Tulevaisuuden muotoilijan työkirja. Lahti: LAB-ammattikorkeakoulu. LAB-ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-827-366-3>

TAIDE- JA MUOTOILUKOULU TAIKA JA OPETTAJA LEENA TÖYRYLÄ

Laura Montonen ja Ulla Saarela

Lahdessa taide- ja muotoilukasvatus alkavat jo nuorella iällä. Lahden taide- ja muotoilukoulu TAIKA tarjoaa 5-20-vuotiaille päijätämäläisille nuorille mahdollisuuksia tutustua visuaaliseen ilmaisuun ja käsityömuotoiluun. TAIKAn tavoitteena on antaa perustietoa oppilaille visuaalisen- ja muotoilun alan käsitteistöä, tekniikoista ja materiaaleista sekä antaa oppilaille mahdollisuuksia tietojensa ja taitojensa harjoittamiseen ja kartuttamiseen. Lähtökohdانا on kokemuksellisuus ja ilmaisu, jota opetuksen sisällöt ja tavoitteet vahvasti tukevat. Opetus TAIKAssa antaa valmiuksia hakea vastaavan taiteenalan ammatilliseen koulutukseen. Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle, jolla vahvistetaan oppilaan omaa ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja. Perusopetus vahvistaa nuoren identiteetin rakentumista sekä kulttuurisen lukutaidon ja ymmärryksen kehittymistä. (Wellamo-opisto 2021.)

TAIKAn toiminta on lakisääteistä, opetussuunnitelma perustuu lakiin taiteen perusopetuksesta (633/1998) ja asetukseen (813/1998) Taiteen perusopetuksesta sekä Opetushallituksen 20.9.2017 julkaisemaan määräykseen Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017. (Opetushallitus 2017.)

TAIKAn ja LAB-ammattikorkeakoulun yhteinen historia alkaa jo 1990-luvulta, jolloin TAIKA siirtyi Lahden ammattikorkeakoulun Muotoiluinstituutin osaksi. Lahden kaupunki olisi lopettanut TAIKAn toiminnan säästösyistä. TAIKA palasi Lahden kaupungin alaisuuteen 2010-luvulla.

TAIKA ja Lahti Design Week tekivät yhteistyötä vuonna 2019 järjestetyn Lahti Design Week "Kädentaitojen leikkauspiste" -kutsunäyttelyssä. Tuolloin yli 1000 lahtelaista 5. luokkalaista tutustui Alvar Aaltoon ja hänen tuotantoonsa sekä ottivat inspiraatiota omiin töihinsä. Oppilaat toteuttivat Alvar Aallon inspiraation pienimuotoisen säilytysesineen valkoisesta pahvista, koristelu toteutettiin mustalla tussilla. (Kuva 1.)

KUVA 1. Muotoilu- ja taidekoulu TAIKAn vuoden 2019 Lahti Design Week toteutus.
Kuva: Laura Montonen

KUVA 2. Muotoilu- ja taidekoulu TAIKAn vuoden 2021 Lahti Green Design Week työ. Kuva: Leena Töyrylä

Vuoden 2021 Lahti Green Design Week yhteistyö lähti käyntiin LGDW organisaation yhteydenotosta syksyllä 2020. Oli hyvä, että oli reilusti aikaa pohtia omaa projektia. TAIKasta Leena Töyrylä valittiin yhteyshenkilöksi. Leena Töyrylä on teollinen muotoilija, kuvataideopettaja sekä viimeistelee parhaillaan väitöskirjaansa Aalto yliopistoon. TAIKassa Leena aloitti heti valmistuttuaan Taideteollisesta Korkeakoulusta kuvataideopettajaksi ja on yhä edelleen tällä tiellä.

Miten Leena päädyitte tähän oppilaiden toteuttamaan työhön ja miten työskentely sujui? "TAIKAn työn perushahmo syntyi hieman sattumalta. Olin viime syksynä Würthillä ostamassa korona-ajan tarvikkeita, ja niitä autoon pakatessani, huomasin kaupan varaston puolella, hallin hyllyllä, "kurkkuputkea", joka oli läpinäkyvää ja joustavaa eli helposti muotoiltavaa ja putkea löytyi eri läpimitoilla. Ajattelin tuolloin, että tuota voisi käyttää johonkin. Tästä idea tiivistyi ja esitin ajatuksen opettajankokouksessa, että josko tästä Weekille työ? Jatkoimme idean kehittelyä, ja koska koululla on muutto edessä Paavolan kampukselle, päätimme, että käytämme koulun "nurkista" löytyvää, muutossa pois heitettävää, materiaalia työssämme - siis kierrätystä. Putken joustava rakenne antoi mahdollisuuden monenlaiseen loppu tulemaan: putkia voi täyttää, mutta myös rakentaa niiden ulkopuolelle maailmoita. Työn sijoittamisen paikan kanssa oli hieman epä tietoisuutta, mutta lopulta sille valikoitui luonteva paikka koulumme sisääntulon tuulikaapissa, missä on jo entuudestaan esillä TAIKAn oppilaiden töitä.

Ainakin omat oppilaani (7-9-vuotiaat) olivat työstä aivan innoissaan. Annoin heidän rakentaa työtä ryhmänä. Putki oli pitkällä pöydällä ja niin olivat oppilaatkin, ja itse tein lähistöllä luokan ulkopuoleisessa aulassa jotakin hommaa. Oppilaiden juttelu työn ohessa oli melkein korvia huumaava, siis minun korviani. En yleensä päästä luokkaa sellaiseen tilaan, mutta ajattelin, että antaa nyt mennä...Kyselyn perusteella monelle oppilaalle tämä oli lukukauden hauskin työ", vastaa Leena. Näin syntyi "Putki" (Kuva 2.)

Lisäksi TAIKAlta mukana olivat Muotoilun ja PIMAn työpaikkojen opinnäytetyöt. TAIKAn työt saivat myös ansaittua näkyvyyttä poikkeusolosta huolimatta. Työt olivat sijoitettu paikkaan,

josta kaikki kulku kiinteistöön ja sen eri tiloihin tapahtuu. Työt saivat mukavasti näkyvyyttä myös sähköisessä mediassa.

Yhteistyö Lahti Green Design Week -organisaation kanssa oli nuoremmille oppilaille hieman haasteellista hahmottaa. Muotoilun ja PIMAn työpajojen opinnäyteitä tehneet ja vähän varttuneemmat oppilaat ymmärsivät yhteistyön merkityksen yhtä lailla kuin henkilöstökin. Yhteistyö koettiin merkitykselliseksi ja ennen kaikkea oppilailla oli hauskaa tehdä työtä toteuttaessa. Yhteistyö toimi vallan mainiosti, ensi yhteydenotto tuli riittävän ajoissa ja koronakaan ei kauheasti yhteistyötä haitannut, vaikka suunnitelmia muuttikin ja osin sotkikin – onneksi ihmisellä on järki ja kyky muuttaa toimintaansa vallitsevan tilanteen mukaan. ●

Lähteet:

Asetus taiteen perusopetuksesta. 6.11.1998/813. Finlex.
[Viitattu 6.10.2021].

Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980813>

Laki taiteen perusopetuksesta. 21.8.1998/633. Finlex.
[Viitattu 6.10.2021].

Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980633>

Opetushallitus. 2017. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. [Viitattu 6.10.2021].

Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/taiteen-perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>

Wellamo-opisto. 2021. Taide- ja muotoilukoulu TAIKA.
[Viitattu 6.10.2021].

Saatavissa: <https://www.wellamo-opisto.fi/taiteen-perusopetus/taide-ja-muotoilukoulu-taika/>

TAIDE- JA MUOTOILU- KOULU TAIKA LGDWILLÄ 2021

Leena Töyrylä

Taiteen perusopetuksesta

Taide- ja muotoilukoulu TAIKAn opetussuunnitelma perustuu lakiin taiteen perusopetuksesta (633/1998) ja asetukseen (813/1998) Taiteen perusopetuksesta sekä Opetushallituksen 20.9.2017 julkaisemaan määräykseen Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017 (Opetushallitus 2017). Opetussuunnitelman tavoitteissa on huomioitu: taidesuhte, visuaalinen lukutaito, osallisuus ja vaikuttaminen. Keskeisiä sisältöjä ovat kuvan kieli, taiteen ilmaisukeinot, omat kuvat, taiteen maailmat ja visuaalinen ympäristö. TAIKA antaa laajaa taiteen perusopetusta pääjätähämäläisille 5–20-vuotiaille lapsille ja nuorille, jotka ovat kiinnostuneita visuaalisesta ilmaisusta ja käsityöllisestä muotoilusta. Opetuksen tavoitteena on tutustuttaa ja harjaannuttaa oppilaat visuaalisten ja käsityöllisen muotoilun alojen käsitteistöihin, tekniikoihin ja materiaaleihin.

Opettamis/oppimiskäsitys

TAIKAN opetuksen sateenvarjona on kokemuksellisen oppimisen periaate: opetus perustuu oppilaan omaan kokemukseen, jota opetuksen sisällöt ja tavoitteet tukevat. Opetuksen punaisena lankana toimii Kolbin kokemuseräisen oppimisen malli (Kolb 1984), jota käytetään myös tutkimuksessa ja käytännön toteutuksissa mallina. Kolbin mallin rinnalla kulkee Deweyn kasvatustajattelu, mikä perustuu ympäristön ja ihmisten väliseen suhteeseen, mikä määrittyy kokemuksen teoreettisesta käsitteestä lähtien: siinä yhdistyvät biologiset, kulttuuriset ja sosiaaliset prosessit. Kokemukseen kuuluu myös yhteisöllisyys, missä korostuu erilaiset sosiaaliset ja kielelliset merkitykset. Deweyn mukaan kokemukset avaavat uusia kasvumahdollisuuksia. Kokemuksellisen oppimisen ideaa täydennämme opetuksessa tutkimalla oppimisen ja ilmiöoppimisen menetelmillä. (Alhainen 2013.) Toteutamme TAIKAssa tarpeen mukaan erilaisia tutkimusperustaisia pedagogisia malleja.

Lahti ympäristöpääkaupunki 2021 ja Lahti Green Desing Week 2021

Lahti Green Design Week 2021-hanke sisältyi TAIKAssa toteutettuun LAHTI YMPÄRISTOKAUPUNKI 2021 - esteettinen ja eettinen ympäristökasvatus ilmiöoppimisen kohteena -hankkeeseen. Hankkeiden sisällöt ja tavoitteet olivat pääsääntöisesti toisiaan tukevia ja täydentäviä. Toimintamme pedagogiseksi kohteeksi valitsimme tavallisen arkipäivän ilmiön - jätteen. Jätteen tarina sai alkunsa kahvilassa kuullusta lapsen kysymyk-

sestä äidiltään siitä, mihin ohikulkeva jäteauto vie lastinsa? Ajatus, että ehkä TAIKAn oppilaiden joukossa olisi uteliaita lapsia, nuoria, joita jätteen matka kiinnostaisi. Tehtävänannoissa pyrimme syventämään kokemuksiamme, sekä oppilaat että opettajat, valitusta kohteesta: siis JÄTE/ROSKA/KIERTOTALOUS - esteettisessä ja eettisessä merkityksessä. Opettajat lähestyivät kohdettamme eri tulokulmista, joista rakentui moniääninen julkaisu Kierrätyksen Taikaa, Design Weekille tehty yhteisöllinen kierrätysmateriaaleista valmistettu työ Sammonkadulle ja TAIKAN oppilaiden opinnäytetyöt.

Yhteisöllistä toimintaa

Sammonkadulle tehdyn yhteisötaidetyön perushahmo syntyi hieman sattumalta. Olin viime syksynä Wurthilla ostamassa tarvikkeita, ja niitä autoon pakatessa huomasin kaupan varaston puolella "kurkkuputkea", joka oli läpinäkyvää ja joustavaa eli helposti muotoiltavaa, ja putkea löytyi eri läpimitoilla; ehkä putkea voisi käyttää johonkin? Idea tiivistyi, ja esitin ajatuksen opettajakokouksessa, että josko tästä Design Weekille työ? TAIKA muuttaa Paavolan kampukselle, ja päätimme, että käytämme koulun "nurkista" löytyvää muutossa pois heitettävää materiaalia työssämme - siis kierrätystä. Putken joustava rakenne antoi mahdollisuuden monenlaiseen lopputulemaan: putkea voi täyttää, mutta myös rakentaa sen ulkopuolelle maailmoita. Työn sijoittamisen kanssa oli hieman epätietoisuutta, mutta lopulta sille valikoitui luonteva paikka koulumme sisääntulon tuulikaapissa, missä on jo entuudestaan esillä TAIKAN oppilaiden töitä.

KUVA 1. Osa TAIKAn oppilaiden Sammonkadulle kierrätysmateriaaleista toteuttamasta yhteisötaidetyöstä. Kuva: Leena Töyrylä

Oppilaiden palautetta hakkeesta

Oppilaat olivat pääsääntöisesti ”putkityön” tekemisestä todella innoissaan. Työtä rakennettiin yhdessä, mikä on hieman poikkeuksellinen työstämisen tapa. Putki oli pitkällä pöydällä, ja niin olivat oppilaatkin työtä tehdessään. Oppilaiden juttelu työn ohessa oli melkein korvia huumaavaa. Kommentit olivat: ”mahtavaa”, ”tosi kivaa”, yhdessä tekeminen tuntui ”hyvältä ja kivalta” ja ”kivaa, kivaa”.

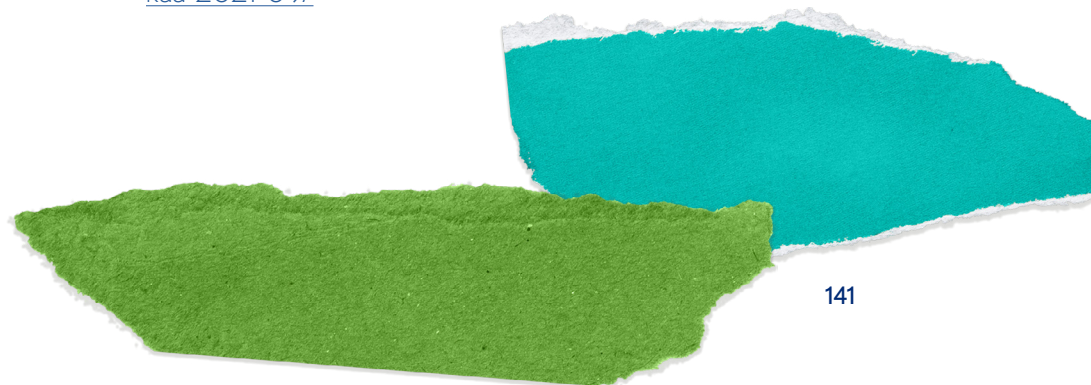
Opinnäytteistä

REWORK/D -vaatemallistossamme yhdistyy kierrätys ja muoti, katsottavissa <https://peda.net/wellamo-opisto/tai-teen-perusopetus/tjmt>. Opinnäytetyötämme varten halusimme tehdä jotain, mikä kuvastaa meitä juuri nyt. Olemme kummatkin kiinnostuneita muodista ja vaatetuksesta, joten emme olisi voineet löytää osuvampaa opinnäytetyöideaa. Vaatemallistossamme yhdistelimme tummaa ja vaaleaa, pehmeitä ja kovia pintoja saavuttaaksemme tasapainoisen kokonaisuuden. Kuitenkin haasteita löytyi; sopivien vaatteiden löytyminen osoittautui aika ajoin hankalaksi ja tajusimme pian kuinka paljon vaatteita vaatemallistoon todella tarvitaan! Olemme kuitenkin tyytyväisiä lopputulokseen, jos se kehottaa edes yhtä ihmistä olemaan rohkea ja ilmaisemaan itseään.

Ystävällisin terveisin,
Aapo ja Eetu Mäkinen, TAIKAn oppilaat

Lue koko Kierrätyksen taikaa -julkaisu täältä:

<http://julkaisu.autotaitto.fi/Markprint/KierrätyksenTaikaa-2021-09/>

Lähteet:

Alhainen, K. 2013. John Deweyn kokemusfilosofia.
Helsinki: Gaudeamus.

Asetus taiteen perusopetuksesta. 6.11.1998/813. Finlex.
[Viitattu 23.9.2021].
Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980813>

Kolb, D. 1984. Experiential learning. Experience as the source of learning and development. Englewood Cliffs, NJ: Precentice Hall.

Laki taiteen perusopetuksesta. 21.8.1998/633. Finlex.
[Viitattu 23.9.2021].
Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980633>

Opetushallitus. 2017. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. [Viitattu 23.9.2021].
Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/taiteen-perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>

PERJANTAI

7.5.2021

ASKELEITA KESTÄVIIN PALVELUIHIN

Anna Palokangas

Lahdessa toteutettiin vuosien 2020-2021 aikana Askel -Kestävän asumisen palvelut yhdessä kehittäen projekti, jonka johtoajatus oli ympäristövastuullisten asumisen palveluiden asiakaslähtöinen kehittäminen. Se toteutettiin yhteistyössä LAB-ammattikorkeakoulun, asukasyhteisöjen ja yritysten kanssa. Mukana olivat Anttilanmäki-Kittelän asukasyhdistys, Asunto Oy Jalkarannan-Metsä sekä yritykset Lahti Energia, CoReorient ja Torikauppa Pupu. Rahoittajana oli Päijät-Hämeen Liitto. Askel-projektin tavoite oli

Kuva: Mervi Koistinen

auttaa asukkaita toimimaan arjessa ympäristövastuullisemmin ja toisaalta auttaa yrityksiä kehittämään ympäristövastuullisia palveluitaan asiakaslähtöisemmin. Asiakaslähtöisyys vahvistaa kysynnän ja tarjonnan yhteyttä asukkaiden ja yritysten välillä.

Askel-projektissa käytettiin palvelumuotoilun asiakaslähtöisiä menetelmiä. Lähtötilanteessa Anttilanmäki-Kittelän asukkaita haastateltiin ja heidän tarpeita ja toiveita selvitettiin. Selvitetyt tiedot pohjalta etsittiin sopivat yritykset mukaan. Syksyllä 2020 järjestettiin yhteiskehittämisen työpaja Anttilanmäen koululla, missä yritysten palveluideoita kehitettiin yhdessä asukkaiden kanssa palvelupolku-työkalun avulla. Työpajan tuotosten pohjalta tehtiin jokaiselle palvelulle oma hahmotelma palvelupolusta, joka toimi pohjana keväällä 2021 toteutetuille palvelukokeiluille.

Kokemukset hyötykäyttöön suurelle yleisölle

Askel-projektin aihepiiri, ympäristövastuullisuus yhdistettynä asiakaslähtöisyyteen, on ajankohtainen, joten palvelukokeiluista ja Askel-projektista yleisesti haluttiin kertoa suurelle yleisölle. Samalla mukana oleville yrityksille haluttiin antaa mahdollisuus tuoda esiin heidän palvelunsa ja kokemuksensa niiden asiakaslähtöisestä kehittämisestä. Tällainen vertaisoppimisen mahdollisuus haluttiin tarjota erityisesti muille pk-yrityksille, mutta tapahtuma päätettiin pitää kaikille avoimena.

Sen sijaan, että olisi järjestetty itsenäinen tapahtuma, haettiin mukaan Lahti Green Design Weekin ohjelmaan. LGDW oli projektin aiheelle ja aikataululle kaikin puolin erinomainen esittäytymispaikka. Vaikka toisaalta saman viikon ajalle oli tiedossa

useita kiinnostavia tapahtumia, todettiin, että oli kuitenkin mielekkäämpää esittäytyä osana isompaa tapahtumaa, koska sen näkyvyys oli suurempi kuin mitä mahdollisesti olisi saatu itsenäisesti toteutettua. Haluttiin tuoda myös Askel-projektiin sisältyvää alueellista osaamista ja tekemistä esiin ja siksi LGDW oli sopiva tapahtuma olla mukana.

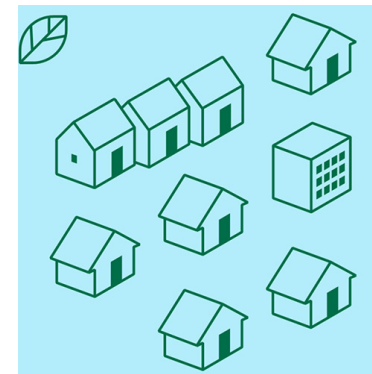
Askeleita kestäviin palveluihin tapahtuman valmistelu oli helppo käynnistää LGDWin määrittelemän aikataulun mukaan. Yhteiset määräpäivät rytmittivät tekemistä sopivasti. Markkinoinnissa voitiin hyödyntää sekä LGDWin että omia kanavia ja materiaaleja. Tapahtuman viestintä ei ollut pelkkien omien päivitysten varassa, vaan voitiin jakaa myös LGDWin postauksia. Loimme myös Facebook-tapahtuman helpottamaan markkinointia. Tapahtuman järjestämiselle ei tullut tiukkoja rajoituksia, vaan sisällön sai suunnitella ja toteuttaa itse.

Onnistunut tapahtuma turvallisesti verkossa

Keväällä 2021 vallitseva koronatilanne ei näyttänyt rauhoittuvan, joten tilaisuus päätettiin järjestää verkkotapahtumana. Saimme vapaasti valita alustan ja osallistujille tarvittavat tiedot kerättiin tapahtuman yhteyteen LGDW sivustolle. Askeleita kestäviin palveluihin järjestettiin Zoom-yhteydellä ja se koostui viidestä puheenvuorosta ja lopussa varattiin aikaa pienryhmäkeskusteluille. Tilaisuuden aloitti Askeleen projektipäällikkö Carita Tanskanen, joka esitteli Askel-projektin taustaa ja yleisesti, mitä ollaan tehty. Tästä jatkoi Anna Palokangas, joka toimi projektissa palvelumuotoilun asiantuntijana. Hänen esityksensä käsitteli ympä-

ristövastuullisten palveluiden kehittämistä asiakaslähtöisesti. Projektissa mukana olevat yritykset Lahti Energia, CoReorient ja Torikauppa Pupu esittelivät vuorollaan omat palvelunsa ja kokemuksensa asiakaslähtöisestä kehittämisestä. Puheenvuorot eivät olleet kiiltokuvaesityksiä tai mainoksia, vaan yritykset kertoivat avoimesti toimistaan projektissa. Tapahtumalle asetettu tavoite tuottaa tietoa toisille yrityksille ja rohkaista muitakin kokeilemaan asiakaslähtöistä kehittämistä, ympäristöä unohtamatta, toteutui puheenvuoroissa hienosti. Esitysten jälkeen osallistujat jaettiin kahteen ryhmään ja ryhmissä vaihdettiin ajatuksia kuulusta esityksistä ja mietteitä, miten oma yritys voisi kokeilla Askelessa käytettyä asiakaslähtöistä kehittämistä.

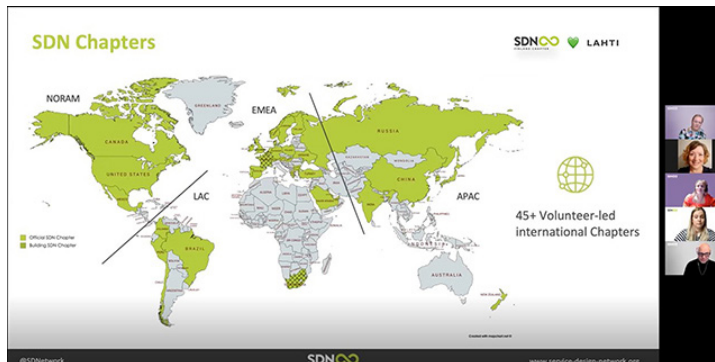
Tapahtumaan oltiin yleisesti tyytyväisiä. Osa mukanaolijoista oli tavoitettu juuri Lahti Green Design Weekin kautta ja osa tuli omien verkostojen kautta. Tunnelma oli hyvä, sisältö onnistunut ja tekniikka pelasi. Osallistumalla projekti ja mukana olevat yritykset pystyivät profiloitumaan palvelumuotoilua hyödyntävään ympäristövastuulliseen joukkoon. Osallistuminen Lahti Green Design Weekille oli hyvä valinta. ●

oli mukana myös palvelumuotoilua, halusimme perjantain ilta-päivässä erityisesti juhlistaa meitä alan toimijoita ja tarjota osallistujille kevyttä, mutta ammatillista sisältöä.

Keväällä Lahdessa toimiva LAB-ammattikorkeakoulun Muotoiluinstituutti pääsi jäseneksi kansainvälisesti arvostettuun Service Design Network:iin. Halusimme huomioida tämän, joten kutsuimme Service Design Network:n Suomen jaoston esittäytymään. Kuulimme heidän kiinnostavasta ja monipuolisesta toiminnastaan ja meidät lahtelaiset toivotettiin lämpimästi mukaan toimintaan.

Lopuksi keskustelimme ja ideoimme, mitä haluaisimme tehdä kesän jälkeen. Mukana oli myös aivan uusia pamu-aktiiveja, jotka olivat löytäneet meidät tämän tapahtuman myötä. Osa ideoista otti jo tuulta alleen ja yhteistyö Service Design Networkin kanssa käynnistettiin pian tapahtuman jälkeen. Jatkossa tulemme Lahdessa varmasti tapaamaan entistä monipuolisemmin palvelumuotoilun äärellä. Ei voi olla muuta kuin erittäin tyytyväinen Palvelumuotoilua Lahest! -tapahtumaan, ja että saimme olla osana Lahti Green Design Weekia. ●

KUVA 2. Tapahtumassa ideoitiin verkoston tulevaa toimintaa sähköisellä valkotalulla.

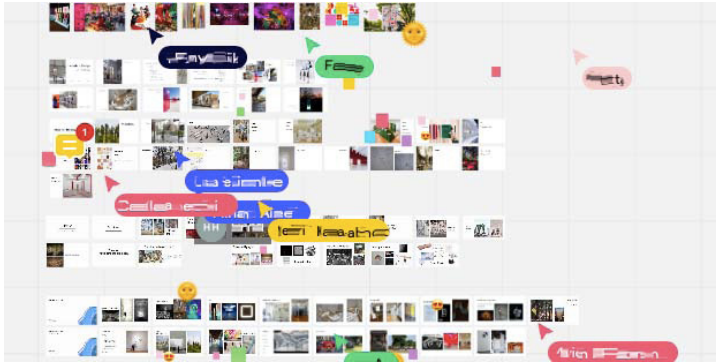
DEGREE SHOW

Satu Kiiski, Marion Robinson ja Outi Wright

Opiskelijoiden esiintulo näyttelysuunnittelussa

Degree Show on keväisin järjestettävä näyttelykokonaisuus, joka esittelee LAB-ammattikorkeakoulun Muotoiluinstituutista valmistuvien opiskelijoiden opinnäytetöitä. Näyttelyssä on vuosittain mukana opiskelijoita muotoilun ja visuaalisen viestinnän aloilta. Näyttelyä toteuttaa monialainen opiskelijaryhmä, joka osallistuu näyttelysuunnitteluun alun ideoinnista aina viimeistelyyn toteutukseen. Valmistuvien opiskelijoiden opinnäytteitä esittelevälle näyttelykonseptille tyypillistä on muovautua vuosittain tekijöidensä näköiseksi ja näin ollen olla aina ajankohtaisissa ilmiöissä kiinni. Näyttely myös teemoitetaan opiskelijoiden suunnitteluryhmän toimesta.

Vuoden 2021 näyttelyn läpäisevänä teemana oli reflektio, jolla tarkoitetaan syvällisempää ajattelua ja analyysiä. Se valikoitui teemaksi, sillä viimeinen vuosi on ollut varsin poikkeuksellinen ja laittanut meistä jokaisen ajattelemaan omaa toimintaansa, eli reflektoimaan. Monet opiskelijoiden töistä on kytkettävissä isoihin muutoksiin tai yhteiskunnan käännekohtiin, kuten kestäviin tapoihin elää tai laajenevaan kauneuskäsitykseen. Viime

KUVA 1. Näyttökuvaa yhteissuunnittelusta Miro-alustalla. Kuva: Outi Wright

vuosien aikana fyysisen näyttelyn rinnalle on noussut myös näyttelytarjontaa digitaalisille alustoille. Osin rajoitusten toimesta, mutta osin myös siitä syystä, että näin näyttelytoiminta tavoittaa laajempaa yleisöä tuoden samalla suurempaa näkyvyyttä myös muotoilun ja visuaalisen viestinnän koulutukselle.

Näyttelytoiminta muuttuu ajan myötä

Vuonna 2019 uudelle kampukselle Mukkulaan muuttaneessa Muotoiluinstituutissa järjestettiin Degree Show -opinnäytetyö-näyttely. Tämä koulutusalojen läpileikkaava näyttely toi pitkästä ajasta näkyväksi koko Muotoiluinstituutin kirjon sekä valmistuvien opiskelijoiden monipuolisen osaamisen. Siitä lähtien, eli jo kolmena vuonna peräkkäin, on järjestetty näyttelytoimintaa, jonka rakentamisessa ja suunnittelussa opiskelijat ovat olleet suuressa roolissa. Näyttelysuunnittelun opintojakso on opiskelijoille vapaasti valittavissa osana omia opintoja. Mahdollisuus osallis-

tua näyttelyn suunnitteluun, konseptointiin, markkinointiin ja rakentamiseen on ollut ainutlaatuinen ja opettavainen opiskelijan näkökulmasta.

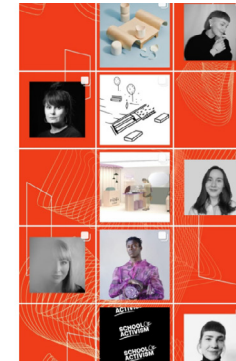
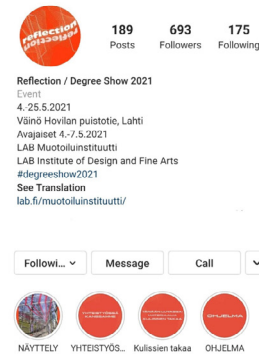
Viime vuosien poikkeavat olosuhteet ovat tuoneet haasteita ihmisten kohtaamisiin, kokoontumisiin ja sosiaalsiin kontakteihin, joten tämä vaikuttaa suoraan myös perinteiseen näyttelytoimintaan. Digitaalinen siirtymä etäopintoihin ja verkkotapahtumiin on ollut vauhdikasta myös opinnäytetyöprosessin että -näyttelyn suhteen. Kahtena vuonna peräkkäin valmistuvien työt, näyttelyn avajaiset ja juhlallisuudet on järjestetty Instagramissa. Digitaalinen näyttelyalusta kuitenkin mahdollistaa uudella tavalla kävijämäärien seuraamisen, ja tuottajat ovat pystyneet koostamaan tilastotietoa, jota hyödynnetään tulevien näyttelyiden suunnittelussa. Tämä on yksi työkalu lisää näyttelysuunnittelussa.

KUVA 2. Krista Virtasen opinnäytetyö "Haze from food waste".
Kuva: Claudia Hirvonen

Koronavuosi toi lisähaasteita näyttelytoimintaan taide- ja kulttuurikentällä. Galleriatoiminta on jatkunut läpi pandemian, mutta esimerkiksi museot ovat olleet ajoittain suljettuina Suomessa ja maailmalla. Näyttelyitä on nähty ja koettu kokeellisin tavoin verkossa, ja ulkotilaan on moni toimija panostanut - esimerkiksi kesänäyttelyt, jotka pääosin toimivat ulkosalla ovat voineet Suomessa hyvin ja saavuttaneet kävijöitä. Pandemian tuomiin kohtaamishaasteisiin Muotoiluinstituutti vastasi koostamalla ulkonäyttelyn Lahden keskustaan Ristinkirkon puistikkoon, tuttavallisemmin kirkkopuistoon ja verkkonäyttelyn, joka tavoitti yleisön laajemminkin ja mikä tärkeää, jää myös elämään. Opin- näytteiden ja niiden tekijöiden kohtauttaminen kaupunkilais- ten kanssa toi myös näkyväksi Muotoiluinstituuttia kampuksen ja opiskelijavirtojen nyt sijaitessa sivumpana. Sitten on ha- vaihtu, että kirkkopuistosta on muotoutumassa ulkonäyttelyiden vakiopaikka. Visuaalisten taiteiden museo Malva avautuu pian Malskilla ja se on pystyttänyt kirkkopuistoon kaksi esillepanoa muiden ulkonäyttelyidensä lisäksi. Myös muut kulttuuri- toimijat ovat havahtuneet kirkkopuiston mahdollisuuksiin ja pohtineet si- tä näyttelykäyttöön. Muotsikkalaiset ovat siis aktiivisesti tuoreut- tamassa kaupunkikulttuuria.

Pandemia onkin tuonut mahdollisuuksia, mutta myös uusia haasteita esittää monipuolista näyttelykokonaisuutta sekä yksittäisiä töitä ja tekijöitä. Tänä vuonna näyttelykokonaisuus toteutettiin julistepohjaisena ulkonäyttelynä. Tämä oli onni, mutta näytteilleasettaminen julkisissa ulkotiloissa loi omat haasteensa. Varsinaiset prototyypit ja hahmomallit jäivät pois, jotka ovat yleisiä muun muassa teollisen muotoilun, pakkausmuotoilun, sisustusarkkitehtuurin sekä kalustemuotoilun opinnäytetöissä.

KUVA 3. Vuoden 2021 näyttelyn instagram-sisältöä @mi_degreeshow (näyttökuvia).

Samoin näyttelystä puuttui liikkuvaa kuvaa sisältävät työt. Tämä kavensi selvästi sekä oppilaitoksen alojen moninaisuutta, että opiskelijoiden mahdollisuuksia esitellä töitään monipuolisesti ja tarkoituksen mukaisella tavalla.

Oppiminen pohjautuu tekemiselle

Erialaista näyttelytoimintaa on ollut Muotoiluinstituutissa läpi sen historian. Töiden esittely tarjoaa muille mahdollisuuden tutustua muotoilun ja visuaalisen viestinnän opiskeluun ja kurkistaa eri koulutusaloihin. Opiskelijoille opinnäytteenäyttelyiden järjestäminen ja osallistuminen esillelittäjinä avaa yhteyksiä kanssao- piskelijoihin, heidän tapaansa nähdä maailmaa ja käsitellä aiheita. Tällainen toiminta luonnollisesti lisää koulutusalojen välistä kans- sakäyntiä ja näin vahvistaa yhteisöä. Näiden yhteyksien luomi- nen on erityisen tärkeää opiskelun aikana, jolloin vaikutteita on

KUVA 4. Vastarakennettu näyttely Väinö Hovilan puistotiellä. Kuva: Satu Kiiski

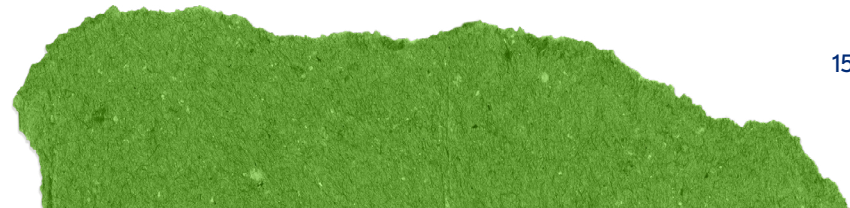
hyvä ottaa ja jakaa ajatuksia, jotta luodaan mahdollisimman laajaa pohjaa osaamiselle ja sen kehittymiselle. Monelle opiskelijalle nämä ovat tulevaisuuden kannalta myös tärkeitä väyliä työelämän yhteistyöhön ja ammatilliseen kehittymiseen.

Oman panoksensa opinnäytetyönäyttelyn toteutuksessa antaa kansainvälisyys, joka tuntuu arvokkaalta varsinkin tässä maailman tilanteessa. Näyttelysuunnittelun opintojaksolle osallistuu vuosittain muutamia vaihto-opiskelijoita, jotka tuovat työskentelyyn uutta näkökulmaa. Lisäksi mahdollisuuksien mukaan opintojaksolle on hankittu kansainvälisiä luennoitsijoita. Tämän ansiosta opiskelijat löytävät uusia kansainvälisiä ystäviä ja maailma avautuu. Tämä voi olla hyvä mahdollisuus myös opiskelijoille, joille opiskelijavaihtoon lähteminen voi olla syystä tai toisesta poissuljettua. Yhteistyön sujuminen englannin kielellä tuo lisää itseluottamusta, jolloin mahdollisuus kansainvälisiin projektei-

hin lähtemisestä realisoituu. Oman uran kansainvälistäminen on näin askeleen helpompaa.

Suunnitteluprosessin aikana kanssaopiskelijoiden on mahdollista päästä tutustumaan jo etukäteen opinnäytetyöprosessin loppuvaiheisiin, korkeakouluopintojen viimeistelyyn ja seuraamaan opinnoissa pidemmällä olevien matkaa kohti muotoilijaksi tai visuaalisen viestinnän ammattilaiseksi. Näille aloille tyypillistä on, että esittelemällä aiempia suunnitteluprojekteja saadaan mahdollisuuksia uusiin työtarjouksiin. Siksi onkin erityisen tärkeää osata tehdä näkyväksi oma osaaminen ja kyetä kertomaan projekteistaan kansantajuisesti, mutta uskottavasti. Ymmärrystä ja keinoja tällaiseen on hyvä rakentaa jo opiskelun aikana.

Muotoilun ja visuaalisen viestinnän saralla painopisteet ovat selkeästi jo hyvän aikaa olleet ihmislähtöisyydessä, kestävässä kehityksessä ja vastuullisuudessa. Nämä suunnittelun lähtökohdat painottuivat myös valmistuvien opiskelijoiden töissä kuin näyttelysuunnittelun eri vaiheissa. Tästä voikin todeta, että muotoilu ja visuaalinen viestintä eivät elä kuplassa, vaan ovat tiukasti tekijöidensä tapaan kiinni jokapäiväisessä elämässämme. Ne ulottuvat ja uivat sujuvasti monialaisissa vesissä, joten tekijöitä tulee yhdistää tuomalla työtä näkyväksi vaikkapa yhdessä rakennetun näyttelyn keinoin. ●

VIRTUAALILUENTO- SARJA OSANA PUUSAAJIEN MENTOROINTIA OPISKELIJOILLE

Anniina Harjapää

Puujalostamo - puuosaamisen keskittymä Päijät-Hämeessä -hankkeessa kehitettiin ja testattiin työelämälähtöisiä koulutusmalleja sekä -sisältöjä vastaamaan puualan tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Hankkeessa tavoitteena oli myös koota alueen puuosaajista mentoriverkosto. Tätä lähdettiin toteuttamaan oppimisympäristökokeilun kautta vierailija luentosarjalla, jossa puualan asiantuntijat kertovat oman työnsä kautta kokemuksiaan sekä näkemyksiään puualan tulevaisuuden kuvista ja nykytilanteesta.

Puujalostamon idea perustuu LABin muotoilun ja puutekniikan opiskelijoiden yhteiseen työskentelyyn muun muassa monialaisten koulutuspilottien kautta. Tämän vuoksi luentosarjassa oli tärkeää huomioida, että molemmat opiskelijaryhmät saavat asiantuntijoiden luennoista hyödyt irti. Tämän onnistumista seurattiin jokaisen luennon jälkeen palautekyselyllä, jossa opiskelijat pääsivät myös toivomaan tulevia puhujia ja aiheita. Palautteiden ehdotuksia hyödynnettiin laajasti luentojen ja puhujien suunnittelussa sekä valinnassa.

Luentosarja oli tarkoitus järjestää kampuksella livenä, mutta maailman vallannut koronatilanne haastoi meidät miettimään vaihtoehtoisia toteutustapoja. Päädyimme vetämään luentosarjan virtuaalisesti Zoomin välityksellä, joka osoittautuikin loistoideaksi. Tällöin huomattiin myös jo pitkään ollut tarve virtuaalisille vierailijaluennoille, esimerkiksi monimuoto opiskelijoilla. Usein vierailijaluennot ovat livenä kampuksella, jolloin työssäkäyvät opiskelijat eivät pääse luennoille. Luennot siis myös nauhoitettiin, jotta opiskelijat pystyivät katsomaan tallenteet heille sopivaan aikaan.

Yksi luentosarja koostuu aina kolmesta noin 2-4 tunnin vierailijaluennoista ja opiskelijoilla on mahdollista saada luentosarjasta 1 opintopiste, kirjoittamalla oppimispäiväkirjaa. Wood Talksissa on puhujina nähty Jenni Roininen Nikarilta, arkkitehti Teemu Hirvilampi, ISKUn muotoilujohtaja Antti Olin, puutaiteilija Ilona Rista, tutkija Tiina Vainio-Kaila, designer Tapio Anttila, tutkija ja yliopettaja Kristiina Lillgvist, arkkitehti ja yliopettaja Kimmo Liimatainen sekä tutkijaopettaja Mirja Mikkilä.

Puu puhuu kestävydestä - vai puhuuko?

Aiemmat luennot ovat olleet vain LABin opiskelijoille tarkoitettuja, mutta päätimme järjestää Mirja Mikkilän luennon julkisesti osana Lahti Green Design Weekiä, sillä luennon teema sopi hyvin viikon ohjelmaan. Mirja pohti luennollaan kriittisesti puumateriaalin, -rakentamisen ja -muotoilun kestävyttä. On olemassa paljon positiivisia mielikuvia ja vahvaa faktatietoa puun kestävydestä, mutta puun luokittelu taloudellisesti, ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestäväksi materiaaliksi ei ole itsestään selvyyttä. Onko puu kasvatettu kestävästi? Missä päin maailmaa? Saavatko kaikki tuotteen tuottamiseen osallistuneet ihmiset oikeudenmukaisen tulon? Muotoillaanko tuote hiiltä vuosikymmeniä sitovaksi korkean jalostusarvon design esineeksi vai trendikkääksi kertakäyttökahvikupiksi? Miten resurssitehokasta design-esineen tuotannon raaka-aineen käyttö on? Miten se kierrätetään? Näitä asioita Mirja tarkasteli kriittisesti kestävyysnäkökulmasta.

Mirja Mikkilän Wood Talks luennon tallenteen pääsee katsomaan täältä: <https://youtu.be/-vRKwknlp9o>

Wood Talks by PINO & MIO

Puujalostamo-hanke päättyi 30.9.2021, mutta Wood Talks luentoseria jatkuu opiskelijajärjestövoitena. Puutekniikan opiskelijajärjestö PINO ja Muotoiluinstituutin opiskelijajärjestö MIO jatkavat luentoserian järjestämistä yhteistyössä hankkeessa kehitetyllä prosessilla, mutta uusia ideoita heillä on runsaasti luentoserian kehittämiseksi.

KUVA 1. Markkinointimainos Mirja Mikkilän luennosta, puukuosikuvion on tehnyt graafisen suunnittelun opiskelija Rosa Karhapää. (Nurminen 2021)

Kaikkien luentojen asiasisältö sai keskiarvosanaksi 4,7. Palauteista myös tuli selkeä kuva, että tällaiselle asiantuntija virtuaaliluennolle on jatkossakin kysyntää. Tämän takia koimme tärkeäksi luentoserian jatkumisen myös hankkeen päättyttyä. Iloksemme saimme opiskelijajärjestöt kiinnostumaan luentoserian organisoinnista ja he ovatkin luonteva järjestäjätaho opiskelijoille suunnattuun toimintaan. ●

Lähteet:

Kuva 1. Nurminen, P. 2021. Wood Talks markkinointimainos. [Viitattu 23.9.2021]. Saatavissa: <https://ldw.fi/class/puu-puhuu-kestavydesta-vai-puhuuko/>

YHTEENVETO

LOPPUSANAT

Laura Montonen ja Ulla Saarela

Katse palautteisiin ja tuleviin Lahden Design Week tapahtumiin

Monipuolinen ja hyvin sisältörikas viikko saatiin yhteistyössä koottua koronahaasteista huolimatta. Kekseliäisyyttä, nopeaa mukautumiskykyä alati muuttuviin tilanteisiin ja rajoituksiin sekä erityistä sitoutumista viikon eri tapahtumien toteuttamiseen tarvittiin, mutta mukaan viikon toteuttamiseen saatiin osaava ja sitoutunut joukko haasteita pelkäämättömiä tekijöitä.

Rakennettaessa määräjain toteutettavaa merkittävää tapahtumasarjaa olisi ensiarvoisen tärkeää tietää viimeistään edellisen tapahtumaviikon lopussa, milloin, millä teemalla ja kuka koordinoi seuraavaa tapahtumaa ja millä resursseilla. Tämä tukisi tapahtuman jatkuvuutta, sitouttaisi toimijat mukaan tapahtuman kehittämiseen ja toteuttamiseen ja antaisi yleisölle syyn seurata seuraavan tapahtuman kehitystä tarkemmin esimerkiksi hankkeen somekanavissa.

Tämänvuotisesta tapahtumasta kerättiin palautetta tapahtuman järjestäjiltä sekä eri tapahtumien toteuttajilta ja mahdollisuuksien mukaan LGDW-tapahtuman yleisöltä. Tapahtumien virtuaalisuus asetti haasteita systemaattiselle palautteen keräämiselle, esimerkiksi virtuaalinäyttelyistä. Tapahtumaviikon toteuttajat nostivat antamassaan palautteessa esille sen, kuinka tärkeää on, että Lahti Design Week tuo esille monipuolisesti ja laajasti alueen urauurtavaa roolia designkaupunkina.

Aiempien kolmen toteutuneen Lahti Design Week -tapahtuman aikana eri oppilaitosten välinen yhteistyö on tiivistynyt ja osallistumista viikon toteutukseen odottavat innokkaasti niin opettajat kuin oppilaat ja opiskelijatkin.

Tallennetuista virtuaalitoteutuksista nostettiin palautteesta positiivisena esille se, että juuri virtuaalisuus mahdollisti monen tapahtuman ja näyttelyn seuraamisen katsojille sopivana ajankohdana ja mahdollisti palaamisen myös uudestaan mielenkiintoisiin esityksiin. Samoin tietysti virtuaaliset toteutukset mahdollistivat alueellisesti laajemman osallistumisen eri tapahtumiin. Tapahtumiin osallistuttiin ympäri Suomea ja englanninkieliset esitykset tavoittivat myös kansainvälisiä osallistujia. Viikon eri tilaisuuksien sisältöä kehuttiin monipuoliseksi, aiheiltaan ajankohtaisiksi ja teknisesti hyvin toteutetuiksi. Ohjelmatietojen selkiyttäminen sekä tapahtuma-aikataulut ja puhujatiedot LDW-viestintäkanavissa nostettiin saadussa palautteessa kehitettäväksi alueiksi.

Viikon toteutukseen osallistuvat tahot toivat esiin sen, että he haluavat tapahtuman toteutuvan taas vuonna 2023 ja tulevat mielellään mukaan tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen. He nostivat keskusteluissa esille sen, että tulevaisuudessa tapahtuman koordinoivasta tahosta on päätettävä hyvissä ajoin. On myös hyvä sopia hyvissä ajoin yhteistyöverkoston resursseista ja rahoituksesta tapahtuman toteuttamiseksi sekä sovittava tulevan tapahtuman teemasta, ajankohdasta ja laajuudesta. Seuraavan tapahtuman toivotuksi teemaksi palautteissa ja keskusteluissa nousi kansainvälisyys. Kansainvälisyys korostui myös oppilaitosten kommentteissa.

Suunnitteluinnotus ja katseet kohti vuoden 2023 Lahti Design Week tapahtumaa!

Yhteistyöterveisin

Laura Montonen

KIRJOITTAJAT

Milla Bruneau

Johtaja

Lahti - Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021

Oona Casalegno, MA

Lehtori

LAB Muotoiluinstituutti

Minna Cheung

Puettavan muotoilun lehtori

LAB Muotoiluinstituutti

Anniina Harjapää, BBA

TKI-asiantuntija

LAB Muotoiluinstituutti

Vesa Härkönen, BA, GeMBA

Yksikön johtaja

LAB Muotoiluinstituutti

Sara Ikkävalko, TaM

Palvelu- ja kaupunkimuotoilun lehtori

LAB Muotoiluinstituutti

Satu Kiiski

Kokemus- ja palvelumuotoilun opiskelija

LAB Muotoiluinstituutti

Jussi Kuusela

Energia- ja ympäristötekniikan lehtori

LAB Teknologia

Tiia Merta

Energia- ja ympäristötekniikan opiskelija

LAB Teknologia

Laura Montonen, tradenomi (markkinointi ja viestintä)

Tapahtumakoordinaattori, viestintävastaava LGDW 2021 -hanke

LUT-yliopisto ja LAB-ammattikorkeakoulu

Anna Palokangas, Muotoilija AMK

Palvelumuotoilija

LAB-ammattikorkeakoulu

Juuso Perttilä, Insinööri (AMK)

Käyttökikhenkilö

LUT-yliopisto ja LAB-ammattikorkeakoulu

Heli Pöyry, muotoilija

Kehityspäällikkö

Suomen Muotoilusäätiö / Design Foundation Finland

Marion Robinson

Graafisen suunnittelun lehtori

LAB Muotoiluinstituutti

Veli-Pekka Rätty, TaT, DI

TKI-asiantuntija

LAB Muotoiluinstituutti

Ulla Saarela, MBA

TKI-asiantuntija, projektipäällikkö LGDW 2021 -hanke

LAB Muotoiluinstituutti

Eero Savola

Energia- ja ympäristötekniikan opiskelija
LAB Teknologia

Kristiina Soini-Salomaa, KT

TKI-johtaja, Design vahvuusalue
LGDW 2021 -hankkeen johtoryhmän puheenjohtaja
LAB Muotoiluinstituutti

Anne-Marie Tuomala

Energia- ja ympäristötekniikan lehtori
LAB Teknologia

Leena Töyrylä, TaM

Teollinen muotoilija, kuvataideopettaja
Taide- ja muotoilukoulu TAIKA

Outi Wright

Kokemus- ja palvelumuotoilun opiskelija
LAB Muotoiluinstituutti

LAHTI
GREEN
DESIGN WEEK

LAHTI

LAB University of
Applied Sciences

LADEC
LAHDEN SEUDUN KESKYS

Design Foundation

LAB-ammattikorkeakoulun julkaisusarja, osa 33
ISSN 2670-1928 (PDF)
ISSN 2670-1235 (painettu)
ISBN 978-951-827-386-1 (PDF)
ISBN 978-951-827-387-8 (painettu)